

Rocznik
Akademii
Umiejętn.

ROK
1880

178

14.20-4

ROCZNIK ZARZĄDU

138

AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

W KRAKOWIE.

~~~~~  
**Rok 1880.**

~~~~~  
W KRAKOWIE,
W DRUKARNI UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
pod zarządem Ignacego Stelela.
1881.

P 156

~~PI 58~~

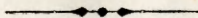
200

Nakładem Akademii.

Treść.

Zwiedzenie Akademii przez Najjaś. Pana . . .	1
Ważniejsze uchwały i korespondencyje urzędowe:	
Sprawy wyborów	3
Stósunek z Wydziałem krajowym	4
Stósunki naukowe	10
Zapisy i dary	17
Sprawy administracyjne	27
Stypendyja i nagrody	36
Ogłoszenia konkursów	37
Skład Akademii:	
Zarząd Akademii	45
Poczet Członków zwyczajnych	46
Poczet Członków nadzwyczajnych	56
Bióro Akademii	57
Wykaz stałych Komisj akademickich	58
Wykaz Stanu i użycia funduszków Akademii	69
Mowa Jego Ekscel. hr. A. Potockiego	83
Sprawozdanie z naukowych i administracyjnych czynności dokonanych w roku 1880/81	87
Adres Akademii do Prezesa téjże	107
O stóletniém życiu w krajach polskich	113
Dary złożone Akademii w roku 1880/81	132
Wykaz dotychczasowych stósunków Akademii z zakładami naukowemi	151

I.

Zwiedzenie Akademii przez Najjaśniejszego Pana dnia 2 Września 1880 r.

Podczas pobytu swego w Krakowie raczył Najjaśniejszy Pan zwiedzić Akademię Umiejętności dnia 2 Września o godzinie 2 ¹/₄. Przyjmowali Najjaśniejszego Pana we wchodowej bramie gmachu Prezes Akademii Dr. J. Majer i Sekretarz generalny téjże Dr. J. Szujski. Członkowie Akademii oczekiwali przybycia Najjaśniejszego Pana w sali posiedzeń publicznych na pierwszém piętrze.

Gdy Najjaśniejszy Pan przybył do téjże sali, Prezes Akademii przemówił jak następuje :

„Zgromadzeni tu członkowie Akademii Umiejętności przejęci najgłębszém uczuciem wdzięczności dla WCes i Król. Ap. Mości, wspaniałomyślnego założyciela i dobroczyńcy tego naukowego zakładu, uznają się za szczęśliwych, iż przy wielce upragnioném przybyciu WCes. Mości do tego przybytku powitać Cię mogą najuniżeniéj, z bijącym radością sercem.

Racz Najjaśniejszy Panie, przyjąć pełne uszanowania zapewnienie, iż wdzięczność w głębi serc naszych ży-

wiona, staje się jednym więcej powodem usiłowań przywiedzenia do skutku wzniesłego zamiaru WCes. Mości, jakim jest, ażeby dla dobra kraju, państwa i ludzkości stać się mogła ta Akademia bezpieczną przystanią umiejętności i duchową spójnią dla wdzięcznego Ci narodu.

Twojej, Najj. Panie, najwyższej życzliwości i łasce zawdzięczamy możność dążenia do tego wysokiego celu, niechże więc dążenie to łączy się z gorącym błaganiem, aby Wszechmocny zesłał dobro i błogosławieństwo na wysoki Dom Waszój Cesarskiej Mości, Naszego Najlaskawszego Cesarza, Króla i Pana!

Najjaśniejszy Pan odpowiedział:

„Z prawdziwem zadowoleniem widzę Panów zgromadzonych w tym gmachu poświęconym umiejętności i poważnym badaniom.

Cieszę się, iż w Waszych szczerých usiłowaniach i uwagi godnych wynikach Waszój czynności, znajduję zupełną rękojmię, że wprowadzona przezemnie w życie instytucja, naukom poświęcona, wyjdzie na pożytek ogółu a stanie się prawdziwem dobrem dla wyższych interesów kraju.“

Najjaśniejszy Pan, przemówiwszy następnie do kilku członków Akademii, udał się w towarzystwie Prezesa, Sekretarza, czł. J. Łepkowskiego, czł. kom. arch. p. Godfryda Ossowskiego do Gabinetu archeologicznego, gdzie oglądał bożyszcze Światowida, wykopaliska jaskiniowe z okolic Krakowa, zabytki epoki krzemiennój i bronzowój, oraz zbiór urn, starożytności Peruviańskie z daru Władysława Klugera i wystawę fotografii etnograficznych umyślnie urządzoną.

Najjaśniejszy Pan podpisał się następnie na ozdobnej karcie pergaminowój po polsku: Franciszek Józef mp.

a wśród okrzyków zgromadzonych, odprowadzony do bramy gmachu akademickiego przez Prezesa i członków Akademii, o godzinie 3 udał się celem zwiedzenia do koszar Arcyksięcia Rudolfa na Szlaku.

Ważniejsze uchwały i korespondencje urzędowe.

II.

Sprawy wyborów.

1. Wyciąg z protokołu pełnego prywatnego posiedzenia z dnia 30 Października 1880 r.

Odbył się wybór członków, proponowanych przez Wydział I (filologiczny), których nazwiska na posiedzeniu publiczném r. 1880 ogłoszonemi zostały. Wybrano członkami: Dra Władysława Wisłockiego i Dra Lucyjana Malinowskiego; członkami korespondentami: Dra Romana Pilata, we Lwowie; Dra Maryjana Sokołowskiego w Krakowie.

III.

Stósunek z Wydziałem krajowym.**2. Mianowanie asystentów przy Archiwach krajowych.**

W skutek odezwy Wydziału krajowego z dnia 18 Lutego 1880 L. 6750 podał Zarząd Akademii na asystenta przy Archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie p. Oswalda Maryjana Balzera; w skutek odezwy z dnia 7 Października 1880 r. do L. 39.652 na posadę asystenta przy Archiwum aktów grodzkich i ziemskich w Krakowie p. Władysława Abrahama, którzy téż przez Wydział krajowy zamianowani zostali. (L. 17. 20. 102. 110. 118).

3. Odezwa Wydziału krajowego w sprawie reformy szkół średnich.

Na posiedzeniu dnia 14 Lipca 1880 r. wydał Wysocki Sejm w załatwieniu petycyi Towarzystwa politechnicznego do L. 209/8 i innych petycyj tego samego przedmiotu się dotyczących następującej treści Uchwałę.

Wzywa się Wydział krajowy aby 1. w porozumieniu z Radą Szkolną krajową i komisją wydelegowaną przez Akademię umiejętności w Krakowie wygotował wnioski zmierzające do projektowania Wys. Rządowi takich zmian

- w rozkładzie, metodzie i środkach nauki gimnazyjalnej
- w instrukcyjach dotyczących się dydaktycznego i pedagogicznego prowadzenia młodzieży, któreby z zachowaniem

całego zakresu nauki przeznaczonęj dla gimnazyjów austryjackich, Radzie szkolnęj pożądaną reformę wychowania i nauczania umożliwiły.

Wydział krajowy ma zatęm zaszczyt prosić Świętą c. k. Akademię, aby raczyła do tego przedmiotu wydelegować komisję, polecić jęj wypracowanie wniosków w warunkach przez Wys. Sejm wskazanych i takowe Wydziałowi krajowemu przesłać,

Z taką samą prośbą udajemy się równie do c. k. krajowęj Rady szkolnęj.

Skoro obydwia referaty będą nam przesłane, będziemy się starać zachodzące możliwe różnice w zapatrywaniach się wyrównać przez ustne porozumienie ciął obydwóch w zjeździe we Lwowie.

Zalączamy odpis petycyi towarzystwa politechnicznego wniesiony do Wys. Sejmu d. 15 Czerwca 1880 r. L. 209. i odpis petycyi Towarzystwa lekarskiego.

Lwów 8 Października 1880. — Marszałek krajowy. Zastępcą Pietruski. — Ózłonek Wydziału krajowego, Wereszczynyński.

Do Świętnej Akademii w Krakowie.

4. Odezwa Wydziału krajowego w sprawie zapisu ś. p. Kochmanna.

Zmarły we Lwowie d. 8 Marca 1866 r. ś. p. Franciszek Kochmann przeznaczył testamentem swym z dnia 23 Grudnia 1865 r. i kodycylem z 1 Stycznia 1864 r. z małym wyjątkiem całe swoje ruchome i nieruchome mienie na utworzenie dwóch fundacyj, z których jedna ma na celu wyposaźanie ubogich dziewcząt słuźących, druga

zaś rozdzielanie premii dla literatów polskich. O téj ostatniej winien Wydział krajowy jako zarządca fundacyi podać szczegóły do wiadomości publicznej na lat trzy przed rozpoczęciem rozdawnictwa premii.

Ponieważ stósunki majątkowe téj fundacyi są już o tyle uporządkowane, że pierwsze premia po upływie lat trzech będą mogły być rozdzielone a egzekutor testamentu ś. p. Kochmanna wypracował już projekt listu fundacyjnego, przeto zamierza Wydział krajowy już w najbliższym czasie stósownie do woli śp. fundatora i postanowień projektu listu fundacyjnego ogłosić konkurs celem rozdania dwóch premii t. j. jednego 1000 Złr. drugiego zaś na 500 Złr.

Do współubiegania się o przyznanie premii dopuszczone być mają wszelkiego gatunku płody pióra, pisane w języku polskim, z wyjątkiem dzieł treści religijnej i teologicznej, a premia rozdawane będą początkowo co lat trzy następnie zaś co lat dwa.

Niepodobna jest jednak zdaniem Wydziału krajowego ogłaszając konkurs za każdym razem powoływać do współubiegania się dzieł wszelkiego rodzaju i z wszystkich gałęzi literatury; gdyż w takim razie rozdzielanie premii byłoby, jeżeli nie możliwe, to w każdym razie nadzwyczaj utrudnione.

Sądzi zaś Wydział krajowy, że należałoby poszczególne działy literatury powoływać kolejno do konkurencji dając może pierwszeństwo tym, które obecnie najwięcej są na czasie.

Wydział krajowy jest przekonany, że najlepiej uczyni, jeżeli w téj mierze uda się do Świetnej c. k. Akademii Umiejętności.

Załączając więc odpis testamentu śp. Kochmanna,

jakotóż projektu listu fundacyjnego dla zapisu na cele literatury, Wydział krajowy ma zaszczyt upraszać, ażeby Świetna Akademia raczyła objawić zdanie swoje, które działy literatury, w jakim porządku do ubiegania się o premija z fundacyi Kochmanna w najbliższych terminach miałyby być powołane.

Dla wyjaśnienia rzeczy nadmieniamy, że niektóre niepraktyczne postanowienia testamentu zmienione lub pominięte zostały przy układaniu projektu listu fundacyjnego; a to na mocy upoważnienia danego egzekutorom testamentu w ustępie 5tym dodatkowego ostatniej woli rozporządzenia, niemniej że c. k. Namiestnictwo na postanowienia listu fundacyjnego już się zgodziło.

Dodajmy wreszcie, że Zakład narodowy Imienia Osolińskich, który według woli śp. Franciszka Kochmanna również zajmować się miał jego fundacją, uchylił się od współdziałania, a to ze względu na trudności, jakieby ztąd dla zakładu wyniknąć mogły.

We Lwowie 22 Kwietnia 1880 r. — Marszałek krajowy: Zastępca Pietruski. Członek wydziału krajowego Podlewski.

Do Świetnej c. k. Akademii Umiejętności w Krakowie.

5. Odpowiedź Akademii.

Do Wysokiego Wydziału krajowego we Lwowie.

Na żądanie wyrażone Odezwą Wys. Wydziału z d. 22 Kwietnia r. b. L. 36813, mamy zaszczyt odpowiedzieć, jak następuje:

Podział utworów ducha człowieka, z jakiegobądź wychodziłby zasady, nie da się przeprowadzić tak ściśle, ażeby

wiele przedmiotów działu jednego, mniej więcej nie zachaczało o drugi, lub nawet zarówno w jednym lub drugim mieścić się nie mogły. Idzie więc tylko o to, ażeby płody literackie w jedną grupę zebrane były przynajmniej do siebie zbliżone swym celem, formą a nadewszystko kierunkiem pracy łożonój w ich dokonaniu.

W tém to rozumieniu odnosimy wszystkie twory literackie przelewszytkiem do dwóch wielkich działów, według tego, jak kierunek ich jest więcej estetyczny, obliczony na naukę z przyjemném zajęciem umysłu, a warunkiem polot fantazyi, lub znowu surowe dochodzenie, badanie, słowem scisła praca rozumu. Do pierwszych zaliczamy Literaturę piękną czyli estetyczną, do drugich literaturę naukową w ścisłym rozumieniu.

A. Co do Literatury pięknej nie widzimy potrzeby dalszego podziału, już dlatego, że należące tu przedmioty blisko graniczą ze sobą, już znowu, że liczba ich nie jest tak wielką, żeby przy ich przeglądzie i ocenianiu miały się nasuwać komisyi szczególne trudności. Jakoż co najwięcej zaliczać tu można: Powieści, poezyje, dramata, zarysy biograficzne, podróże i. t. p.

B. Co do Literatury ściśle naukowej wielość i różnorodność należących tu przedmiotów po zastrzeżoném wyłączeniu teologii wymaga bliższego rozdziału, jakim mógłby być następujący:

a.) Nauki filozoficzno-literackie: Filozofija, filologija, lingwistyka, historyja literatury, historyja sztuk i bibliografija. Że niektóre z tych nauk mogłyby być zaliczone do działu następującego, wynika to już z uwagi na początku uczynionój, za zamieszczeniem ich jednak w dziale pierwszym przemawia stanowczo wzgląd prakty-

czny, a mianowicie, względnie mała ilość zaciągniętych tam przedmiotów.

b.) Nauki społeczno-polityczne. Dzieje narodu, archeologia, polityka, prawo, ekonomia polityczna.

c.) Nauki matematyczno-przyrodnicze: Matematyka, fizyka, chemia, fizjografia, antropologia, geografia, medycyna, technologia rolnictwa.

Różne z wymienionych tu przedmiotów obejmują pewien szereg podporządkowanych, których szczegółowe wyliczenie byłoby zbyt zbytecznym.

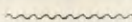
Ponieważ jak w terminie najbliższym, tak i w każdym dalszym, będą do rozdzielania dwie nierówne nagrody, proponuje zatem Akademia, żeby mniejsza z nich przyznawana była zawsze za prace z działu pierwszego (A), który natomiast zamieszczonym być powinien w każdorazowym trzy — a względnie dwuletnim konkursie. Co do działu (B), wskazane tam podziały powinny być w pewnej kolejności na przemian przedmiotem konkursu.

Co się tyczy ustanowienia kolejności, a mianowicie, który podział z literatury ściśle naukowej miałby być przedmiotem pierwszego konkursu, szczerze wyznajemy, że w tej mierze bez pewnej dowolności obejść się nie można. Która z grup tam wymienionych ma być uznana za ważniejszą? skoro każda z nich w obec stanowiska naukowego równie ma znaczenie, w obec kraju jest równą potrzebą, w obec sądu historii równie pielęgnowana być winna, jeżeli wreszcie mamy coś zaważyć w ogólnym postępie. Gdy atoli początek zrobionym być musi, w braku więc innej podstawy oglądamy się na względy uboczne, a mianowicie, w której grupie przedmiotów praca najmniej znajduje zachęty, najmniej dla pracownika rokuje korzyści, naj-

rychlej zatem wymaga pomocy? Temi to ubocznemi względami powodowana Akademia proponuje, ażeby oprócz prac z literatury pięknej, dopuszczone zostały do pierwszego konkursu prace z zakresu nauk przyrodniczych i ścisłych. Dalsza kolej mogłaby być w porządku jak go wskazują litery *a* i *h*.

Po uczynieniu zadosyć zażądanej przez Wys. Wydział opinii, nadmienićby nam wypadało o niektórych wątpliwościach, wynikających z aktu fundacyjnego, jak np. co rozumiećby należało przez dzieła, czy stanowiłaby w tej mierze objętość i jaka? jak fundacja zapatruje się na prace, które, wymagając częstokroć kilkuletniego zajęcia, w końcu dają się streścić w niewielkiej broszurze? Gdy jednak wątpliwości te nie były i w obec istniejącego aktu fundacyi, nie mogły nawet być przedmiotem uczynionego nam zapytania, poprzestajemy zatem na tej prostej wzmiance.

(L. 49.)

IV.

Stosunki naukowe.

6. Odezwa Tow. geograficznego w Moskwie.

Do Krakowskiej Akademii Nauk.

Komisya, wybrana przez Césarskie Rosyjskie Towarzystwa jeograficzne i archeologiczne w celu ułożenia programu wyprawy naukowej do Bułgarii, ma zaszczyt przesłać niniejszém Krakowskiej Akademii Nauk uwagi dołą-

czone, jakoteż spostrzeżenia A. N. Pipina, odnoszące się do tego samego przedmiotu.

Cheąc wywiązać się z włożonego na nią obowiązku, uważa Komisya za rzecz nadzwyczajnie pożyteczną zasięgnięcie zdań badaczy narzeczy, starożytności i obyczajów sławiańskich. Komisya stawia te pytania w przekonaniu, że Krakowska Akademia Nauk, uznająca wielkie znaczenie wszechstronnego badania Słowiańszczyzny, nie odmówi swego współuczestnictwa dziełu przez Komisję podjętemu.

W razie przychylnéj odpowiedzi na niniejszą prośbę, prosi Komisya najuniżeniej Krakowską Akademię Nauk, aby zechciała uwiadomić nas pod przyłączonym adresem.

Z polecenia Komisji przewodniczący Oddziału Etnograficznego Towarzystwa: Maikow.

W odpowiedzi na tę odezwę Zarząd Akademii uprosił Człon. kor. Akademii Dr. Kopernickiego o wygotowanie uwag, Towarzystwu geograficznemu przesłać się mających. Dr. Kopernicki zwrócił przedewszystkiém uwagę na zasoby naukowych sił, które się dotąd w Bułgarii objawiły i które najskuteczniej nad zadaniem zbadania kraju pracowaćby mogły. Wyliczone następnie kierunki, któreby szczególnie na oku mieć należało.

Mianowicie zwrócono uwagę na potrzebę zbioru mitologicznych baśni z odkazaniem do dzieła Hahna: *Griechische und Albanesische Märchen*; badań antropologicznych z wskazaniem prac Kopernickiego (*Les crânes des Bulgares*), Virchova (*Zur Kraniologie Illyriens*) i Dra L. Stieda w Dorpacie, w końcu, na potrzebę zakładania miejscowych muzeów antropologiczno-archeologicznych, które mają tę zaletę przed większemi, centralizującami, że budzą chęć badawczą okolicy.

7. Odsłonięcie pomnika Puszkina.

W skutek zawiadomienia Towarzystwa miłośników rosyjskiej literatury przy Césarskim Uniwersytecie w Moskwie, zapraszającego Akademię Umiejętności do udziału w uroczystości odsłonięcia pomnika Puszkina w témże mieście, odbyć się mającój d. 27 Maja Zarząd Akademii zwrócił do pomienionego Towarzystwa następujące pismo:

Do Szanownego Towarzystwa miłośników literatury rosyjskiej przy Cés. Uniwersytecie w Moskwie.

Składając za udzieloną sobie wiadomość o odsłonięciu pomnika Aleksandra Puszkina w Moskwie szczére podziękowanie, Akademia Umiejętności w Krakowie oświadcza, że łączyć będzie myśli swoje i uczucia w dniu tym uroczystym z pamięcią znamienitego poety, współczesnika naszego Adama Mickiewicza, jak w dążeniu do ideału piękna, prawdy i dobra łączyły się niegdyś duchy obu mistrzów słowa w sąsiednich narodach. Dążeniami takimi przodują poeci społeczeństwom swoim, podnoszą świadomość i samodzielność indywidualną narodów, mają więc słusne prawo do czci i wdzięczności społeczeństw, wśród których działali. Oby ten idealny rozwój świadomości i samodzielności indywidualnej zbliżył chwilę, w której na szanowaniu wzajemném téj indywidualności oprze się ich przyszły stósunek.

Dr. Majer, Prezes Akad. — Dr. J. Szujski, Sekr. gen.

8. Zjazd historyczny imienia Jana Długosza.

W porozumieniu z Zarządem Akademii a w urzędowistwieniu myśli, powziętój przez Komisję historyczną,

członkowie Wydziału I i IIgo, oddający się studjom rzeczy polskich w kierunku historii, literatury i lingwistyki polskiej, wydali d. 15 Marca 1880 odezwę, wzywającą do udziału w zjeździe historycznym Imienia Jana Długosza, odbyć się mającym d. 19, 20 i 21 Maja.

Odezwa i porządek dzienny jak niemniej akta i protokóły zjazdu historycznego wydała komisya historyczna w trzecim tomie swojego Archiwum. (*Scriptores rerum polon.* T. VI). Umieszczamy tutaj tylko: Program uroczystości w czterechsetną rocznicę zejścia Jana Długosza i pisma, które z przyczyny zjazdu do Akademii adresowane zostały.

Program uroczystości odbyć się mających w Krakowie od 18 do 21 Maja 1880, w czterechsetną rocznicę zejścia Jana Długosza.

Dnia 11 Maja o godzinie 82: Posiedzenie publiczne Akademii Umiejętności w sali południowej Sukiennic na 1szém piętrze. Wejście dla publiczności od ulicy Siennój. Bilety wstępu wydawane będą w Akademii Umiejętności przy ulicy Sławkowskiej między godziną 11 a 1 w południe od 12 do 16 Maja.

Porządek dzienny posiedzenia: Zagajenie przez JE. Wice-Protpektora Alfreda hr. Potockiego. — Sprawozdanie Prezesa J. Majera z ruchu administracyjnego i naukowego Akademii w ubiegłym roku. — Długosz na tle historyjografii europejskiej, przez J. Szujskiego. — Długosz, wiersz A. E. Odyńca. — Ogłoszenie konkursów i kandydatów na członków Akademii.

Dnia 19 Maja o godzinie 10: Nabożeństwo i złożenie popiołów Jana Długosza do nowego sarkofagu w krypcie kościoła S. Stanisława na Skalce.

Dnia 19 Maja o godzinie 4: Zagajenie zjazdu historycznego Imienia Długosza w sali Sukiennic na 1szém piętrze. Wejście dla Publiczności, jak wyżej. Bilety wstępu wydawane będą w Akademii Umiejętności między godziną 11 a 1 od 12 do 16 Maja.

Dnia 19 Maja o godzinie 7 w teatrze: „Długosz i Kalimach“, obraz historyczny w 3 aktach, na tle wypadków 1471—1479, J. Szujskiego, odegrany przez amatorów, uczniów Uniwersytetu.

Dnia 20 Maja. Rano o godzinie 10, po południu o godzinie 3: Posiedzenia zjazdu historycznego.

Dnia 21 Maja, rano o godzinie 10, po południu o godzinie 4: Posiedzenia i zamknięcie zjazdu.

9. Adres historycznego Towarzystwa Szląskiego z przyczyny zjazdu Długosza.

Die unserem Breslau durch so zahlreiche historische Erinnerungen verknüpfte Stadt Krakau ehrt in diesen Tagen durch eine würdige Feier das Andenken ihres grössten Chronisten Johannes Długosz. In ihm schätzt man auch in Schlesien einen Historiker von hervorragender Bedeutung und eine hochwichtige Quelle der Geschichte. Um so weniger haben die für die Erforschung unserer Vergangenheit interessirten Vereine die Gelegenheit vorbeigehen lassen mögen, durch die Darbringung aufrichtiger Glückwünsche zu dem schönen Feste Zeugniß abzulegen für das Gefühl einer wissenschaftlichen Gemeinsamkeit, welches durch empfangene Freundlichkeiten immer wieder genährt die Forscher der beiden Nachbarlande in erfreulicher Weise verbindet.

Der Verein für Gesch. und Alterthum Schlesiens
Grünhagen, Praes.

10. Adres Muzeum szląskich starożytności.

Die wissenschaftlichen Bestrebungen, welche in der Feier ihren Ausdruck finden sollen, begegnen auf unserer Seite den wärmsten Simpathieen und wir hegen die aufrichtigsten Wünsche für ihre gedeiliche Entwicklung. Den freundnachbarlichen Geist aber, in dem die Einladung zu diesem Feste ergangen ist in vollstem Maasse würdigend erwidern wir von ganzem Herzen, in der sicheren Hoffnung dass eine fortgesetzte gegenseitige Förderung der, der heimischen Geschichte geweihten Bemühungen in beiden Ländern der Wissenschaft und der Kunde unserer Vergangenheit zu Heil und Segen gereichen werde.

Der Verein für das Museum schlesischer Alterthümer.
Grünhagen Praes.

11. Adres król. Akademii Bawarskiéj.

Königlich Bayrische Akademie der Wissenschaften.

Die k. bayer. Akademie der Wissenschaften spricht für die Einladung zur vierhundertjährigen Gedenkfeier des Todes Johannis Dlugosz ihren verbindlichsten Dank aus und kann nicht umhin dem historischen Congresse des Namens Dlugosz, dessen Zweck eine Verständigung im Aufsuchen, Sammeln, Bearbeitung und in der Herausgabe historischen Materiales für Culturgeschichte Polens anstrebt, das beste Gedeihen zu wünschen. Möge dies Vorhaben ungestört seinem schönen Ziele nachstreben.

Die k. Bayerisch Akademie der Wissenschaften.

Döllinger.

12. Adres Akademii umiejętności węgierskiej.

Celeberrimae Academiae Scientiarum Polonae Cracoviensis
Academia Hungarica Budapestini S. p. p.

Decorum et gratum nobis evenit, quod Academia Scientiarum nobilis Vestrae gentis, festivum saecularem agens diem magni et celebris gentis Vestrae imo et nostrae Historiographi, Ioannis Dlugosii, memor vicinae ac fraternae nationis Hungariae Academiae scientiarum, nos quoque festivi huius iubilaei participes reddere statuerit.

Quominus tamen hunc nobis, Academiaeque nostrae festum diem vobiscum, Honoratissimi et Clarissimi viri etsi per nuncios obire liceret, impedit id, quod et nos eodem tempore congressum celebramus et festivam recolimus memoriam summi quondam, dum vixit, apud nos viri, imo statore Academiae nostrae, Stephani a Comitibus Szechenyi, cui monumentum, statuam ipsius aeream praesequestans cum magno concursu et applausu ovantis populi nostri Budapestini, coram aedibus Academiae nostrae solemniter erigetur.

Suscipite attamen idcirco salutem omnino nostram, qua vobis felix et faustum precamur hoc iubilaeum Vestri et nostri Historiographi. Quemadmodum gentes nostrae, quondam arcto fraterni sensus vinculo, sanguinisque foedere toties iunctae, leti saeve diro Martis negotio, contra communes libertatis nostrae, ab occiduo borea et ortu imminentes hostes, decertabant, heroicisque nostros labores iidem gloriose exaraverunt Historiographi: ita et nunc non iam Marte sed arte, litteris ac scientiis aemulentur Academiae nostrae, libertatem, moresque et ingenia populorum nostrorum excolere,

Hoc est, quod festivo die Vobis et nobis acclamando precamur.

Budapestini, die 16 mensis Maii anno 1880 — Comes Melchior Lonyay — Praeses Academiae s.

13. Zastrzeżenie pierwszeństwa pomysłu.

P. L. Lubliński złożył d. 26 Kwietnia 1880 w Zarządzie Akademii w kopercie opieczętowanej pismo, mieszczące zapewne przedmiot naukowy, który to depozyt, pod pieczętkami Akademii w aktach r. 1880 pod liczbą 50 umieszczony został.

V.

Zapisy i dary.

Zapis ś. p. Tekli z Wiszniowskich Brodczakowej na wydawnictwo źródeł historycznych polskich.

14. Sąd obwodowy w Rzeszowie do Akademii Umiejętności.

Donosi, że ś. p. Tekla z Wiszniowskich Brodczakowa testamentem swoim z daty: Dembów dnia 16 Stycznia 1880 w punkcie III, 4 zapisała polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie legat w kwocie 5000 zlr., o czém c. k. Namiestnictwo we Lwowie tamtejszo-sądową odezwą zawiadomioném zostało. W Rzeszowie d. 21 Kwietnia 1880. O tymże legacie donosi d. 12 Maja 1880 c. k. Prokuratorja Skarbu we Lwowie, określając bliżej, że zapis uczynionym

został na wydawnictwo źródeł historii ojczystej się dotyczących, oraz, że kroki w celu zrealizowania tego zapisu już poczynionymi zostały. (Aktów Nr. 10, 38, 48, 59, 60)

15. Zapis ś. p. Kaspra Bieleckiego.

Ekspozytura c. k. Prokuratorji Skarbu w Krakowie do Akademii Umiejętności.

Odnosnie do szanownej odezwy z dnia 18 Października 1877 L. 175. Ekspozytura c. k. Prokuratorji Skarbu ma zaszczyt zawiadomić Świetny Zarząd, że przedkłada równocześnie Wys. c. k. Namiestnictwu we Lwowie stósowne wnioski w sprawie fundacyi i legatów ś. p. Kaspra Bieleckiego, wraz z wzorami odnośnych listów fundacyjnych.

W Krakowie d. 20 Marca 1880. Podp. Witold Bochenek. (Aktów N. 46).

16. Zapis ś. p. Anny de Szternsztyń Helclowej.

C. k. Sąd krajowy do Prezydyjum Akad. Umiejętności.

Zawiadamia pismem z d. 26 Kwietnia 1880, że śp. Anna de Szternsztyń Helclowa testamentem z d. 8 Stycznia 1878 zapisała legat dla Akademii Umiejętności w sumie 5000 zł. w. a. Podp. Henoch. (Akt. Nr. 50, 128).

17. Wyciąg z uchwały Rady c. k. Sądu w Krakowie d. 24 Listopada 1880.

Rada postanawia, aby c. k. Urząd depozytów sądowych w Krakowie wypłacił na ręce Dra J. Majera, Prezesa Akademii, sumę zł. w. a. 5000 z legatu śp. Anny

Szternsztyń Helclo wój dla téjże Akademii przeznaczoną, jednakże po poprzedniém strąceniu i ściągnięciu od téjże należności skarbowej 10%, jak niemniej pożytków, jakie, sprzedane na ten cel waluty, w kuponach za czas od dnia wypłaty do dnia 12 Kwietnia 1881 wyniosą (Akt. Nr. 51, 128).

18. Nagroda konkursowa Prof. Dra Ulr. Heyzmanna.

List Dra Heyzmanna do Sekretarza Akademii.

Ku uczczeniu pamięci znakomitego naszego historyka Jana Długosza składam na ręce Szanownego Rektora, jako Sekretarza jeneralnego Krakowskiéj Akademii Umiejętności, oraz Przewodniczącego Komisji historycznéj téjże, 300 (trzysta) zł. wal. aust. a to w celu, aby takowe użyte zostały jako nagroda za najlepszą pracę konkursową, traktującą o Długoszu i jego epoce. Praca ta, oparta na źródłach, w każdym razie odznaczać się winna sumienném, o ile być może uwzględnieniem literatury, tak ojczystéj jak zagranicznéj, o śp. Długoszu i jego w świecie naukowym i politycznym stanowisku. Wykończoną ona ma być w ciągu bieżącego trzechlecia.

Ubiegać się mogą o nagrodę, o którój tu mowa, wyłącznie zwyczajni uczniowie Uniwersytetu Jagiellońskiego, tudzież tutejsi kandydaci doktoratu, gdyż na stanowisku, jakie właśnie ja w pamiętnym tym roku zajmować mam zaszczyt, czuję się spowodowanym podać sposobność do głębszych nad pracami śp. Długosza studyjów uczniom Uniwersytetu miasta, w którém zacny ów protektor bursy kanoników się kształcił, w którém zbawienną swą rozwinął działalność, w którém umarł, przekazując cenne oba zbioru naukowe na użytek uczącój się młodzieży.

Bliższém określeniem treści, a ewentualnie oceną pracy konkursowej, w mowie będącej, zająćby się mogła najwłaściwiej Komisya historyczna tutejszej Akademii Umiejętności, które to zdanie tu, w sposobie próby, objawić się ośmielam.

Kraków w dzień S. Stanisława 1880. — Z wysokiem poważaniem, Dr. Udalryk Heyzmann, Profesor prawa kanonicznego, oraz Dyrektor oddziału historyczno-filozoficznego Akademii Umiejętności. (Aktów Nr. 58).

19. Zapis p. Józefa Bełzy d. d. Warszawa d. 31 Maja 1880.

Pismo p. J. Bełzy do Akademii Umiejętności w Krakowie.

Pochodząc z rodziny, wyprowadzającej ród swój z Krakowa, jak to poświadczają dowody, które mam w części w ręku, lub znanymi są z różnych ogłoszeń drukowanych publicznych; do pierwszych zaś należą: dowód na uzyskane szlachectwo, wydany przez Zygmunta III, króla polskiego, dla Erazma Bełzy, krakowianina, wyjęty z akt metryki koronnej królestwa i w téjże pod N. 136 na stronnicy 30 zapisany, tudzież dowód, tyczący się szlachectwa Jędrzeja Bełzy z czasów Władysława IV, króla polskiego, a umieszczony w piśmie historyczném, pod napisem „Pamiętnik Sandomirski“, wydawaném dawniej przez śp. Tomasza Ujazdowskiego; był on przedrukowany z oryginału, który dla przechowania oddałem ówczesnej bibliotece Towarzystwa Przyjaciół nauk w Warszawie; ta zaś, jak wiadomo, znajduje się w Petersburgu. Do drugich dowodów należą drukiem ogłoszone, a z tych główniejsze są następujące:

1. Rozprawa, tycząca się życia Mikolaja Kopernika, napisana z pomocą akt dawnych radzieckich Krakowskich.

przez śp. Adryjana Krzyżanowskiego, profesora b. Uniwersytetu Warszawskiego.

2. Wszystkie prace ważniejsze o Koperniku, ogłoszone później, jako to: żywot Kopernika, objęty w wielkim dziele, wydaném przez Jana Baranowskiego, b. Dyrektora Obserwatoryjum astronomicznego Warszawskiego.

3. Dzieła ks. Polkowskiego, obejmujące żywot Mikołaja Kopernika.

Oprócz tego

4. Jako dowód, iż rodzina moja od dawna zamieszkała w Krakowie, przytoczyć mogę i dzieło Ambrożego Grabowskiego: „Kraków i jego Okolice“, wydanie piąte z r. 1866, w którym na stronnicy 380, autor mówi, że Marcin Belza cały prawie gmach kościelny Bernadynów w Krakowie, kosztem własnym zmurował; w roku zaś 1843, kiedy robiono do naprawy banię na kościele Panny Maryi w Krakowie, w czasie naprawy tejże wieży, w dowodzie piśmiennym w owój bani znalezionym, znajdowało się wspomnienie o Belzach (patrz Kraków i jego Okolice przez Ambrożego Grabowskiego; wydanie V str. 100).

Wreszcie są podobne opisy i w Biblijotece Warszawskiej, w której kilkakrotnie przez śp. Adryjana Krzyżanowskiego przedmiot ten był omówiony.

Pragnę więc uczcić czém mogę miasto ojczyste mego rodu i dlatego postanowiłem oddać z funduszów moich, ciężką pracą uzbieranych, Rub. 3000, czyli złp. dwadzieścia tysięcy w 3ch rosyjskich biletach pięcioprocentowych 2gięj pożyczki wschodniej, oznaczonych NN. 199521 — 199522 i 199523 z szesnastoma kuponami półrocznemi, płatnemi od $\frac{2}{14}$ Stycznia 1881 r. do dnia $\frac{2}{14}$ Lipca 1888 wartości nominalnej, na czas wieczysty Akademii Umiejętności

w Krakowie, na cele naukowe, pod następującymi warunkami:

Życzylbym sobie, z funduszu wyżej wskazanego, który pozostałby powinien o 5% procentowanych papierach publicznych, lub który umieszczyłby należało w pierwszym numerze jakiej pewnej hipoteki i przeznaczyć procent na wydawanie w miarę uzbierania się jego w dostatecznej ilości dzieł naukowych, dotyczących się języka polskiego, napisanych w języku polskim, pozostawiając Akademii zupełną moc dysponowania procentem to jest wyborem wydawnictwa tychże dzieł.

Ponieważ zaś procent z jednego roku może nie byłby dostatecznym do powyższego celu, zatem należałoby dotąd z wydaniem dzieła wstrzymać się, aż tenże procent dojdzie do wysokości odpowiedniej potrzebie. Na każdej takiej książce, kosztem powyższego zapisu wydanój, upraszałbym o zamieszczenie w środku stronicy tytułowój, następującego ogłoszenia:

„Wydane nakładem z zapisu Józefa Bełzy.“

O ile okaże się to możliwém, pragnąłbym, aby dzieła, nakładem tego zapisu wydane, dla ich większego rozpowszechnienia, tanio były sprzedawane.

Na przypadek zwinięcia Akademii Umiejętności w Krakowie, życzylbym sobie, aby procent z funduszu niniejszego był obracany na stypendyjum dla ucznia jednego, posiadającego poniżej wyrażone kwalifikacyje z rodziny zapisodawcy, lub gdyby takowego nie było, dla ucznia z rodziny pochodzenia polskiego rodem z Krakowa.

Kandydat Polak, winien odznaczać się moralném prowadzeniem i pilnością w naukach, pobierać zaś ma rocznie niniejsze stypendyjum, począwszy od klasy IV gimnazyjalnej, aż do ukończenia gimnazyjum, rachując na każdą klasę

tylko jeden rok, po czém stypendyjum przechodzi na innego ucznia. W razie niepilności w naukach, lub zaniedbywania języka ojczystego, albo złego prowadzenia się stypendysty, winno mu być odebrane i oddane innemu z warunkiem koniecznym, ażeby tylko prawdziwie potrzebujący, czyli biédny takowe otrzymywał.

W tym ostatnim razie, fundusz stypendyjalny i szafunek procentem, pozostawać ma w dyspozycyi Municypalności m. Krakowa, która po porozumieniu się z Władzą pedagogiczną gimnazyjalną, wybierze sama stypendystę.

Jakkolwiek powyższą sumę rubli srebrem trzy tysiące (3000), przynoszącą obecnie procentu Rub. 150 rocznie, czyli złp. tysiąc, przesyłam za życia mego Akademii Umiejętności w Krakowie, wszelako proszę:

a) Ażebym na moje żądanie mógł odbierać procenta w każdój chwili, co sprowadziłyby mogły nieprzewidziane okoliczności losowe, tak więc procenta od tyle razy wzmiankowanego kapitału Rub. 3000 (złp. 20000) mają być użyte na jeden z dwóch powyższych celów, dopiéro po mojej śmierci.

b) Jeżeli po odbiór procentów nie zgłoszę się, to procenta te, za cały czas, aż do mojej śmierci, mają być włączone do kapitału głównego, a od powiększonego znowu tym sposobem kapitału, otrzymywane procenta mają być bez zmiany na jeden z powyższych celów obracane.

Działo się w Warszawie dnia 31 Maja 1880 r. —
Józef Belza. (Akt. N. 71.)

20. Suma na wydawnictwa historyczne z zapisu ś. p. Bredkajcza.

List Kuratora zapisu do Sekretarza Akademii.

Stósownie do naszój w Wrześniu b. r. w Krakowie rozmowy przesyłam na ręce Pańskie w imieniu Kuratorjum ś. p. Napoleona Bredkajcza 1500 Marek jednorazowo na wydanie piérwszego tomu Jana Wielewickiego: „*Historia domus professae ad S. Barbaram*“ z zastrzeżeniem napisu: Z funduszu Norberta Bredkajcza, i przesłania dla członków Kuratorji ośmiu egzemplarzy wydanego dzieła. Józef Lipski. (Akt. N. 112).

21. Zapis ś. p. Piotra Wereszczyńskiego.

Deklaracja Karola Estreichera, Czł. Akad.

Ś. p. Piotr Wereszczyński, zmarły w Petersburgu 1869 r., zapisał mi 10.000 Rb., abym je obrócił na cele użytku publicznego, nadto 1000 rb. na druk jego pamiętnika. Z tego utworzony kapitał ofiaruję w ilości 13.000 zł. w. a. na cele Akademii Umiejętności, a to w ten sposób.

Za 6000 zł. w. a. nabytym zostanie na imię Akademii i umeblowanym dom w Szczawnicy i nosić ma nazwę domu Wereszczyńskiego.

Rubli 7000 przeznaczone będą na wykup od pp. Szalayow połowy tz. pałacu, tudzież na całkowite odrestaurowanie i umeblowanie tegoż pałacu.

Ponieważ w sumie 13.000 zł. w. a. znajduje się kwota 1000 rubli, przeznaczona na druk pamiętników Wereszczyńskiego, przeto suma ta procentem z dochodów Szczawnicy spleconą być ma.

Z dochodów przeto tak pałacowi jak domu Wereszczyńskiego płaconém ma być 6% od kapitału 13.000 zł. w. a. z czego przeznaczam 300 zł. w. a. na cele Akademii oddziału historycznego filologicznego, 300 zł. w. a. będą pobierane na cele dwóch stypendyjów z uwzględnieniem potrzeb Akademii, tj. stypendyści będą w pewnych godzinach użyci do prac akademickich. W tym celu sporządzony zostanie akt przedłożyć się mający Uniwersytetowi. Reszta procentu (50 zła.) odkładaną będzie na skapitalizowanie sumy potrzebnej dla wydania pamiętnika.

W domu imienia Wereszczyńskiego zastrzegam sobie w razie potrzeby użycie dwóch pokoi, a mianowicie dla rodziny żyjącej lub następców Piotra Wereszczyńskiego.

Gdyby Akademia przestała istnieć, lub gdyby jej charakter czysto polski zmienionym został, gdyby fundusze procentowe od téjże sumy niemogły być użyte na druki polskie, wówczas bądź kapitał rzeczony 13.000 zł. w. a., bądź dom imienia Wereszczyńskiego i tz. pałac, w które ten złożony być ma, mają być zwrócone bądź mnie, bądź następcom moim przezemnie wskazanym i suma ta winna być obrócona ponownie na cele naukowe polskie. W razie zwrotu tego, wybór bądź kapitału, bądź realności rzeczonych pozostawia się do woli ofiarodawcy lub jego zastępców, toż samo rozumie się, gdyby Szczawnica zabraną została Akademii Umiejętności, należytość ulokowana w budynkach Szczawnickich winna być zwróconą w powyżej rzeczony sposób.

Z deklaracji téj wynikłe prawa i obowiązki obopólne, mają być ujęte w osobny akt, mający moc prawną. Funda-

cyja ma nosić nazwę fundacyi Karola Estreichera z legatu Piotra Wereszczyńskiego.

W Krakowie 1 Maja 1880. — Estreicher Karol,
Czł. Akad. (Aktów Nr. 100, 117).

22. Zapis p. Fr. Tarczyńskiego.

Pismem z dnia 1 Czerwca 1880 datowanym z Płocka p. Franciszek Tarczyński przekazuje ostatnią swoją wolą wszelkie okazy ceramiczne, metaliczne (prócz numismatów) i kamienne, będące jego własnością w chwili śmierci, Komisji archeologicznej Akademii Umiejętności. Trzy jedno-brzmiające exemplarze téj ostatniej woli własnoręcznie przez p. F. T. napisane, znajdują się, jeden u niego, drugi u ks. Antoniego Brykczyńskiego w Płocku, trzeci w Akademii umiejętności w Krakowie. (Aktów Nr. 94).

23. Fundacyja p. Jana Wacława Machnauera.

P. Jan Wacław Machnauer złożył 5200 zlr. w. a. w listach zastawnych Zakładu kredytowego Galicyjskiego, oraz 1500 zlr. w. a. w akcyjach pierwszeństwa Banku galicyjskiego, z przeznaczeniem na podniesienie Zakładu zdrojowego szczawnickiego i warunkiem, aby mu dopóki żyje, procent (kupony) od tych papierów przesyłano. (Aktów Nr. 93).

24. Zapis zbioru książek ś. p. Franciszki z Ciechomskich Rudzkiej.

Ś. p. Franciszka z Ciechomskich Rudzka, zmarła d. 20 Września b. r., która po dwóch swoich synach Alfredzie i Juljuszu Rudzkich złożyła Aka-

demii piękny zbiór książek, przeznaczyła resztę książek w ilości 152 dzieł (374 tomów) tejże Akademii. Zbiór ten przesała Akademii pani Eugenija Hlebicka Józefowiczowa. (L. 133).

25. Zapis zbioru książek p. Maryi z Bayerów Czernickiej.

Pani Maryja z Bayerów Czernicka przesała Akademii darem pozostały po ś. p. Macieju Bayerze zbiór książek, liczący 957 dzieł (między niemi 146 map i atlasów), pod warunkiem przechowywania ich razem pod nazwą: Biblijoteki Macieja Bayera.

Sprawy administracyjne.

26. Zakupne zbioru archeologicznego po ś. p. Bol. Podczaszyńskim.

W myśl uchwały pełnego posiedzenia z dnia 8 Listopada 1879 r., upoważniającej Zarząd wyjątkowo do zakupna zbioru po ś. p. Bolesławie Podczaszyńskim, celem przysporzenia materiału naukowego badaniom naukowym archeologii krajowej, zawarto ze spadkobierczyniami nieboszczyka p. Rozaliją z Dobrzańskich Podczaszyńską, wdową, oraz pp. Maryją i Jadwigą córkami, dnia 23 Października 1880 r. w Warszawie układ o nabytcie tegoż zbioru za sumę 3000 zlr. w. a., która to suma na ręce pełnomocnika spadkobierczyń, p. Władysława Przybysławskiego za odebraniem zbioru, dnia 20 Grudnia 1880 wypłaconą została. (Aktów Nr. 12, 30, 136).

27. Uгода z pp. Szalayami o zakupno drugiej połowy czystego dochodu ze zdrojowiska i zakładu Szczawnickiego.

Na posiedzeniu dnia 9 Listopada 1878 r. zgodziło się pełne zgromadzenie członków Akademii na zakupno drugiej połowy własności i dochodu ze zdrojowiska i zakładu Szczawnickiego od spadkobierców pp. Szalayów.

Dnia 10 Maja 1879 r. przyszło do ostatecznej umowy sądowej pomiędzy stronami. PP. Władysław i Tytus Szalayowie zrzekli się na korzyść Akademii Umiejętności w Krakowie wszelkich praw, jakie im według ostatniej woli ś. p. Józefa Szalaya co do połowy czystych dochodów z zakładów zdrojowych w Szczawnicy służyły, a to za sumę 45.000 zlr. w. a. w 30 dniach po zatwierdzeniu przez c. k. Sąd obwodowy w Nowym Sączu niniejszej umowy wypłacić się mającą. Prócz tego obowiązuje się Akademia zapłacić p. Ferdynandowi Wilkoszowi za czynności w interesach pp. Władysława i Tytusa Szalayów, rachunek jego, niemniej należytość stęplową od niniejszej umowy.

Gdy sąd obwodowy w Nowym Sączu zatwierdził umowę powyższą d. 28 Lutego 1880 r. złożono sumę 45.000 zlr. w. a. w depozycie tegoż sądu d. 27 marca 1880 r. do l. 1797, sumę zaś 2000 zlr. w. a. Adw. Wilkoszowi jako przyznane przez sąd wynagrodzenie za kwitem d. 21 Kwietnia 1880 r.

28. Umowa z p. Karolem Estreicherem co do zapisu Wereszczyńskiego.

Między c. k. Akademią Umiejętności w Krakowie, działającą z jednej strony, zaś WPanem Karolem Estreicherem, Bibliotekarzem Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie i Członkiem c. k. Akademii Umiejętności w Krakowie z drugiej strony, zawartą została umowa następującej treści:

Dnia 2 Czerwca 1879 umarł w Petersburgu Piotr Wereszczyński, radca dworu, i zostawił ostatniej woli rozporządzenie w Petersburgu, w Maju 1879 sporządzone, mocą którego w 4tym ustępie przekazał WP. Karolowi Estreicherowi sumę 10,000 (Dziesięć tysięcy) Rubli rosyjskich, która stósownie do woli testatora ma być użytą według uznania WP. Karola Estreichera na cele dobroczynne i użytku powszechnego. W 3im ustępie przekazał spadkodawca WP. Karolowi Estreicherowi 1000 rubli na druk swoich pamiątek, które po 25 latach wydane być mają.

Zapisane kapitały 10,000 rubli i 1000 rubli otrzymał WPan Karol Estreicher od WPana Włodzimierza Spasowicza, Adwokata w Petersburgu i exekutora ostatniej woli zmarłego Piotra Wereszczyńskiego, i wykonywując wolę testatora rozporządza przekazanymi kapitałami w następujący sposób:

I. Sumę 6000 złr. w. a. oddaje WPan Karol Estreicher c. k. Akademii Umiejętności w Krakowie pod następującymi warunkami i zastrzeżeniami:

a) Suma 6000 złr. w. a. przeznaczoną jest na kupno i urządzenie realności w Szczawnicy wyżniej pod N. kons. 150 położonej, przez P. Izraela Goldklanga od małżonków pp. Wilhelma i Agnieszki Szellerów nabytj. Kontrakt kupna tój realności zawarty już został przez c. k. Akademię Umiejętności w Krakowie z p. Izraelem Goldklangiem, w skutek czego W Pan Karol Estreicher zapłacił Panu Izraelowi Goldklangowi umówioną cenę kupna 4050 złr. w. a. zaś małżonkom Wilhelmowi i Agnieszce Szellerom 1150 złr. w. a. razem zapłacił więc 5200 złr. w. a., zaś 800 złr. w. a. obrócono na uporządkowanie wzwyż wymienionj realności i wewnętrzne urządzenie.

b) Do c. k. Akademii Umiejętności jako właścicielki realności należy tójże administracyja. Z dochodów opłacane będą przedewszystkiem wszystkie z własnością połączone wydatki, jak podatki i jakiegokolwiek rodzaju nałożone opłaty rządowe, krajowe, powiatowe i gminne, dalej koszta utrzymania i zwyczajnej restauracyi domu, opłaty asekuracyi i tym podobne inne niezbędne. Co po potrąceniu tych wydatków, jako czysty dochód z dniem 30 Września każdego roku pozostanie, obrócone będzie wyłącznie według wskazania WP. Karola Estreichera na akademickie publikacyje, a w szczególności na wydawanie drukiem dzieł obecnego Oddziału I i II Akademii i w tym względzie mają się komisyje wyż wymienionych dwóch Oddziałów porozumieć z W Panem Karolem Estreicherem, który zastrzega sobie prawo czuwania nad tém, aby dochód obrócony był na wskazany cel.

c) Zakupiona realność nie może być przez c. k. Akademię Umiejętności sprzedaną, zamienioną, lub w jaki inny

sposób przejść na własność trzeciej osoby, nareszcie nie może być obciążaną jakim długiem tylko za zezwoleniem WPana Karola Estreichera, który podobnie zezwala na lokacyję kapitału w skutek sprzedaży realności użyiskanego.

d) Dla utrzymania w pamięci legatu Piotra Wereszczyńskiego, jako źródła fundacyi WPana Karola Estreichera, kupiona realność będzie miała nazwę „domu Wereszczyńskiego“ i Wpan Karol Estreicher zastrzega do swojej dyspozycyi, mianowicie dla rodziny zmarłego, gdyby tego żądała, wolne mieszkanie w dwóch pokojach tegoż domu.

e) Gdyby c. k. Akademia Umiejętności została zniesioną lub w działaniu zawieszoną, gdyby jej natura jako Akademii polskiej ustała; gdyby wydawanie dzieł polskich, a w szczególności dzieł, należących do Oddziału I i II ustało, gdyby własność Zakładu zdrojowego w Szczawnicy przeszła do osób trzecich z jakiegokolwiek ładu powodu; nareszcie, gdyby dochody na inne wydania jak w ustępie b) oznaczone obrócone były, we wszystkich tych razach c. k. Akademia Umiejętności traci zapis niniejszym aktem uczyniony i WP. Karol Estreicher ma prawo żądać, albo oddania mu na własność zakupionej realności, lub według jego wyboru zapłacenia mu sumy 6000 złr. w. a., a to w razie zwłoki z procentem 6% od dnia żądanej wypłaty. Zwrócona realność lub kapitał, noszący zawsze nazwę Piotra Wereszczyńskiego, obrócony będzie przez WP. Karola Estreichera stosownie do woli testatora na inne cele dobroczynne lub użytku publicznego.

f) Prawa niniejszą umową WP. Karolowi Estreicherowi zastrzeżone, przechodzą na tę osobę, która przez

niego w osobnym akcie jako zastępca ustanowionym będzie.

g) C. k. Akademia Umiejętności zezwala, aby po zaprowadzeniu ksiąg gruntowych przyjęte wyżej wyszczególnione obowiązki, w stanie biernym realności pod N. 150 w Szczawnicy wyznij na rzecz WP. Karola Estreichera zainstabulowane były.

II. WPan Karol Estreicher, mając ze zapisu Piotra Wereszczyńskiego sumę 7000 złr. w. a. do rozporządzenia według własnego uznania, oddał c. k. Akademii Umiejętności przed zawarciem niniejszej piśmiennej umowy 3000 złr. w. a., obowiązując się zaś oddać d. 1 Listopada 1880 sumę 4000 złr. w. a. pod następującymi warunkami i zastrzeżeniami:

a) Ta cała suma 7000 złr. w. a. ma być użytą na kupno od WPana Feliksa Szlachetowskiego połowy realności pod Nrem kons. 164 w Szczawnicy wyznij położonej, „Pałacem“ zwanój, którą WPan Feliks Szlachetowski kontraktem w Szczawnicy wyznij dnia 8 Sierpnia 1879 zawartym, od P. Władysława Szalaja kupił. Tym sposobem c. k. Akademia Umiejętności staje się właścicielką całej realności „Pałacem“ zwanój. Co po zapłaceniu ceny kupna pozostanie, użytém będzie na restauracyję i wewnętrzne urządzenie tego budynku, a co pozostanie na inne cele Zakładu zdrojowego w Szczawnicy.

b) Do c. k. Akademii Umiejętności jako właściciela należy administracyja „Pałacu“ i wszelkie dochody: zaś c. k. Akademia Umiejętności obowiązując się WPanu Karolowi Estreicherowi przy podpisaniu niniejszej umowy wypłacić 180 złr. w. a. tytułem procentu od już danój sumy 3000 złr. w. a., zaś na przyszłość płacić rocznie sumę 420 złr. w. a., która przez WPana Karola Estreichera

chera stosownie do woli testatora Piotra Wereszczyńskiego na cele dobroczynne i użytku publicznego według tegoż uznania obróconą będzie.

c) Gdyby c. k. Akademia Umiejętności została zniesioną lub w działaniu zawieszoną; gdyby jój natura jako Akademii polskiej ustalała, lub gdyby własność Zakładu zdrojowego w Szczawnicy przeszła do osób trzecich z jakiegokolwiek bądź powodu: w takich razach traci c. k. Akademia Umiejętności niniejszym aktem uczyniony zapis i WPan Karol Estreicher ma prawo żądać albo oddania mu na własność całej realności „Pałacu“ zwanój, lub według jego wyboru zapłacenia mu sumy 7000 zlr. w. a. a to w razie zwłoki wypłaty z procentem 6% od dnia żądanej wypłaty Zwrócona realność lub kapitał noszący zawsze nazwę Piotra Wereszczyńskiego obrócony będzie przez WPana Karola Estreichera stosownie do woli testatora.

d) Prawa niniejszą umową pod II dla WPana Karola Estreichera zastrzeżone, przechodzą na tę osobę, która przez niego w osobnym akcie jako zastępca ustanowioną będzie.

e) C. k. Akademia Umiejętności zezwala, aby po zaprowadzeniu ksiąg gruntowych wyżej pod II wyszczególnione obowiązki c. k. Akademii Umiejętności w stanie biernym realności pod II kons. 164 na rzecz WPana Karola Estreichera zainstabulowane były.

Na posiedzeniu pełnym w d. 30 Października 1880 r. Akademia projekt niniejszy przyjęła w całej osnowie, z wyjątkiem ustępu II b. który za przychyleniem się Wgo Dra Estreichera ma brzmieć, jak następuje:

Do Akademii Umiejętności, jako właścicielki należy Administracya „Pałacu“ i wszelkie dochody, natomiast zaś

zobowiązuje się ona płacić rocznie Wmu Estreicherowi dnia 1 Listopada sumę 420 złr. w. a. pod następującymi zastrzeżeniami:

a) W roku bieżącym otrzyma Wny Dr. Estreicher 180 złr. w. a. całkowita zaś wypłata rozpocznie się od 1 Listop. 1981 r.;

b) Stósownie do swojego oświadczenia z kwoty 420 złr. w. a. użyje Wny Estreicher złr. 300 na stypendyja dla uczniów Uniw. krak. reszty zaś na inne cele dobroczynne;

c) Co do sposobu wyboru stypendystów, na teraz zależnego od Uniwersytetu, po upływie lat 5ciu nastąpi porozmienie z Wnym Estreicherem.

d) Wyż rzeczona wypłata zabezpiecza się wyłącznie na domu zwanym „Pałacem“ w Zakładzie zdrojowym Szczawnickim.

W Krakowie d. 2 Listop. 1880 r.

W Imieniu Akademii: Prezes *Dr. Majer. K. Estreicher.*

29. Restauracja domu Akademii.

Wskutek przedwczesnego spróchnienia belek w oficynie Akademii świeżo postawionój, przedsięwziętem być musiało zaciągnięcie belek nowych pierwszego i drugiego piętra, które powierzone zostało p. Tomaszowi Prylińskiemu. Aby się uchronić nadal od podobnych wypadków zaciągnięto belki żelazne, które nad biblijoteką zasklepiono. Wydatek na tę restauracyę wynosi 3045 złr. w. a. 75 ent.

30. Galeryja hr. Miączyńskich.

Galerya Mateusza hr. Miączyńskiego sprowadzoną została przez hr. Klementynę Miączyńską na przeciąg lat sześć do gmachu Akademii Umiejętności za złożeniem na koszt budowy gmachu akademickiego 3000 zlr. w. a.

Po śmierci p. Klementyny hr. Miączyńskiej, zgłosił się imieniem sukcesorów p. Nikodem Sochanik pismem z d. 7 Października 1880 z prośbą, aby do zakończenia czynności spadkowych galeryja hr. Miączyńskich w gmachu Akademii pozostać mogła, a to bez odpowiedzialności za możliwe szkody.

Zarząd Akademii przychylił się do téj prośby na posiedzeniu d. 7 Października i zawiadomił o tem pismem d. 15 Października 1880 r.

31. Nadanie M. Salbowi tytułu litografa akademickiego.

M. Salb podał d. 1 Czerwca 1880 do Zarządu Akademii prośbę aby ze względu na jego dotychczasowe prace udzielić mu tytułu litografa c. k. Akademii Umiejętności.

Akademija w uznaniu skutecznych usiłowań i dokładności wykonywanych dla niej robót zadość uczyniła życzeniu petenta uchwałą d. 2 Listopada 1880 r. (L. 115).

VII.

Stypendyja i nagrody.**32. Stypendyjum imienia Śniadeckich Dra Gałęzowskiego.**

W skutek podania Dra Zygmunta Wróblewskiego, Docenta pryw. fizyki na Uniwersytecie w Sztrasburgu komitet stypendyjny złożony z Prezesa Akademii Dra J. Majera, Prorektora Uniwersytetu Dra Józefa Szujskiego, Dra Stefana Kuczyńskiego i Dra Bojarskiego, z uwagi, że Dr. Wróblewski, posiadający piękną kwalifikację i pracujący skutecznie na polu nauki już przedtém o to stypendyjum podawał i tylko z przyczyny nieprzysłania programu go nieotrzymał, z uwagi, że teraz wszystkim warunkom zadosyć uczynił i przysądza Drowi Wróblewskiemu stypendyjum na rok jeden, poczem za złożeniem naukowego sprawozdania przedłużenie tego stypendyjum na rok następny nastąpić może. Działo się dnia 5 Lutego 1880. O czem zawiadomiono Szan. Radę administracyjną Szkoły polskiej na Batignolles pismem z d. 20 Lutego 1880. (L. 13).

33. Stypendyja imienia Konarskiego.

Stypendyja imienia Konarskiego połączone z obowiązkiem pracy w Komisji fizyjo geograficznej i historycznej pozostawione zostały pp. Narcyzowi Sikorskiemu i Tadeuszowi Kraśnickiemu, dotychczasowym stypendystom. (L. 135).

34. Nagroda z funduszu ś. p. Jana Radwańskiego.

Nagroda z funduszu ś. p. Jana Radwańskiego w sumie 131 zlr. w. a. przeznaczona za pracę z zakresu lingwistyki polskiej przyznana została w myśl referenta Dra L. Malinowskiego, p. Janowi Hanuszowi za pracę: Wykaz porównawczy form deklinacyjnych zawartych w psalterzu floryjańskim, Puławskim, w Psalmach z Modlitw Wacława i innych znanych dotychczas zabytkach.

VIII.

Ogłoszenia konkursów.

35. z fundacyi Imienia Mikołaja Kopernika.

Ponieważ na ogłoszone pod dniem 30 Października 1876 r. zadanie konkursowe z fundacyi imienia Kopernika żadna praca nadesłana nie została, stosownie zatem do uchwały zapadłej w dniu 9tym Listopada b. r. Akademia Umiejętności w Krakowie ponawia naprzód zadanie pierwotne:

Obliczyć tablice biegu planety Juno, oznaczając termin nadsyłania wypracowań po dzień 15 Stycznia 1881 r.

Prócz tego jako zadanie nowe ogłasza:

Wyczerpujące wypracowanie sposobów wyznaczania biegu ciał niebieskich, w którym sposoby te byłyby podane nie tylko teoretycznie, ale i praktycznie, tj. z przykładami liczebnymi. Z rozprawy tej może być wyłączona rzecz o obliczaniu przeszkód biegu (perturbacyi), natomiast kła-

dzie się jako warunek konieczny, ażeby rzecz o drogach gwiazd podwójnych i spadających nie była pominiętą lub pobieżnie traktowaną.

Termin tego zadania ustanawia się po dzień ostatni Lipca 1882 r.

Prace konkursowe powinny być napisane w języku polskim i nadsyłane w rękopiśmie pod adresem Akademii Umiejętności w Krakowie, do bióra lub na ręce Sekretarza téjże. Prace nadsyłane mają być zaopatrzone godłem, które autor powtórzy na opieczetowanej kopercie, zawierającój w sobie jego nazwisko, imię i dokładny adres.

Wypracowanie każdego z tych zadań za najlepsze uznane, otrzyma nagrodę w ilości 500 złr.

Przyznanie nagród ogłoszone będzie na publicznych posiedzeniach Akademii, a mianowicie: za rozwiązanie pierwszego zadania (Tablice biegu planety Juno) w Maju 1881 r., za rozwiązanie zaś drugiego zadania (O sposobie wyznaczania biegu ciał niebieskich) w maju 1883 r. Po przyznaniu każdój z tych nagród wypłata nastąpi niezwłocznie.

Autor pracy uwieńczonej nagrodą zatrzymuje jój własność. Gdyby jednak w przeciągu roku od wypłacenia mu nagrody, pracy uwieńczonej drukiem nie ogłosił, natenczas uczyni to Akademia bądź przez umieszczenie jój w swych pamiętnikach, bądź przez oddzielne ogłoszenie, wskutek czego autor utraci prawo własności swój pracy na rzecz Akademii. W razie ogłoszenia téj pracy, na jój tytule wyrażonem być ma, iż została uwieńczoną nagrodą z fundacyi imienia Mikołaja Kopernika, utworzonej przez gminę miasta Krakowa d. 18 Lutego 1878 r. Wydawca

ma obowiązek złożenia czterech egzemplarzy na rzecz gminy miasta Krakowa.

W Krakowie, d. 16 Grudnia 1878.

Sekretarz jeneralny;
Dr. J. Szujski.

36. Imienia Sam. Bog. Lindego.

1) Przedmiotem konkursu będą prace zakresu języka polskiego, mogące posłużyć do uzupełnienia słownika Lindego, a mianowicie: monografie z zakresu gramatyki, historii języka i jego związku z innymi słowiańskimi, zwłaszcza starosłowiańskim, zbiory prowincjonalizmów językowych opracowane w sposób odpowiedni dzisiejszym wymaganiom naukowym.

2) Prócz tego ostatniego warunku, wymaga się od każdej pracy mającej być przedmiotem konkursu, ażeby stanowiła pewną w sobie zaokrągloną całość.

3) Nadsyłanie być mogą prace równie w rękopismach jak i drukowane w ciągu trwania niniejszego konkursu.

4) Praca za najlepszą uznana otrzyma nagrodę w ilości 675 rubli sr.

5) Termin konkursu ustanawia się najdalej do 1go Stycznia 1882 r.

6) Przyznanie nagrody i zawiadomienie o przyznaniu na publiczném posiedzeniu nastąpi w pierwszych dniach Maja, wypłata zaś w d. 8go tegoż miesiąca t. j. we dwa tygodnie po rocznicy urodzin S. B. Lindego.

7) Gdyby praca uwieczniona była już drukowaną, Autor przed powzięciem nagrody złoży w Akademii 50 exem-

plarzy; pracę rękopiśmienną winien Autor ogłosić drukiem najdalej w ciągu jednego roku i nadesłać Akademii egzemplarzy 50, w przeciwnym razie Akademia postąpi z rękopismem według własnego uznania. W razie ogłoszenia go drukiem, nadesłane Autorowi exempl. 50.

W Krakowie d. 2 Maja 1879 r.

Dr. J. Szujski
Sekretarz gen. Akademii.

37. Konkurs Towarzystwa Historycznego Literackiego w Paryżu,

ogłoszony na posiedzeniu publiczném tegoż Towarzystwa
d. 3 Maja 1880 r.

W bieżącym miesiącu, dnia 19go, w rocznicę czterystoletnią śmierci Jana Długosza, odbędzie się w Krakowie przeniesienie popiołów jego z urny w krypcie kościoła św. Stanisława na Skałce do sarkofagu tamże umyślnie ustawionego. Katedra krakowska uświęci dzień ten uroczystym nałożeniem, a grono członków Akademii Umiejętności, w porozumieniu z jej Zarządem, urządza jednocześnie Zjazd historyczny. Rada Towarzystwa historyczno-literackiego w Paryżu, pragnąc i ze swój strony przyczynić się do téj uroczystości pamiątkowej, na konkurs następującego dwulecia ogłasza zadanie następujące:

Odnieść text Długosza wydania A. Przeździeckiego do źródeł rocznikarskich i kronikarskich, jak niemniej dyplomatycznych, z których czerpał, wskazując zarazem które realne wiadomości zdają się opierać na zaginio-

nych źródłach. Uczynić to, co najmniej, co do pierwszych ksiąg siedmiu.

Żądana praca, w języku polskim, odpowiadająca na wymienione zadania, ma obejmować nie mniej 10 arkuszy druku. Autor najlepszej rozprawy otrzyma nagrody 1800 franków; nagroda ta jednak, w danym razie, będzie mogła być rozdzieloną na dwie części i wtenczas najlepsza praca otrzyma franków 1200, następująca po niej 600 franków.

Kto sobie życzy brać udział w tym konkursie, zechce przysłać swą pracę w rękopiśmie pod adresem sekretarza Towarzystwa historyczno-literackiego (Paryż, 6 Quai d'Orléans), albo p. Józefa Szujskiego, profesora historii w Uniwersytecie krakowskim, sekretarza jeneralnego Akademii Umiejętności (Kraków, w Uniwersytecie Jagiellońskim). Rękopism powinien być przysłany bezimiennie i opatrzony godłem, wybranem przez autora, a tożsamo godło ma się znajdować w liście zapieczętowanym, dołączonym do rękopismu i zawierającym nazwisko autora. Terminem ostatecznym dla złożenia rękopismów w Krakowie jest dzień 1go Lutego 1882, a dla składających je w Paryżu 15 Lutego 1882 roku.

Na posiedzeniu publicznem dnia 3 Maja 1882 r. Rada odpieczętuje list, noszący godło pracy, której została przyznana nagroda, i ogłosi imię jej autora. Inne listy zostaną spalone.

Gdyby do wymienionego terminu nie była przysłana żadna tego rodzaju praca, któraby w myśl obecnego konkursu zasługiwała na nagrodę, w takim razie suma 1800 franków ofiarowaną będzie autorowi dzieła historycznego

polskiego, które w ciągu ostatnich dwóch lat wyszło z druku i które Rada za najlepsze osądzi.

W imieniu Rady Towarzystwa

sekretarz: *L. Gadon.*

38. Ogłoszenie konkursu z daru prof. Dra U. Heyzmana.

Dr. Udalryk Heyzman, profesor prawa kanonicznego w Uniwersytecie krakowskim, członek Akademii Umiejętności w Krakowie, przeznaczył dla uczczenia czterechsetnej rocznicy śmierci Jana Długosza, założyciela burdy ubogich kanonistów przy Uniwersytecie krakowskim, 300 zlr. na nagrodę za pracę, z pamięcią jubilata w związku będącą, której w przeciągu trzechlecia dostarczyć mają uczniowie Uniwersytetu tutejszego. Bliższe określenie warunków pozostawił ofiarodawca Zarządowi Akademii w porozumieniu z Komisją historyczną téjże.

Wskutek téj szlachetnej ofiary rozpisuje się konkurs do dnia 1 Czerwca 1884 roku, jako ostatniego terminu złożenia prac do rąk Prezesa Akademii. Prace te pochodzić mogą tylko od zapisanych na Uniwersytet krakowski zwyczajnych uczniów, lub tych, którzy do końca kursu letniego r. 1881 jako zwyczajni uczniowie tegoż Uniwersytetu byli zapisanymi. Z sumy 300 zlr. ustanawia się nagród dwie: 200 zlr. za pracę najlepszą, 100 zlr. za pracę do najlepszych zaletami się zbliżającą. Aby uniknąć kolizyi pracujących w użytkowaniu z źródłowych książek w bibliotekach, ustanawia się cztery równorzędne tematy z epoki Długosza (1415—1480) wzięte, a mianowicie.

I. Stosunek Polski do soboru Bazylejskiego podług dziejów Jana Długosza i innych źródeł; II. Sprawy węgiersko-polskie od śmierci Władysława Warneńczyka do r. 1458; III. Jana Długosza służba publiczna od r. 1466 do 1480; IV. Zatarg i wojna Kazimiérza Jagiellończyka z Mikołajem Tungenem, biskupem Warmińskim.

Nagrody przysądzone będą na posiedzeniu pełném prywatném Akademii w Październiku r. 1884. Manuskrypty pozostaną własnością autorów.

W Krakowie d. 7 Czerwca 1880 r.

Dr. Józef Szujski,
Sek. gen. Akad.

39. Ogłoszenie konkursu z daru pana Józefa Ulanowskiego.

W. Józef Ulanowski przesłał na ręce podpisanego 100 rubli z przeznaczeniem na wynagrodzenie pracy historycznej z czasów Jana Długosza (1415—1480), opartej na jego dziejach z uwzględnieniem innych odnoszących się do téjże epoki źródeł historycznych.

Akademija Umiejętności w Krakowie, której ofiarodawca przysądzenie nagrody powierzył, ogłasza niniejszém, że w Październiku 1881, na pełném posiedzeniu swoim przyzna nagrodę pomienioną najlepszej pracy w zakresie życia Długosza (1415—1480), opartej na jego dziejach z uwzględnieniem innych, odnoszących się do tego czasu źródeł historycznych, z pomiędzy tych, które jój przesłane będą w druku lub rękopiśmiennie do dnia 30 Lipca 1881.

Przedmiot może być w zakresie pomienionego czasu dowolnie obranym, a o ile na Długoszu, jako źródle, opartym być musi, nie potrzebuje zostawać w styczności z jego biografją.

Wykluczone są prace, odnoszące się do wieku Długosza, ogłoszone w czasie zjazdu historycznego, na tymże zjeździe zapowiedziane.

Upraszamy dzienniki polskie o ogłoszenie tego konkursu.

W Krakowie d. 7 Czerwca 1880 r.

Dr. Józef Szujski,
sek. gen. Akad.

SKŁAD
AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
w KRAKOWIE.

(W Styczniu 1881 r.)

PROTEKTOR
JEGO CESARSKA WYSOKOŚĆ
KAROL LUDWIK.

ZASTĘPCA PROTEKTORA

Jego Exc. hr. ALFRED POTOCKI,

C. k. Namiestnik w Galicyi, Kawaler Orderu Złotego runa,
 Tajny Radzca Dworu, Podkomorzy Jego Ces. Mci, b. Prezes
 Ministerstwa.

ZARZĄD AKADEMII.

Prezes: Prof. Dr. **Józef Majer.**

Zastępca Prezesa: Prof. Dr. **Ludwik Teichmann.**

Sekretarz jeneralny: Prof. Dr. **Józef Szujski.**

Dyrektor Wydź. filolog. Dr. **Karol Estreicher.**

„ „ hist. filoz. Prof. Dr. **U. Heyzmann.**

„ „ mat. przyr. Prof. Dr. **L. Teichmann.**

POCZET CZŁONKÓW ZWYCZAJNYCH.

A. Czynni.

1. Wydział filologiczny.

a) *Krajowi*:

Estreicher Karol, dyr. Wydż.

Klaczko Julijan

Łepkowski Józef

Łuszczkiewicz Władysław

Malinowski Łucyjan *)

Małecki Antoni

Mecherzyński Karol

Pietruszewicz ks. Antoni

-
- *) Malinowski Łucyjan, wybrany d. 30 Października 1880, urodzony 27 Maja 1839 r. w Jaroszewicach w b. województwie Lubelskiem, Doktor filozofii, Magister nauk filologiczno-historycznych, kawaler orderu św. Stanisława, b. nauczyciel języków starożytnych w Gimnazjum III w Warszawie, c. k. Profesor p. n. filologii słowiańskiej w Uniwersytecie Jagiellońskim, Członek c. k. Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli gimnazyjalnych.

Prace ogłoszone drukiem:

- 1) Zur Lautlehre der Lehnwörter in der polnischen Sprache, w Czasopiśmie: Beiträge zur vergleichenden

Tarnowski hr. Stanisław, sekr. Wydź.

Sprachforschung auf dem Gebiete der arischen, celtischen und slavischen Sprachen, herausgeg. von A. Kuhn. VI. Bd. (277—300). Berlin 1870.

- 2) Zur Volksetymologie. Tamże (300—305).
- 3) Ueber die Endung des Genitiv sing. masc.-neutr. der pronominalen und zusammengesetzten Declination im russischen und kaschubischen. Tamże T. VIII. 1874.
- 4) Beiträge zur slavischen Dialectologie. I. Ueber die Oppelnsche Mundart in Oberschlesien, Leipzig 1873.
- 5) Очеркъ устройства Австрійскихъ Гимназій, в Цасописіе Журналь Министерства народнаго просвѣщенія С. Петербурзь 1872. Октябрь.
- 6) Listy z podróży po Śląsku. Czasopismo „Na dziś“, Kraków 1872.
- 7) Modlitwy Wacława, zabytek języka polskiego z wieku XV. Pamiętnik Akademii umiejętności w Krakowie. Tom II. 1875.
- 8) Zarysy życia ludowego na Śląsku, z kartą etnograficzną. Odbitka z „Ateneum“. Warszawa 1877.
- 9) Ślady dyjalektyczne w oznaczaniu samogłosek nosowych w kilku zabytkach języka polskiego wieku XV i XVI. Kraków 1880. Rozprawy Wydź. filol. Akad. Umiej. T. VII.
- 10) Głoski nosowe w gwarze ludowej we wsi Kasinie, oraz niektóre inne właściwości téj gwary. Kraków, 1880. Rozpr. Wydź. filolog. Akad. Umiej. Tom VIII.
- 11) Magistra Jana z Szamotuł, dekretów doktora, Paterkiem zwanego, kazania o Maryi Pannie czystej, z kodeksu Toruńskiego. Z jedną podobizną. Kraków, 1880. Sprawozdania Komisji językowej Ak. Um. Tom. I.
- 12) Quadragesimale super epistolas. Głosy polskie z końca pierwszej połowy wieku XV. Kraków, 1880. Sprawozdania Komisji językowej Ak. Um. Tom I,

Węclewski Zygmunt
Wisłocki Władysław *).

b) *Zakrajowi* (w obrębie Monarchii austr.):

Jagię Wratosław (obecnie w Petersburgu)

Jireček Józef

Miklosich Franciszek

Stulč Wacław.

c) *Zagraniczni* (za obrębem Monarchii austr.):

Koźmian Stanisław

Kraszewski Józef Ignacy.

Miejsce niezajętych pod a) 3, pod b) i c) 3.

2. Wydział historyczno-filozoficzny.

a) *Krajowi*:

Biliński Leon

Bojarski Aleksander, sekr. Wydź.

Dunajewski Julijan, w Wiedniu

---

*) Wisłocki Władysław, wybrany d. 30 Października 1880 r. Rodowód i spis prac w Roczniku z r. 1878 str. 86. Dalszy ciąg prac: 1) Przewodnik biblijograficzny, 1878—1881; 2) Katalog rękopisów biblioteki Jagiellońskiej, zeszyt IV—VI, 1878—1880; 3) A. Goreckiego: Powieść o zającach, 1880; 3) Dyjaryjusz Komisji bydgoskiej w r. 1614. 1880; 5) Biblijografija historii, geografii historycznej i historii prawa polskiego z lat 1878/1880. 1880.

Heyzmann Udalryk
 Kalinka ks. Waleryjan
 Liske Franciszek Ksawery
 Piekosiński Franciszek
 Stadnicki hr. Kazimiérz
 Supiński Józef
 Szaraniewicz Izidor
 Szujski Józef
 Zielonacki Józefat
 Zoll Fryderyk.

b) *Zakrajowi:*

Randa Antoni
 Romer Franciszek Floryjan.

c) *Zagranicznii:*

Cieszkowski hr. August
 Roeppel Ryszard.

Miejsce nie zajetych pod a) 1, pod b) i c) 6*)

3. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

a) *Krajowi:*

Alth Alojzy
 Biesiadecki Alfred

*) Odliczając jednego już obranego, a dotąd nie zatwierdzonego, pozostałoby 5.

Czerwiakowski Ignacy
 Czyrniański Emil
 Karliński Franciszek
 Kuczyński Stefan
 Majer Józef
 Nowicki Maksymilijan
 Piotrowski Gustaw
 Strzelecki Feliks
 Teichmann Ludwik
 Żebrawski Teofil
 Żmurko Wawrzyniec.

b) *Zakrajowy:*

Hyrtl Józef.

c) *Zagraniczny:*

Domeyko Ignacy.

Miejsce nie zajętych: pod a) 1, pod b) i c) 8.

B. Korespondenci.

1. Wydział filologiczny.

a) *Krajowi:*

Pilat Roman*).

---

*) Pilat Roman, wybrany d. 30 Października 1880 r., urodzony we Lwowie dnia 13 Lipca 1846 r., uzyskał stopień doktora filozofii w Uniwersytecie Lwowskim w roku 1869, habilitował się w tymże Uniwersytecie na docenta historii literatury polskiej w r. 1871,

Polkowski ks. Ignacy*).

mianowany profesorem nadzwyczajnym języka i historii polskiej w Uniwersytecie Lwowskim w r. 1879, a zwyczajnym tych samych przedmiotów w r. 1880.

Ogłosił prace naukowe :

- 1) O literaturze politycznej sejmu czteroletniego (1788—1792), Kraków 1872.
- 2) Ueber das Participium praes. act. auf „s z y“ w czasopiśmie niemieckim : Archiv für slavische Philologie, Berlin, 1878, III. Str. 211.
- 3) Pieśń Boga-rodzica I. Restytucja tekstu pieśni, Kraków 1879.

*) Polkowski ks. Ignacy, urodził się na Mazowszu we wsi Zdunach 1833 r., kand. Ś. Teologii, kanonik Łowicki, notaryjusz i sekretarz kapituły krakowskiej, dyrektor archiwum biskupiego, podkustoszy kościoła katedralnego. Członek czynny Towarzystwa Przyjaciół nauk poznańskiego, honorowy Towarzystwa archeologiczno-krajowego we Lwowie, zwyczajny Tow. historyczno-literackiego w Paryżu, korespondent kongresu międzynarod. antropol. i archeolog. i Muzeum Kopernika w Rzymie. Od r. 1873 przybrany członek Komis. historycznej w Akademii Umiejętności, od r. 1877 w Komisji archeologicznej, od r. 1878 w Komisji językowej, a w dniu 9 Listopada 1878 wybrany Członkiem korespondentem Akademii Umiejętności w Wydziale 1szym (filologicznym).

Dziela i rozprawy luźno drukiem ogłoszone :

- 1) Droga do zbawienia. Książka do nabożeństwa dla ludu polskiego. Warszawa 1863. (bezimiennie).
- 2) Książka do nabożeństwa O. Karola Antoniewicza. Kraków, 1880.
- 3) Mowa pogrzebowa przy zwłokach ś. p. Ks. Przełockiego. Warszawa, 1858.

- 4) Mowa pogrzebowa przy zwłokach ś. p. Wandy Ruszczyńskiej. Poznań, 1872.
- 5) O hymnach w brewijarzu rzymskim. Warszawa, 1857.
- 6) Groby i pamiątki polskie w Rzymie. Drezno, 1870.
- 7) Bydgoszcz, kilka historycznych wspomnień. Pozn., 1871.
- 8) Historyja majątności Łabiszyńskiej od r. 1376. Poznań 1876.
- 9) O dawnych granicach dyjecezyi krakowskiej. Kraków, 1878.
- 10) Szkoły w Polsce i ubodzy uczniowie krakowscy. Kraków, 1878.
- 11) Zapiski biblijograficzne o bibliotekach gdańskich. Kraków, 1870.
- 12) Krzysztof Janikowski, fałszerz dokumentów polskich. Kraków, 1870.
- 13) Dawny zabytek języka polskiego w żywocie ojca Amandusa, Gniezno, 1875.
- 14) Skorowidz do Pamiętnika Religijno-Moralnego. Warszawa, 1877.
- 15) Nieznany druk krakowski w XV wieku. Kraków, 1880.
- 16) Najdawniejszy kodeks pergaminowy Kapituły krakowskiej. Kraków, 1879.
- 17) Kodeks ewangelii gnieźnieński, zwany mszałem Śgo. Wojciecha. Warszawa, 1876.
- 18) Wspomnienie o życiu i pismach ks. Karola Antoniewicza. Warszawa, 1861.
- 19) Wspomnienie o Zygmuncie Szczęsnym Felińskim, arcybiskupie warszawskim. Kraków, 1866 (pod pseudonimem Prawdzickiego).
- 20) Andrzej Lipski, biskup krakowski. Kraków, 1869.
- 21) Życiorys hr. Arturowej Potockiej. Kraków, 1879.
- 22) Album Długosza. Kraków, 1880.
- 23) Dom Jana Długosza. Kraków, 1880.

Sokołowski Maryjan *).

-
- 24) Katalog opisowy wystawy Długosza. Kraków, 1880.
  - 25) Słów kilka w sprawie uczczenia Kopernika. Poznań, 1870.
  - 26) Żywot Mikołaja Kopernika. Gniezno, 1873; tegoż roku drugie wydanie tamże.
  - 27) Album Mikołaja Kopernika. Warszawa i Gniezno. 1873.
  - 28) Kopernikijana. Materyjały do pism i żywota Mikołaja Kopernika. Gniezno, 1873; tomów trzy.
  - 29) Luźne artykuły i rozprawy o Koperniku. Gniezno, 1874.
  - 30) Czy system planetarny Kopernika zgadza się z pismem świętém. Gniezno, 1874.
  - 31) Cztérowiekowy jubileusz urodzin Mikołaja Kopernika. Gniezno, 1873.
  - 32) Wykopalisko głębockie średniowiecznych monet polskich. Gniezno, 1876. Toż w języku francuzkim tamże.
  - 33) Notatki numizmatyczne. Kraków, 1878.
  - 34) Pieczętka Sulkona, kasztelana, z 1243 roku. Kraków, 1878.
  - 35) Skorowidz monet polskich, ułożony przez Karola Bayera. Kraków, 1880, wydanie autografowane.
  - 36) Katedra Gnieźnińska. Gniezno, 1874.
  - 37) Gobeliny Katedry krakowskiéj. Kraków, 1880.

*) Maryjan Prawdzie Sokołowski, wybrany, d-30 Października 1880 r., urodzony w Czyżewie w gubernii Łomżyńskiéj w Królestwie Polskiém w r. 1839, studia uniwersyteckie odbył w Paryżu, Heidelbergu i Wiedniu. Otrzymał stopień doktora filozofii w Uniwersytecie Jagiellońskim w r. 1877. Habilitował się jako docent prywatny historii sztuki i archeologii w tymże Uniwersytecie r. 1878. Oprócz znacznej liczby drobnych artykułów, rozrzuconych w rozmaitych pismach, publikował następujące prace z dziedziny estetyki, historii sztuki i archeologii:

b) *Zagraniczni*:

Chodźko Aleksander

Essenwein August Otomar

Nehring Władysław

-
- 1) Studyjum o Kaulbachu. (Przegląd Polski, r. 1873. Z.I.).
  - 2) Malarstwo portretowe. (Przegląd Polski, r. 1874).
  - 3) O malarstwie średniowiecznym niemieckim. (Gazeta Lwowska i Gazeta Warszawska za r. 1875).
  - 4) Danae i Perseusz na wazie greckiej Petersburskiego Ermitażu (Gazeta Lwowska za r. 1876).
  - 5) Ruiny na Ostrowie jeziora Lednicy, studyjum nad budownictwem w przedchrześcijańskich i pierwszych chrześcijańskich wiekach w Polsce. (str. 161 in 4to. Pamiętnik Akademii Umiejętności za r. 1876).
  - 6) Restauracje Sukiennic. (Echo za r. 1877).
  - 7) Studyjum o Courbecie. (Echo za r. 1877).
  - 8) Przedstawienia Trójcy o trzech twarzach na jednej głowie w cerkiewkach wiejskich na Rusi. (Sprawozdanie Komisji do badania historii sztuki w Polsce, r. 1878. Zeszyt II).
  - 9) Taż sama praca po francusku w „Revue Slave“ za r. 1878.
  - 10) Wiadomości archeologiczne. (Sprawozdania Kom. hist. sztuki r. 1878).
  - 11) Stósunek rozmiarów do treści w obrazach. (Echo. r. 1878).
  - 12) O wykopaliskach Dodońskich. (Sprawozdania Wydziału histor.-filozof. Akademii Um. T. VIII).
  - 13) Wspomnienie o Rafaelu Sanzio, Urbino i Perugia. (Echo r. 1880).
  - 14) Wielka rezydencyja i wielki ród, Palazzo Colonna w Rzymie. (Muzeum, Dwutygodnik Polski r. 1881. Zeszyt II, III, V, VIII i IX).

Spasowicz Włodzimiérz.

Miejsce niezajętych 6 *).

2. Wydział historyczno-filozoficzny.

a) *Krajowi*:

Bobrzyński Michał

Kętrzyński Wojciech.

b) *Zakrajowy*:

Zeissberg Henryk.

c) *Zagraniczni*:

Noailles (de) Henryk margr.

Uwarow hr. Aleksy.

Miejsce nie zajętych 7**).

3. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

a) *Krajowi*:

Franke Jan

Grabowski Julijan

Janczewski Edward

Kopernicki Izydor

Radziszewski Bronisław

Rostafiński Józef

Skiba Edward

Zajączkowski Władysław.

---

*) Odliczając jednego już obranego, a dotąd nie zatwierdzonego, pozostałoby 5.

**) Odliczając jednego, niezatwierdzonego, pozostaje 6.

b) *Zagraniczni*:

Strassburger Edward.

Miejsc niezajętych 3.

Z M A R L I.

Malinowski ks. Franciszek, d. 30 Stycznia 1881.

Tetmajer Józef, d. 25 Marca 1880.

POCZET CZŁONKÓW NADZWYCZAJNYCH.

Baraniecki Adryjan	Kolberg Oskar
Blumenstok Leon	Kopff Wiktor
Boroński Franciszek	Kossak Julijusz
Bratranek Tomasz	Krzyżanowski Stanisław
Buszczyński Stefan	Langie Karol
Chrzanowski Leon	Lutostański Bolesław
Drozdiewicz ks. Jan	Machalski Maksymilijan
Fierich Edward	Madurowicz Maurycy
Florkiewicz Julijusz	Mieroszowski hr. Sobiesław
Hoszowski Konstanty	Niedzielski Erazm
Jakubowski Maciej Leon	Nowakowski Franciszek
Janikowski Stanisław	Oettinger Józef
Jawornicki Marcelli	Paszkowski Franciszek
Kański Mikołaj	Popiel Paweł (sen.)
Kirkor Adam Honory	Rosner Antoni
Kłobukowski Antoni	Rydel Lucyjan

Ściborowski Władysław
 Schindler ks. Jan, bar.
 de Schindelheim
 Scipio ks. Jan del Campo
 Sereďyński Władysław
 Serwatowski ks. Walery
 Steczkowski Jan Kanty
 Stopezański Aleksander
 Szlachtowski Feliks
 Szukiewicz Aleksander

Teliga ks. Karol
 Tupy ks. Eugen. (Bol.
 Jabłoński)
 Warschauer Jonatan
 Wodzicki hr. Henryk
 Zarański Stanisław
 Zatorski Maksymilijan
 Zieleniewski Michał
 Zyblikiewicz Mikołaj.

Z M A R L I.

Kozubowski Antoni, d. 3 Września 1880.
 Kremer Aleksander, d. 15 Lutego 1880.
 Rydzowski Andrzej, d. 20 Stycznia 1881.
 Wilczek Józef, d. 26 Września 1880.

BIURO

AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI W KRAKOWIE.

(Według §. 25 Statutu Biuro zostaje pod wyższym nadzorem Prezesa, a bezpośrednim zarządem Sekretarza jeneralnego).

S k ł a d.

Kustosz zbiorów i Bibliotekarz Wł. Sereďyński.
 Podskarbi Prof. Stanisław Janikowski.

Pomocnik kancelaryjny Napoleon Ekielski.
 Woźny zarazem gospodarz domu J. Kałuziński.
 Sprzedaż publikacyj Akademii mają powierzoną:
 D. E. Friedlein w Krakowie.
 Gebethner i Spółka w Warszawie.

~~~~~

WYKAZ STAŁYCH KOMISYJ AKADEMICKICH w Styczniu roku 1881.

A) W Wydziale filologicznym.

I.

Komisyja biblijograficzna.

Przewodniczący. Estreicher Karol *).	Członkowie Akademii zwyczajni. Mecherzyński Karol
Dyrektor Wydawnictwa. Nowakowski Franciszek.	Szujski Józef Wisłocki Władysław.
Sekretarz. Wisłocki Władysław.	Członkowie Akad. nadzwyczajni. Hoszowski Konstanty

*) Gdzie przy nazwisku Członka téj i następnych Komisyj nie wymieniono miejsca pobytu, miejscem tém jest Kraków.

Janikowski Stanisław
 Jawornicki Marceili
 Krzyżanowski Stanisław
 Oettinger Józef
 Sereżyński Władysław

Zatorski Maksymilijan.
 Członkowie przybrani.
 Celichowski Zyg. w Kórniku
 Pawlikowski Mieczysław.

II.

Komisyja dla historii sztuki.

Przewodniczący.

Łuszczkiewicz Władysław.

Sekretarz.

Sokołowski Maryjan.

Członkowie Akademii zwyczajni.

Łepkowski Józef

Piekosiński Franciszek

Sokołowski Maryjan

Szujski Józef.

Członkowie Akad. nadzwyczajni.

Kossak Julijusz

Paszkowski Franciszek

Popiel Paweł (sen.).

Członkowie przybrani.

Gebauer Aleksander

Gerson Wojciech w Warszawie

Lesser Aleksan. w Warszawie

Lindkwist Henryk

Pawłowicz Edw. we Lwowie

Sadowski Jan Nep.

Tomkowicz Stanisław

Wojciechowski T. we Lwowie.

III.

Komisyja językowa.

Przewodniczący.

Mecherzyński Karol.

Sekretarz.

Malinowski Łucyjan.

Członkowie Akademii zwyczajni.

Bojarski Aleksander

Estreicher Karol

Malinowski Łucyjan

Piekosiński Franciszek
 Polkowski ks. Ignacy
 Szujski Józef
 Wisłocki Władysław.

Członkowie Akad. nadzwyczajni.
 Janikowski Stanisław
 Nowakowski Franciszek
 Oettinger Józef
 Seredyński Władysław
 Warschauer Jonatan

Zarański Stanisław
 Zatorski Maksymilijan.

Członkowie przybrani.

Czubek Jan
 Kosiński Władysław
 Kryński Adam w Warszawie
 Pawlikowski Mieczysław
 Parylak Piotr w Stanisławowie
 Petrow Aleksander w Ufie.

Grono Komisji we Lwowie.

Członkowie Akademii zwyczajni.
 Małecki Antoni (przewodn.)
 Węclewski Zygmunt
 Pilat Roman.

Członkowie przybrani.

Baranowski Bolesław
 Biesiadzki Wojciech
 Brückner Aleks. w Berlinie
 Ówikliński Ludwik

Friederer Edward
 Kalina Antoni
 Łepki Onufry ks.
 Ogonowski Emilijan
 Próchnicki Franciszek
 Sawczyński Zygmunt
 Sternal Tomasz
 Samolewicz Zygmunt
 Tretiak Józef
 Werchratski Jan.

IV.

**Komisja dla badań w zakresie historii literatury
 i oświaty w Polsce.**

Przewodniczący.

Tarnowski Stanisław hr.

Sekretarz.

Wisłocki Władysław.

Członkowie Akademii zwyczajni.	Morawski Kazimiérz
Estreicher Karol	Siedlecki Aleksander
Szujski Józef.	Straszewski Maurycy
Wisłocki Władysław	Szembek Jérzy
Członek Akad. nadzwyczajny.	Tomkowicz Stanisław
Seredyński Władysław.	Zathey Hugo
Członkowie przybrani.	Ziamba Teofil.
Kulczyński Leon	

A) W Wydziale historyczno-filozoficznym.

I.

Komisja historyczna.

Przewodniczący.	Popiel Paweł (sen.)
Szujski Józef.	Miosroszowski hr. Sobiesław
Sekretarz.	Scipio del Campo kan.
Seredyński Władysław.	Członkowie przybrani.
Członkowie Akademii zwyczajni.	Boeszermenyi R. w Gdańsku
Bobrzyński Michał	Bukowski Julijan ks.
Piekosiński Franciszek	Celichowski Zyg. w Kórniku
Polkowski ks. Ignacy	Chyliński Michał
Sokołowski Maryjan	Ermisch Hubert w Dreźnie
Wisłocki Władysław	Glogier Zygmunt w Jeżowie
Żebrawski Teofil.	Kluczycki Fr. w Krzeszowic.
Członkowie Akad. nadzwyczajni.	Kniaziolucki Zbigniew
Chrzanowski Leon	Lekszycki Józef w Poznaniu
Hoszowski Konstanty	Link Henryk
Kirkor Adam	Łukowski ks. w Gnieźnie
	Łuszczyński Bohdan

Maciszewski M. w Brzeżanach	Reifenkugel K. w Czerniowcach
Midowicz Teofil ks.	Rolle J. w Kamieńcu Podols.
Mosbach August w Wrocławiu	Smolka Stanisław
Perlbach Maks. w Królewcu	Stoeger Eugenijusz w Bochni
Philippi Rudolf w Królewcu	Sokołowski August
Piwowarski Adam	Waliszewski Kaź. w Paryżu
Popiel Paweł (jun.)	Wolański Franc. w Tarnowie
Przeździecki hr. K. w Warszaw.	Zakrzewski Ignacy w Poznaniu
Puławski Kazimiérz	Zakrzewski Wincenty
Reiche R. w Królewcu	Zarewicz Ludwik.

Grono Komisji historycznej we Lwowie.

Członkowie Akademii zwyczajni.	Członkowie przybrani.
Małecki Antoni (przewodn.)	Ówikliński Ludwik
Kętrzyński Wojciech	Hirschberg Aleksander
Liske Ksawery	Kalicki Bernard
Pietruszewicz Antoni ks.	Kubala Ludwik
Pilat Roman	Lewicki Anatol
Szaraniewicz Izidor	Partycki Emil
Węclewski Zygmunt.	Prochaska Antoni
	Wojciechowski Tadeusz.

Komisja dzieli się na trzy sekcje: *paleograficzną*, pod kierunkiem Dra Piekosińskiego; 2) do *Akt publicznych* od 1507 — 1795, pod kierunkiem Dra Szujskiego; 3) do *historyczno-geograficznego opisu Dyjeczki krakowskiej*, pod kierunkiem ks. Scipiona del Campo. Oprócz tego istnieje Komitet do wydawnictwa *Akt Jana III.* złożony z pp. Szujskiego, Kluczyckiego i K. Waliszewskiego; i Komitet do wyda-

wnictwa *Korespondencji Kardynała Hozyjusza*, złożony z pp. Piekosińskiego, Szujskiego, Wisłockiego, Zakrzewskiego i ks. Golijana, uproszonego przez Komisję do udziału w tej pracy.

II.

Komisyja archeologiczna.

Przewodniczący.	Seredyński Władysław
Łepkowski Józef.	Serwatowski Walery ks.
Sekretarz.	Członkowie przybrani.
Umiński Piotr.	Böhm Ignacy
Członkowie Akademii zwyczajni.	Brykczyński A. w Płocku
Kopernicki Izydor	Dzieduszycki Wojciech hr.
Malinowski Łucyan	w Jezupolu
Polkowski ks. Ignacy	Feldmanowski w Poznaniu
Sokołowski Maryjan	Gloger Zygmunt w Jeżowie
Żebrawski Teofil.	Grzegorzewski Stan. w Zaleszczykach
Członkowie Akad. nadzwyczajni.	Koziembrodzki Szcz. hr. w Chlebowie
Chrzanowski Leon	Mieroszowski Stan. hr. w Serajewie
Drozdiewicz Jan ks.	Morawski Szczęsny
Hoszowski Konstanty	Ossowski Gotfryd
Jawornicki Marcei	Przybysławski W. w Czortowcu
Kirkor Adam	Przeździecki Konst. hr. w Warszawie
Kolberg Oskar	Radziwiński Zygmunt
Kossak Julijusz	Sadowski Jan Nep.
Paszkowski Franciszek	
Popiel Paweł (sen.)	
Scipio del Campo Jan ks.	

Ściborowski Władysław	Zaborowski Moindron Zygm.
Soltan Michał hr.	w Paryżu
Szule Kazimiérz w Poznaniu	Ziemięcki Teodor.

Komisya archeologiczna ma Sekcyje: 1) *Wykopalisk*, pod kierunkiem A. H. Kirkora: 2) *Muzealną*, pod kierunkiem Dra W. Seredyńskiego: 3) *Epigrafiki polskiej*, pod kierunkiem ks. Ignacego Polkowskiego.

III.

Komisya prawnicza.

Przewodniczący.	Kański Mikołaj
Zoll Eryderyk.	Kopff Wiktor
Sekretarz.	Lange Karol
Bobrzyński Michał.	Szlachtowski Feliks
Członkowie Akademii zwyczajni.	Wodzicki Henryk
Bojarski Aleksander	Zatorski Maksymilijan
Dunajewski Julijan w Wiedniu	Zybliekiewicz Mikołaj.
Heyzman Udalryk	Członkowie przybrani.
Piekosiński Franciszek.	Antoniewicz Jakób Bołoz
Członkowie Akad. nadzwyczajni.	Kasperek Franciszek
Boroński Franciszek	Louis Józef
Fierich Edward	Madejski Stanisław
Hoszowski Konstanty	Schmidt Michał
	Tarłowski Win. w Rzeszowie.

Co do wysadzonego z téj Komisji Komitetu do nadzoru polskiego przekładu Ustaw Państwa, zob. Rocznik z 1874, str. 12.

C) W Wydziale matematyczno-przyrodniczym.

I.

Komisyja fizyjograficzna.

Przewodniczący.	Członkowie przybrani.
Kuczyński Stefan.	Alth Tytus w Serecie
Sekretarz.	Andrzejowski Antoni w Skale
Kuleczyński Władysław.	Bąkowski Józef we Lwowie
Członkowie Akademii zwyczajni.	Berdau Feliks w Puławach
Alth Alojzy	Bieniasz Franciszek
Czerwiakowski Ignacy	Bodyński Józef
Czyrniański Emil	Böhm Ignacy
Grabowski Julijan	Buchwald Szczęsny ks. w Do- brzechowie
Janczewski Edward	Buszak Jan we Lwowie
Karliński Franciszek	Chałubiński Tyt. w Warszawie
Kopernicki Izydor	Ciesielski Teofil we Lwowie
Nowicki Maksymilijan	Claus Edward w Żywie
Radziszewski Br. we Lwowie	Czarnecki Jan w Kaczanówce
Rostafiński Józef	Czerkawski Julijan we Lwowie
Żebrawski Teofil.	Czermak Edw. w Drohobyczu
Członkowie Akad. nadzwyczajni.	Czerny Franciszek
Baraniecki Adryjan	Czeżowski Romuald ks. w Sta- rój Wsi
Langie Karol	Dzieduszycki Włodzimierz hr. we Lwowie
Lutostański Bolesław	Dziedzielewicz J. w Czortkowie
Nowakowski Franc. w Suchy	Dziwiński Placyd w Jarosławiu
Ściborowski Władysław	
Zieleniewski Michał.	

Freund August we Lwowie	Leszko Bronisław
Giermański Piotr w Czerni- chowcie	Łomnicki Maryjan we Lwowie
Godlewski Emilijan we Lwowie	May Andrzej w Jarosławiu
Graczyński Adolf we Wadowie.	Majewski Edward w Krzeszo- wicach
Habeni Franciszek w Starój Wsi	Michałowski Ludwik
Hahn Franciszek w Bochni	Niedźwiedzki Jul. we Lwowie
Hankiewicz Włodzim. w Prze- myślu	Olszewski Karol
Hempel Jan w Dąbrowie	Olszewski Stan. w Ropiance
Hoff Bogdan w Jarosławiu	Ossowski Gotfryd
Hube Jan w Dąbrowie	Pohorecki Franc. we Lwowie
Hückel Edward we Lwowie	Podoliński Mir. ks. w Maniowie
Jachno Jan w Stanisławowie	Przybyłowski Stan. w Krzy- worówni
Jabłoński Wincenty	Przybysławski Wład. w Czor- towcu
Jelski Konstanty	Reichenberg Ferdynand w Ten- czynku
Kamiński Franc. we Lwowie	Rehman Antoni
Kolbenheyer Karol w Bilsku	Romer Konst. w Jodłowniku
Kotowicz Antoni w Biéczu	Roszek Wojc. ks. w Poroninie
Kotula Bolesław w Przemyślu	Roziński Karol w Żółkwi
Kreutz Szczęsny we Lwowie	Sadowski Jan Nep.
Król Żegota w Jasle	Schreiter Leon w Wieliczce
Krupa Józef	Ślendziński Aleksander
Krzyż Alojzy w Złoczowie	Sławiński Marcei w Kołomyi
Kurowski Mat. w Brzeżanach	Stanecki Tomasz we Lwowie
Leigert Józef w Dzikowcu (Wildental)	Stengel Ireneusz
Lemoch Leon w Stryju	Strzelecki Henryk we Lwowie
Lenartowicz Józef w Pilźnie	Strzelecki Stan. w Wieliczce
Lentz Herman w Niwrze	Suszycki Zenon w Dźwiniarzu

Syroczyński Leon we Lwowie	Wachtel Fryderyk w Sopotni
Szmerykowski Jan ks. w Pe- czyńszynie	Wachtel Henryk
Szyszyłowicz Ignacy	Waga Antoni w Warszawie
Taczanowski Władysł. w War- szawie	Wajgel Antoni w Kołomyi
Tekstors Leopold ks. w Ko- lącycach	Walter Henryk we Lwowie
Trattinig Karol w Przemyśle	Walecki Antoni w Warszawie
Trejdosiewicz Jan w Warszaw.	Wąsowicz Mieczys. we Lwowie
Trochanowski Karol	Werchratski Jan we Lwowie
Tyniecki Wład. we Lwowie	Wierzbicki Daniel
Turczyński Emeryk w Dro- hobyczu	Wierzejski Antoni
Uznański Adam w Poroninie	Wodzicki Kaź. hr. w Olejowie
	Zaborski Wład. w Tarnopolu
	Zapałowicz Hugo w Wiedniu
	Zaręczny Stanisław.

Prace téj Komisji są rozdzielone na 5 Sekcyj pod kierunkiem: 1) *meteorologiczna*, Prof. Karlińskiego; 2) *geologiczno-orograficzna*, Prof. Altha; 3) *botaniczna*, Prof. Rostafińskiego; 4) *zoologiczna*, Prof. Wierzejskiego; 5) *chemiczna*, Prof. Czyrniańskiego.

II.

Komisja antropologiczna.

Przewodniczący.	Biesiadecki Alfred we Lwowie
Majer Józef.	Kuczyński Stefan
Sekretarz.	Łepkowski Józef
Kopernicki Izydor.	Łuszczkiewicz Władysław
Członkowie Akademii zwyczajni.	Nowicki Maksymilijan
Alth Alojzy	Szujski Józef

Teichmann Ludwik	Kryże Wład. w Warszawie
Żebrawski Teofil.	Krzyż Alojzy w Złoczowie
Członkowie Akad. nadzwyczajni.	Lechowski Wikt. w Drohobyczu
Baraniecki Adryjan	Maryjański Edward w Jarmolińcach
Kirkor Adam	Niesiołowski Władysław w Kolbuszowy
Kolberg Oskar	Ossowski Gotfryd
Lutostański Bolesław	Pilat Tadeusz we Lwowie
Ściborowski Władysław.	Przybyłowski Wład. w Czortowcu
Członkowie przybrani.	Radziwiński Zygmunt
Bieńczewski Aleks. w Birczy	Rolle Józef w Kamieńcu Podolskim
Dybowski Władysław w Niankowie na Litwie	Romanowicz Tad. we Lwowie
Dzieduszycki Włodzimierz hr. we Lwowie	Rulikowski Edward w Sachnach na Ukrainie
Gloger Zygmunt w Jeżewie	Sadowski Jan Nep.
Grajner Józef w Warszawie	Siarkowski Władysław ks. w Kielcach
Gralewski Mateusz	Sołtan Michał
Greim Michał w Kamieńcu Podolskim	Stanko Wojciech w Drohobyczu
Horodyski Tomasz w Krogulcu	Szczaniecki Michał w Nawrze
Klugier Władysław	Umiński Piotr
Kolychanowski Józef w Turce	Werner Karol w Śniatynie
Kosiński Władysław	Żuliński Tadeusz we Lwowie.
Koziebrodzki Szczęsny w Chlebowie	

WYKAZ

Stanu i użycia funduszków Akademii

w r. 1880.

I.

Fundusz żelazny.

zł. a.   cnt.

Stan z końcem r. 1879:

- A) *W papierach publicznych*: W listach zastawnych Towarz. kred. ziemsk. poznańsk. tal. 400 czyli marek 1,200; w obligacjach drogi żel. Warsz. Bydgoszcz. rs. 500; w obligacjach długu państwa austr. zlr. 250; w 4 proc. listach zastawn. galic. Towarz. kredyt. ziemsk. zlr. 1,000; w 5 proc. listach zastawn. galic. Towarz. ziemsk. zlr. 41,500; w 6 proc. listach zastawn. galic. Zakładu kredyt. ziemsk. zlr. 11,700; w 7 proc. listach dłużnych galic. Zakładu kredyt. ziemsk. zlr. 11,000; w obligacjach indemn. galic. zlr. 600.

Razem w papierach publ. wartości imiennój marek 1,200, rs. 500 . . . 6³,650 —

- B) *W księżeczkach wkładowych kasy oszczędności oraz galic. Zakładu kredytowego ziemskiego* 8,642 62

- C) *Reszta z sumy* złr. 47,315 ct. 69 w. a. uzyskanéj ze sprzedaży walorów w imiennej wartości jak poniżej: marek 1,200, rs. 500 i złr. 46,550 w. a. po strąceniu sumy złr. 47,000 w. a. użytéj na spłatę połowy dochodu z Zakładu zdrojowego w Szczawnicy 315 69
- D) *Z legatu* złr. 5,000 w. a. zapisanego przez ś. p. Annę Helclową, a podniesionego po strąceniu opłaty skarbowéj i kosztów w kwocie złr. 4,381 cnt. 25 w. a. zakupiono do funduszu żelaznego: . . . 4,000 —
w 5 proc. listach zastaw. galic. Tow. kredyt. ziem. za cenę złr. 3,923 cnt. 90, pozostałą zaś resztę złr. 457 cnt. 35 w. a. przeniesiono do funduszu obrotowego.

W y d a t e k.

W celu zapłacenia ugodzonéj kwoty ryczałtowéj, mającéj indemnizować spadkobiercom ś. p. Józefa Szalaja połowę corocznego dochodu z Zakładu zdrojowego w Szczawnicy, w sumie łącznéj złr. 47,000 w. a. sprzedano następujące walory:

listy zastawne Tow. kredyt. poznańskiego tal. 400 czyli marek	1,200
akcja drogi żel. Warsz. Bydg. rs.	500
obligacyje długu pań. austr. złr.	250
obligacyje indemn. galic. złr.	600
4 proc. list zast. Gal. Towarz. kred. złr.	1,000

	zł. a.	cnt.
— 5 proc. listy zast.	22,000	
6 proc. listy zast. galic. Zakład. kred. zlr.	11,700	
— 7 proc. listy dłuż. zlr.	11,000	
Razem mar. 1,200, rs. 500 i zlr.	46,550	—

Stan z końcem r. 1880:

- A) *W walorach publicznych*: 5 proc. listach zastawnych galic. Tow. kredyt. ziem. imiennój wartości zlr. 24,100.
- B) *W książeczkach wkładkowych kasy oszczędności oraz galic. Zakładu kred. ziem.* 8,958 31

II.

Fundusz spólny na wydatki coroczne.

A) **Dochody.**

1. Pozostałość z roku 1879 (zob. Rocznik z roku 1879, str. 44) w papierach publ. zlr. 200 w. a. oraz w gotówce 12,887 04½
2. Odsetki od funduszu żelaznego 1,268 39
3. Uposażenie ze skarbu państwa za r. 1880 12,000 —
4. Uposażenie ogólne z funduszków krajowych za rok 1880 . . . . . 15,000 —
5. Zasiłek krajowy na zbadanie kraju pod względem właściwości przyrodniczych . 3,000 —
6. Subwencyja dodatkowa na badania geologiczno-górniczne . . . . . 500 —
7. Uposażenie od miasta Krakowa za r. 1880 500 —

	zł. a.	cent.
8. Dar niewiadomego na kancelaryję	720	—
9. Dochód ze sprzedaży dzieł wydanych przez Akademiję	949	69
10. Komorne z kamienicy	1,100	—
11. Pozostałość z legatu ś. p. Anny Helcelowej po zakupieniu zlr. 4,000 w. a. w list. zast. do funduszu żelaznego	457	35
12. Za wypożyczenie formy do odlewu popier- sia królewskiego	3	—
13. Odsetki od funduszu obrotowego	551	10
Suma dochodu :		
a) w gotówce	48,936	57 $\frac{1}{2}$
b) w papierach publ. dwie obligacyje długu państwa austr. wartości imien- nej zlr. 200 w. a.		

B) Wydatki.

a) Administracyjne.

1. Płace (Prezesa, Sekretarza gen., Kustosza, Podskarbiego, pomocy kancelaryjnej i wo- źnego)	5,733	76
2. Dyjety członków zamiejscowych	630	—
3. Porto i frachty	91	12
4. Potrzeby kancelaryjne	116	60
5. Wydanie Rocznika Zarządu i Treści publi- kacyj	257	50
6. Druki biblioteczne	15	—
7. Introligator	342	—
8. Porządki domowe	87	79

	zł. a.	cnt.
9. Opał i oświetlenie	216	45
10. Odsetki od ciężarów domowych, podatki itd.	456	88
11. Wydatki nieprzewidziane (przebudowanie oficyny, z zasklepieniem w téjże sal bibli- jotecznych i zaciągnięciem na dwóch pię- trach belek żelaznych, przygotowania na przyjęcie Najjaśniejszego Pana i inne) .	3,730	08

b) N a u k o w e.

α) Spólne.

12. Zbiory biblijoteczne	413	35
13. Zbiory archeologiczne i antropologiczne na- byte po ś. p. Podczaszyńskim	3,000	—

β) Wydział I i II.

14. Wydatki ogólne: na Rozprawy i Sprawoz- zdania Wydziału I i II	2,469	09
15. Wynagrodzenie Sekretarza Wydziału II za redakcję Sprawozdań	600	—
16. Komisya historyczna	5,805	78
17. Komisya biblijograficzna	1,544	80
18. Komisya archeologiczna	683	38
19. Komisya prawnicza	273	—
20. Komisya literacka	248	—
21. Komisya językowa	178	25
22. Komisya historii sztuk pięknych	626	45
23. Osobne dzieła: Legenda obrazowa o św. Jadwidze, — Teofila kapłana o sztukach rozmaitych	709	10
24. Korektor Wydziału I i II	399	96

γ) Wydział III.

	zl. a.	cent.
25. Wydatki ogólne: na Pamiętnik, Rozprawy i Sprawozdania	2,551	66
26. Wynagrodzenie Sekretarza Wydziału za redakcję Sprawozdań	600	—
27. Komisya fizyjograficzna	5,451	28
28. Komisya antropologiczna	1,934	27
29. Korektor	199	92
Razem wydatki	39,365	47
Łączny dochód za r. 1880 zlr. 48,936	57	½
Łączny rozchód „ „ „	39,365	47

Pozostałość w gotówce na r. 1881 9,571 10½

oraz zlr. 200 w. a. w papiérach publi-
cznych, co stanowi resztę mającą pokryć
należytość za przedsięwzięcia badawcze
i publikacje jeszcze w toku będące.

III.

Fundusze do użycia w pewnych terminach.

A) Fundusz ks. J. R. Lubomirskiego
na nagrody i popęd wydawnictw naukowych.

Dochód.

zl. a. cent.

Remanent:

a) W obligacjach indemnizacyjnych galicyj- skich wartości imiennój . . . . . zlr. 200		
b) W książeczkach kasy oszczędności kra- kowskiej	466	23

	zł. a.	cnt.
Odsetki z roku 1880	35	21
Stan tego funduszu z końcem r. 1880:		
W obligacjach indemn. galic. zlr. 200		
W książecz. kasy oszczęd. zlr. 501 44		

B) Fundusz Michała Konarskiego.

Dochód.

Remanent:

a) W 4 proc. listach zastaw. galic. Tow. kredyt. ziem. wartości imiennój zlr. 4,700		
b) W książeczkach kasy oszczędności krakowskiój	3,166	68
Odsetki z roku 1880	361	03
Razem	3,527	71

Wydatek.

Na stypendyja dla dwóch uczniów	360	—
Stan tego funduszu z końcem r. 1880:		
W listach zastawnych jak powyż imiennój wartości zlr. 4,700.		
W książeczkach kasy oszczędności krakowskiój	3,167	71

C) Fundusz Jana Radwańskiego.

Dochód.

Pozostałość z r. 1879	208	38
Odsetki z r. 1880	11	31
Stan tego funduszu z końcem r. 1880	219	69

D) Fundusz imienia Kopernika.

Dochód.		zł. a. cent.
Remanent z r. 1879		879 39
Rata z r. 1880		100 —
Odsetki z r. 1880		51 64
Stan tego funduszu z końcem r. 1880		1,031 03

E) Fundusz Niewiadomego na nagrody za dzieła.

Dochód.		
Pozostałość z r. 1879		292 18
Odsetki z r. 1880		32 98
Stan tego funduszu z końcem r. 1880		625 16

F) Fundusz Niewiadomego na nagrody za opis ziem polskich.

Dochód.		
Pozostałość z r. 1879		46 71
Odsetki z r. 1880		2 58
Stan tego funduszu z końcem r. 1880		49 29
Ponieważ nagroda z tego funduszu już przyznana i wypłaconą została, ta zatem reszta zaliczy się do funduszu obrotowego.		

G) Fundusz Niewiadomego na nagrody.

Dochód.	
Pozostałość z r. 1879:	
a) W papierach publicznych: dwa listy zastawne Towarz. kred. m. Warszawy po rs. 100, wartości imiennój rs. 200.	

zł. a. cut.

b) W gotówce t. j. w książeczce wkładkowej	
kasy oszczędności	24 68
Odsetki z r. 1880	1 34
Sześć kuponów po rs. 2 kop. 50, razem	
rs. 15;	

Stan tego funduszu z końcem r. 1880:

a) W papierach publ. imien. wartości rs. 200;	
b) W kuponach rs. 15;	
c) W książeczce kasy oszczędności	26 02

H) Fundusz imienia Sam. Bogumiła Lindego.

Dochód.

Pozostałość z r. 1879:

a) W papierach publicznych: listy zastawne	
Tow. kredyt. m. Warszawy wartości	
imiennój rs. 4,500;	
b) W gotowiźnie rs. 225;	
c) W książeczce kasy oszczędności	23 88
Procent za rok 1780 na książeczce	1 29
Kupony od listów zast. rs. 225.	

Stan tego funduszu z końcem r. 1880:

a) W papierach publicznych wartości imien-	
nój, rs. 4,500;	
b) W gotowiźnie i kuponach rs. 450;	
c) W książeczce kasy oszczędności	25 17

I) Fundusz na wydanie tomu IX Volum. legum.

Dochód.

Pozostałość z r. 1879:

a) W papierach publicznych: listy zastaw.	
Tow. kred. m. Warszawy rs. 200;	

b) W gotówce rs. 10;	
c) W książeczce kasy oszczędności . . .	293 21
Procent wzrosły za rok 1880 . . .	17 73
Kupony od listów zastawnych rs. 10;	

Stan tego funduszu z końcem r. 1880:

a) W papierach publicznych imiennéj wartości rs. 200;	
b) W gotówce i kuponach rs. 20;	
c) W książeczce kasy oszczędności . . .	310 94

K) Fundusz dla zachęty do prac naukowych.

Fundusz ten złożony jest w listach zastawnych Towarzystwa kredytowego miasta Warszawy imiennéj wartości rs. 6,000, tymczasowo bez kuponów.

L) Fundusz Ferdynanda Sawickiego na stypendyja.

Dochód.

Pozostałość z r. 1879:

a) W papierach publicznych: 5 biletów pożyczki 5 proc. rosyjskiej wartości imiennéj rs. 5,000. ^o	
List zastawny Towarz. kred. m. Warszawy na rs. 500.	
b) W gotówce	rs. 77
Zrealizowane kupony z r. 1880	rs. 275
Ogół dochodu:	
a) W papierach publicznych imiennéj wartości rs. 5,500.	
b) W gotówce	rs. 352

Wydatek.

Wyplacono JP. Leńkowi stypendyjum . . . rs. 275

Stan funduszu z końcem r. 1880:

- a) W papierach publicznych wartości imiennej rs. 5,500.
 b) W gotówce . . . . . rs. 77

M) Fundusz Edmunda Stawickiego.**Dochód.**

- a) W papierach publicznych: złożony przez Ofiarodawcę list zastawny Tow. kred. m. Warszawy na rs. 1000.
 b) Kupon półroczny . . . . . rs. 25
- Stan tego funduszu z końcem r. 1880:

- a) W papierach publicznych rs. 1000.
 b) W gotowiznie . . . . . rs. 25

N) Fundusz W. J. Bełzy.**Dochód.**

W papierach publicznych: złożone przez Ofiarodawcę 3 obligacje pożyczki rosyjskiej wschodniej po rs. 1,000, razem imiennej wartości rs. 3,000.

O) Fundusz stypendyjny Profesora Dra Udalryka Heyzmana.

Złożone przez Ofiarodawcę w gotowiznie, ulokowane na książeczkę wkładkową galicyjskiego Zakładu kredyt. . . . . zhr. 300

	zł. a. cent.
Procent narosły	7 33
Stan tego funduszu z końcem r. 1880	307 33

P) Fundusz na wydanie T. I. Wielewickiego:
„Historia Domus professae ad s. Barbaram.“

Za nadesłane przez Wgo Józefa Lipskiego z fundacyi ś. p. Norberta Bredkrajca 1,500 marek otrzymano zlr. 862 kr. 50.

R) Fundusz W. Ulanowskiego na nagrodę za rozprawę historyczną z czasów Długosza.

Złożone przez Ofiarodawcę rs. 100.

IV.

Kwoty depozytowe.

1) Fundusz na pomnik Bolesława Wstydliwego.
 (Pod zarządem Komisji dla historii sztuki.)

Dochód.

Pozostałość z r. 1879:

a) W papierach publicznych: dwie obligacje indemniz. galic, w nominalnej wartości zlr. 200.	
b) W książeczce kasy oszczędności	22 98
Procent za rok 1880 i kupony	10 59
Stan tego funduszu z końcem r. 1880:	
a) W papierach publicznych wartości imiennej zlr. 200.	
b) W książeczce kasy oszczędności	33 57

2) Fundusz na restaurację grobów królewskich.

(Pod zarządem delegowanych z b. Tow. nauk. i Rady miejskiej, obecnie pod przewodnictwem Prezesa Akademii).

Dochód.		zł. a.	cent.
Pozostałość z r. 1879		2,261	71
Odsetki z r. 1880		126	05
Stan tego funduszu z końcem r. 1880		2,387	76

3) Fundusz na budowę szpitala w Krynicy.

Dochód.

Pozostałość z r. 1879:

a) W obligacjach indemniz. galic. wartości imiennój zlr. 1,700.			
b) W książeczkach kasy oszczędności		1,689	61
Odsetki za rok 1880		94	22
Kupony od obligacyj		79	56

Stan tego funduszu z końcem r. 1880:

a) W papierach publicznych jak powyż zlr. 1,700.			
b) W książeczkach kasy oszczędności		1,863	39

4) Depozyt W. J. Machnaura.

(Pod zarządem Wgo Karola Estreichera, Członka zwyczaj. Akad. Umiejętności.)

Fundusz ten wynosi:

a) W 7 proc. listach dłużnych galic. Zakładu kredyt. ziem. wartości imiennój zlr. 5,200.			

- b) W akcyjach pierwszeństwa Banku Galicyjskiego dla handlu i przemysłu imiennej wartości zlr. 1,500, wszystkie te walory bez kuponów.

5) Depozyt ś. p. Senatora Franciszka Brzozowskiego.

Został w całości podniesiony przez Wgo Dra Estreichera, któremu powierzył go Dawca celem ogłoszenia drukiem swego rękopismu.

MOWA

Jego Ekscel. hr. A. Potockiego

Vice-Protpektora Akademii umiejętności

w Krakowie

na publiczném posiedzeniu téjże

w dniu 3 Maja 1881 roku.

W Imieniu Najdostojniejszego Protpektora Jego Cesar-
skiej i król. Wysokości Arcyksięcia Karola Ludwika mam
zaszczyt powitać Was Panowie!

Z zadowoleniem spojrzeć możemy wstecz na nowo
zamknięty okres pracy, okres bogaty w dodatnie i znako-
mite owoce, który, jak kłos pełny, idzie na pomnożenie
tego co się zdobyło zacnym trudem, dla powszechnego do-
bra i nie na dziś tylko, ale dla przyszłości.

Ostatnie posiedzenie nasze było zarazem inauguracyją
naukowego kongresu, którym Akademia uczciła pamięć
wielkiego historyka, a zjazd ten nie tylko chlubę przyniósł
instytucyi, która wzięła doń inicjatywę, ale przebiegiem
poważnych i wysoce pouczających obrad, doniosłością ro-
zbięraných zagadnień naukowych i obfitością pożytecznych
wskazówek na polu dziejowych badań, śmiało rzec można,
znakomitą oddał przysługę umiejętności.

Rok to pamiętny w dziejach Akademii naszej, jak
pamiętny w dziejach tego grodu i w dziejach całego kraju.

Najjaśniejszy Pan najmiłościwiej panujący nam Monarcha, wspomniałomyślny założyciel i dobroczyńca Akademii, uszczęśliwiając kraj nasz najlaskawszemi swemi odwiedzinami, zaszczycił i Akademię swoją bytnością.

Z żywą wdzięcznością i głębokiem uczuciem przywiązania witała Akademia Najjaśniejszego Monarchę-fundatora, z tém samém uczuciem miłości i hołdu, bierze ona dziś udział w radośnym wypadku, jaki wkrótce spełni się w Najdostojniejszej Rodzinie Cesarskiej, przez zaślubiny Najdostojniejszego Następcy Tronu Jego ces. i król. Wysokości Arcyksięcia Rudolfa.

Przechowując zawsze to serdeczne uczucie wdzięczności, spełniając wysoką swoją misję w myśl szlachetnych intencyj swego miłościwego Założyciela, Akademia nasza okaże się zawsze godną téj wspólnej pomyślnéj opieki, która powołała ją do bytu i uposażyła w warunki pomyślnego rozwoju.

Odpowiedź Prezesa.

Ekscelencyjo!

W przemówieniu swoim Ekscel. dotknąłeś stron, które niezatartym śladem w dziejach naszej Instytucyi zapisane zostaną.

Obchód, w myśl naszej Komisji historycznej, poświęcony uczczeniu pamięci Długosza, sprowadził liczny zastęp pracowników na polu historii brannej w najobszerniejszém znaczeniu, krajowych i zagranicznych; dał tym ostatnim sposobność przypatrzenia się z bliska i uznania naszych usiłowań, a przez wzajemną wymianę myśli, przyczynił się nie pomalą do ustanowienia kierunku dalszej

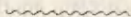
pracy w tój rozległej dziedzinie. Posiew ten, jak wyniknął z świadomości mężów głębokiej nauki, tak mamy nadzieję że nie zostanie bez plonu.

Cóż mam powiedzieć o chwili radosnej nie tylko dla Akademii, nie tylko dla naszego miasta, lecz dla całego kraju, w której miłościwy Monarcha zbliżyć się do nas raczył z tą życzliwością i dobrocią, jakiej cały kraj tylokrotne otrzymał dowody, której zawdzięcza swobodę myśli, sumienia i długo zaprzeczane prawa własnego języka, której wreszcie Akademia winna swój początek, opiekę i środki istnienia. Wyrazy, które o jój wdzięczności Ekscel. wypowiedzieć raczyłeś, wyczytałeś w jój sercu, bo je znasz jako najbliższy świadek naszej działalności. Wielość zajęcia a krótkość czasu przeznaczanego na pobyt w Krakowie, nie odwiody miłościwego Monarchy od wstąpienia w te progi, wejrzenia w własne swoje dzieło i przekonania nas przez to o ojcowskiej pieczołowitości, jaką nad nami rozciąga. Wyrazy moje powitalne były zapewne mdłym tylko objawem przejmującego nas podówczas uczucia, ale łaskawa odpowiedź Monarchy, potwierdzając ich szczerość, dodała im znaczenia. Mamy nadzieję, że działanie nasze przekonania tego nadal nie osłabi, lecz je spotęguje; bo przewodnikiem naszym będzie zawsze myśl urzeczywistnienia tego szczytnego zamiaru, który powołanej do życia Instytucyi Najdostojniejszy Monarcha wspaniałomyślnie zakreślił.

Serca polskie są wdzięczne, a tém wdzięczniejsze im twardszą była szkoła doświadczenia, którą naród przechodził. Ten przymiot, dzielając z całym krajem Akademia, jakże mogłaby zostać obojętną w radosnej chwili rychło mających nastąpić zaślubin pierworodnego syna i Następcy Tronu Jego Ces. i król. Mości. Wszak cnoty najdostoj-

niejszego Rodzica są Jego udziałem, a więc i czyny będą dalszym ciągiem tego do ludów stosunku, na którego objaw z taką radością, z takim uniesieniem patrzyliśmy nie dawno; będą zarazem dowodem, jak magiczną potęgą panujący zniewała do siebie podwładnych, gdy serce Jego zwraca się ku nim z zaufaniem i miłością. Oby wyrazy, które Akademia przesłać się ośmieli, tak do tego serca trafiły, jak szczerem było uczucie, które dało im początek! Oby ta szczerłość dodała wartości skromnej formie, w jakiej życzenia nasze objawić możemy.

Twoje dostojny Panie! pośrednictwo dozupelni reszty, bo znasz i nasze serca i nasze stosunki. Dając wyraz temu przekonaniu, składam Ci zarazem serdeczną podziękę za uznanie, które dla naszej pracy wypowiedzieć raczyłeś, i za życzliwą opiekę, którą nas otaczasz, a na którą liczymy i nadal z pełnym zaufaniem. Mam nadzieję, że przegląd prac naszych z ubiegłego roku zaufanie to usprawiedliwić potrafi.

SPRAWOZDANIE

z naukowych i administracyjnych czynności Akademii,
dokonanych w r. 1880/81

złożone przez

Dra Józefa Szujskiego.

Po raz drugi zdanie sprawy z naukowych i administracyjnych czynności, przychodzi nam połączyć: w tym roku z przyczyny prelekcji z zakresu antropologii, którą najszanowniejszy Prezes Akademii chciał się podzielić z dostojnym Zgromadzeniem dzisiejszém. Przypadło mi więc w udziale zastąpić oba sprawozdania, co chciałbym uczynić z największą, o ile zdołam ścisłością.

Rok ubiegły, jak w kraju naszym, tak i w Akademii, spłynął wśród wypadków, które najmilsze po sobie pozostać musiały wspomnienia. Pierwszy raz, od początku naszej Instytucji, widzieliśmy w kraju naszym, mieście, w tym gmachu jej wspaniałomyślnego Założyciela. Pamiętnego dla nas dnia 2go Września odwiedzić raczył Najj. Pan przybytek naszej pracy i z ust Jego, w odpowiedzi na przemowę Prezesa, usłyszeliśmy chlubne i podnoszące słowa Najwyższego uznania i zachęty. Uczucia wdzięczności dla Monarchy są w zgromadzeniu tém zbyt silne, zbyt głębokie, aby wyraz ich powierzać najwymowniejszemu chociażby słowu; dostojna publiczność, odwiedzająca nasze posiedzenia doroczne pamięta, jak pojmwaliśmy czyn Jego,

założenie Akademii, w stosunku do narodu naszego, do jego potrzeb, do jego praw, do życia i warunków duchowego odrodzenia; pojmie też ta publiczność, będąca tu powszechności polskiej wyrazem, że jak wszędzie w kraju od jednej jego kończyny do drugiej, tak i tu, w gronie powołanych do zadań naukowych, obecność Najj. Pana była narodowym świętem, była poczczeniem najserdeczniejszym Tego, który trafiając w nasze potrzeby, szanując nasze przyrodzone prawa, otwierając nam drogi najszlachetniejszego rozwoju, zdobył sobie w dziejach narodu naszego, prawo do najwdzięczniejszej pamięci.

Daleka od mieszania się w politykę bieżącą, Akademia nasza, z radością widziała w ciągu tego roku, błogosławione owoce drogi, którą tylekroć jako jedynie zbawienną słowem i przykładem pokoleniu wskazywać obowiązującą się czuła, drogi, na której dzielność umysłowa społeczeństwa złączona z tęgością moralną, którą daje tylko narodowa karność, opłaca się znaczeniem i poczestnego stanowiska w gronie innych narodów zdobyciem. Jeżeli praca nasza skromna zdolną była zjednać nam uznanie łaskawego Monarchy i coraz żywsze, jak to okażemy dowodnie sympatyje społeczeństwa, to nie czemu innemu, jak zdolnościom i poważnej wiedzy, nie czemu innemu, jak wytrwałej pracy i solidarności zawdzięczamy stanowisko dzisiejsze w państwie, a nie poczyta nam zapewne nikt za marną chlubę, jeżeli tu podniesiemy związki bezpośrednie, które nas łączą z Członkiem naszym Ministrem dzisiejszym skarbu i z Członkiem naszym nadzwyczajnym, dzisiaj Marszałkiem kraju.

Im smutniejszy cień na stosunki dzisiejszego świata rzucać mogą zgubne teoryje przewrotu, tém jaśniejszą wydaje się droga nasza, droga porządku, pracy i niezłomnego

istoty naszej narodowości pieczołowania. Może Opatrzność, karząca nas tak długo za winy nasze, gotuje nam lepszą przyszłość, czyniąc nas niezbędnymi i pożytecznymi w gronie społeczeństwa europejskiego, czyni nas zaś nimi przechowawszy w nas wśród cierpień niejedno, o czem wśród potęgi i powodzenia zapomniano, naprowadziwszy nas na wiele, czego najlepiej uczą doświadczenia i ciężkie próby. Poważny nastrój naszego dzisiejszego społeczeństwa każe dobrze tuszyć o tej przyszłości. Przekonaliśmy się o nim roku przeszłego w najbliższych dniach po publicznem naszym posiedzeniu. Wśród ogólnego interesu, który daleko sięgał po za granice Krakowa, który obejmował szerokie koła, odbył się pierwszy zjazd historyczny polski imienia Jana Długosza. Dni kilka trwały obrady, podejmujące najbliższe zadania naukowe na polu badań dziejowych wszelkiego kierunku. Dni kilka toczyła się dyskusyjna o sprawach, którym związek potężnego z życiem niebrak, ale związek, który dostrzeże i oceni tylko myśląca, głębsza, rzeczy ojczyście gruntowniej pojmująca publiczność, a oto jak niebrakło licznych uczestników rozpraw od jednego końca historycznego obszaru Polski do drugiego, od Wrocławia do Rygi i od Pelplina do Kijowa, tak nie brakło żywego zajęcia bliższych i dalszych i długie miesiące przedłużających się sprawozdań czasopism i dzienników. Zakreśliliśmy zjazdowi granice ścisłej praktycznej potrzeby, udawaliśmy się tylko tam, gdzie bezpośredniego spodziewaliśmy się skutku, a oto z prawdziwą przyjemnością i pożytkiem doczekaliśmy się czynnego i skutecznego udziału uczonych pobratymczych plemion i znakomitych uprawiaczy dziejów naszych Niemców (Dra Roeppla i Dra Caro)

z naukowym zapalem omawiających potrzeby naukowe najbliższej chwili.

Niemogliśmy też zamknąć zjazdu naszego, nie zakreśliwszy sobie na przyszłość nowego zgromadzenia w tymże samym celu, które odbędzie się w roku 1884 pod auspicjami największego poety naszego XVI w. Jana Kochanowskiego w trzechsetletnią rocznicę jego śmierci.

Ale i pomoc materialną nauce polskiej przyniósł zjazd historyczny imienia Długosza, że tu wspomnę sumy ofiarowane na nagrody konkursowe przez *Towarzystwo historyczno-literackie* czł. Dra Ulryka Heyzmana i Dra Józefa Ulanowskiego z Lublina, jak niemniej pokrycie kosztów wydawnictwa Laudów ziemi dobrzyńskiej i pierwszego tomu pamiętników X. Jana Wielewickiego, dostarczone przez p. Gustawa Zielińskiego z Skępego w Królestwie Polskiem i z funduszu ś. p. Norberta Bredkrajca przez komitet tymże funduszem zawiadujący.

Obok téj pomocy z przyjemnością zawiadamiamy o innych dowodach hojności, których doświadczyliśmy w ubiegłym roku. Biblioteka nasza powiększyła się licznym księgozbiorem z zapisu ś. p. Piotra Wereszezyńskiego, przeważnie geograficznój i historyczno-politycznój treści, jak niemniej księgozbiorem z daru p. Maryi z Bayerów Czernickiej i ś. p. Franciszki z Ciechomskich Rudzkiej. Pierwszy obfituje w cenne dzieła mappograficzne, drugi w ozdobne klasyków francuskich wydania. W ostatnich czasach dostarczył p. Leon Zienkowiec z Medyolanu ponownie pięknej seryi dzieł przyrodniczych i technicznych.

Obok zapisu ś. p. Wereszezyńskiego z Petersburga wspomnianego już w roku ubiegłym, podnieść musimy sumy depozytowe p. Józefa Belzy z Warszawy (3,000 rubli)

i p. Machnauera z Litwy (5,200) przeznaczone po najdłuższym życiu ofiarodawców, pierwsza na popęd wydawnictw filologicznych i historycznych, druga na upiększenie zdrojowiska szczawnickiego, własności Akademii.

Akademija weszła w ciągu tego roku, wskutek doszłego z spadkobiercami ś. p. Szalaya układu w niepodzielne posiadanie pięknego i pod względem zdrowia tak ważnego Zakładu zdrojowego szczawnickiego. Wykupno drugiej owęj części, wkłady w budynki i porządki zakładu, zmierzające do zadośćuczynienia wszelkim wymaganiom dzisiejszym pod względem wygody i przyjemności, nie pozwoliły dotąd z zapisu ś. p. Szalaya wyciągnąć żadnej, na rzecz poparcia prac i wydawnictw naukowych, korzyści: tuszy sobie jednak Akademija, że odpowiedziawszy tym wymaganiom i w myśl ostatniej woli nieboszczyka i w myśl gości kąpielowych, będzie mogła w przyszłości, przy dobrej chęci publiczności polskiej dla ojezystego, uroczu położonego zakładu, wykazać zarazem dochody, na naukowe cele obrócone.

Po doszłym ubiegłego roku układzie z spadkobiercami, kupiliśmy w obecnym zbiory po ś. p. Bolesławie Podczaszyńskim. Zbiory te wcielone do muzeum akademickiego są już dostępne publiczności.

Prócz zwyczajnych prac nad poprawnym tłumaczeniem ustaw państwa i załatwieniem zapytań Wydziału krajowego w sprawach stypendyjnych i konkursowych, Akademija zajęła się szczegółowo, z przyzwaniem sił nauczycielskich szkół średnich, rozpatrzeniem się w treści, metodzie i środkach nauki naszych gimnazyjów krajowych. Stało się to wskutek uchwały wys. Sejmu krajowego z lipca roku 1880, wzywającej Wydział krajowy, aby łącznie

z Radą szkolną i Akademią Umiejętności zajął się wygotowaniem wniosków do W. rządu, umzoliwiających reformę wychowania i nauczania w naszych szkołach średnich. Komisya w tym celu przez Zarząd Akademii złożona wniknęła bardzo szczegółowo tak w ogólne zasady, kierujące dzisiejszém wychowaniem i nauką w szkołach gimnazyjalnych, jak w sposób i środki nauki poszczególnych przedmiotów a obszerne sprawozdanie, obejmujące wyniki téj pracy, podane będzie niebawem Wys. Wydziałowi krajowemu.

Akademia na październikowém posiedzeniu zeszłego roku przyjęła w skład członków zwyczajnych: Dra Władysława Wisłockiego, korespondenta i Dra Lucyjana Malinowskiego, prof. lingwistyki słowiańskiej na uniwersytecie krakowskim; w skład członków korespondentów: Dra Romana Pilata, prof. literatury polskiej na uniwersytecie lwowskim i Dra Maryjana Sokołowskiego, docenta historyi sztuki na uniwersytecie krakowskim. W skład jéj wszedł także jako członek korespondent X. Ignacy Polkowski, uzyskawszy obywatelstwo austryjackie.

Wobec podnoszących serce wrażeń ubiegłego roku bolesną dysharmoniję, stanowiły straty ciężkie i dotkliwe, któreśmy w nim ponieśli. Z zwyczajnych członków Akademii, umarł X. Franciszek Malinowski, znamienity lingwista polski, autor obszernéj gramatyki, badacz spólnego krewnego języków indoeuropejskich, sanskrytu. Niestrudzony w swoim naukowym zawodzie do końca życia, kapłan wzorowy, pozostawił on tak w ściślejszych jak szerokiach kołach serdeczny po sobie żal i najchlubniejszą pamięć, której utrwaleniem stałem są niezawodnie jego prace. Z grona nazwisk w r. 1873 do Akademii wyborem powołanych ubyło znamienite Aleksandra Tyszyńskiego, prof. uniwersy-

tetu warszawskiego, krytyka, historyka literatury i filozofa. Umysł głęboki, rozległa inteligencyja, odznaczał się Tyszyński zarówno pracami swými monograficznými z zakresu literatury polskiej, jak podejmowaniem krytyki nad płodami filozofii, którą z historycznego szczególniej badał stanowiska w żadnym nie zamykając się systemie. Z członków nadzwyczajnych, straciliśmy siedmiu, związanych żywo z dziejami Towarzystwa naukowego i Akademii. Rozpoczął żałobny korowód X. Józef Wilczek, były prof. uniwersytetu krakowskiego i proboszcz św. Floryjana, znany z prac homiletycznych. W miesiącu Wrześniu zgasł prof. anatomii A. Kozubowski, żołnierz 1831 r., twórca zbioru zoologicznego w uniwersytecie, przy schyłku życia swego pilnie zajmujący się jedwabnictwem krajowém, a pamiętny z prac z zakresu Anatomii porównawczej. Wśród zapasów politycznych naszej reprezentacyi w Radzie państwa, gdy z wyteżoną uwagą i udziałem śledziliśmy ich przebieg, przerażającym gromem rozległa się wiadomość o śmierci Andrzeja Rydzowskiego, po której niebawem w tychże walczących dzielnie szeregach, nastąpiły dwie straty znakomitości krajowych Kornela Krzczunowicza i Ludwika Skrzyńskiego. Andrzej Rydzowski członek b. Towarzystwa naukowego a następnie nadzwyczajny Akademii, w naukowym swoim kierunku szczegółowo poświęcający się filozofii prawa i prawu narodów, docent tych przedmiotów na Uniwersytecie krakowskim, zwrócił się przecie, jak tyłu u nas ludzi naukowego usposobienia cały ku publicznej służbie, do której go wzywała gorąca, bezinteresowna, najczystsza w pobudkach swoich miłość Ojczyzny. Ile poświęceń najdroższych sercu uczuć wymagała ta służba, ilekroć od boku ciężko chorój a temi samými uczuciami patryjotyzmu teń-

céj, najzaśniejszej żony przyszło się odrywać ś. p. Andrzejowi, niech to zapisaném będzie w pamięci młodszego szczególniej, do naśladowania wzorów cnoty obywatelskiej obowiązanego pokolenia, niech wzorem pozostanie dla niego i ten głębszy kierunek pracy publicznej nieboszczyka, który niecisnąc się nigdy na pierwszy plan politycznej akcyi, zgodnie i karnie idąc za przewodnikami, umiał znaleźć zawsze dla siebie właściwe pole pracy, wyszukać z przedmiotów publicznego dobra, rzeczy mniej głośnie i mniej błyszczące a w skutkach doniosłe, jak ustawę hipoteczną, ustawę o lichwie, środki przeciw pijaństwu a poświęciwszy im całą siłę wiedzy, bystrości, gruntowności swojej, przynieść podstawie społeczeństwa, ludowi naszemu, któremu bracia starsza winna całą, sumienną pieczołowitość, warunki zdrowia moralnego i materyjalnego ratunku.

Non omnis moriar! powiedział niegdyś poeta rzymski w uczuciu dumy artystycznej, którą w nim budziły dźwięki mistrzowsko przezeń używanego języka bohaterów i mężów stanu. Z większém moralnie uprawnieniem brzmieć może to słowo nad każdego dobrego i szlachetnego mogiłą. Genijuszami, zdolnościami, ambicyjami potężnemi, rwą się narody na pierwszy plan historyi, zdobywają napowrót utracone stanowiska i nie ma tego miłośnika ojczyzny swojej, któryby dla niej o nich nie marzył: sumą dobra, cnoty, szlachetności, poświęcenia stoją narody i społeczeństwa w złej i dobrej chwili a nie odmówił im Bóg przyszłości, dopóki nie wygaśnie w nich ten święty ogień, którym ich dobra wola ku niebu się spina. On jeden daje otuchę wytrwania i przetrwania złej doli, on nieśmiertelne piętno wartości powszechniej wyciska na istnieniu jednostki, on szerzy dobro i dlatego jest dobrem, jest kapitałem siły

i zadatkem zwycięstwa. W tém świetle woli dobrej i szlachetnej, zamilowania tego, co podnoszące i dla ogółu potrzebne przedstawiliśmy życie ś. p. A. Rydzowskiego; w tém świetle niech nam wolno będzie przesunąć cienie innych zmarłych naszych ubiegłego roku: Erazma Larysza Niedzielskiego rolnika z zawodu i gorliwego miłośnika starożytności i Stanisława Krzyżanowskiego, podejmującego dla tegoż miłośnictwa archeologii krajowej liczne trudy i koszta własnej fortunie uszczerbek przynoszące. Jest pewna właściwa nam tragiczność w przywiązaniu tak powszechném do pozostałych zabytków świetnej przeszłości tragiczność wydziedziczonych, którym pozostało całe poczucie świętego prawa. Erazm Niedzielski czynny i gorliwy obywatel umiał to przywiązanie z skrętném i skuteczném zajęciem się obecnością; Krzyżanowski, w innych postawiony warunkach oddał się z wyłącznością, właściwą namiętności, poszukiwaniu i zbieraniu pamiątek polskich po szerokim świecie, po której pozostanie wspomnienie jeżeli nie naukowej zasługi to wytrwałego naukowego usiłowania.

Z grona pobratymców, wchodzących w skład dawnego Towarzystwa naukowego, utraciliśmy zamieszkałego między nami X. Eugenijusza Tupego, czczonego w czeskiej ziemi poetę pod pseudonimem Bolesława Jabłońskiego. Żal wspólny nad stratą jego, serdeczny udział, który nasze społeczeństwo wzięło w oddaniu mu ostatniej posługi, stał się jednym więcej węzłem między narodami, połączonemi spólnością pochodzenia, jednością wiary i cywilizacyi, pokrewieństwa języków i tyłoma dziejowemi związkami.

Ostatnie tygodnie przed posiedzeniem publiczném zasępiała strata bliska, bo towarzysza bezpośrednio w administracyjnych czynnościach Akademii udział biorącego,

podskarbiego naszego i nadzwyczajnego członka Dra St. Janikowskiego. Nadzwyczajna słodycz i dobroć charakteru, czyni go w ściślejszém kole naszym tak niezapomnianym, jak skrzętnéj jego pracowitości, wytrwałego podejmowania najzmudniejszych robót naukowych, długo brak będzie w pracowni Wydziału, do którego należał. Strata to zarówno Kraków, jak Warszawę, z której nieboszczyk pochodził, boleśnie dotykająca, strata tém dokuźliwsza, że przedwczesna, pozbawiająca nas człowieka w sile wieku i w połowie skutecznego dla dobra ogółu zawodu.

Niechciałbym kończąc przegląd dziejów ubiegłego roku a zbliżając się do zdania sprawy z naukowych działań naszych, pozostawić słuchaczy łaskawych pod samém bolesnych wspomnień wrażeniem. Mam środek na to, którego jednak używając, muszę łamać solidarność Zarządu Akademii i podnieść sprawę, względem której z Prezesem jéj w porozumienie wejść nie było rzeczą możliwą. Rok bieżący przyniósł nam półwiekowy jubileusz tego, który nam od początku téj instytucyi z woli monarszjéj zrazu, z jednomyślnego dwukrotnego wyboru kolegów po dziś dzień przewodniczy, na którego spoglądamy z miłością i chlubą, jako na wzór przywiązania do niéj, staranność niczém niestrudzonéj o jéj dobro trafnego pojmovania jéj znaczenia i zadania. (*Przeciagle oklaski.*) Dnia 12 Stycznia b. r. uczcili członkowie Akademii adresem rocznicę lauru doktorskiego naszego jubilata,*) lauru, który zasługami tyłoma około dobra nauki, kraju i miasta od pamiętnego roku 1831 do dzisiaj, w świeżéj i zdrowéj umiał utrzymać zieleni. Mimo koniecznéj niedyskrecyi w podaniu, wiadomość

---

*) Adres umieszczamy poniżej w Roczniku.

o tym fakcie zaszłym w gronie Akademii, tak należała ściśle do dzisiejszego mego sprawozdania, jak najszanowniejszy jubilat nasz pracą swoją 50-letnią nie do nas tylko samych należy. (*Oklaski*).

Prace naukowe ubiegłego roku odpowiedziały oczekiwaniom, do których wprawiony w ruch normalny rozkład pracy Akademii i kilkoletnie jej w społeczeństwie naszym obywatelstwo upoważniały. Najznacniejszą liczbę rozpraw wykazuje Wydział matematyczno-przyrodniczy, którego pamiętnik i sprawozdania są dzisiaj prawie jedyną dla prac tego rodzaju otwartą w Polsce przystanią. Dostarczono prac 32, z których przyjęto 28. W zakresie matematyki dostarczyli je pp. Franke, Kretkowski i Łazarski; w zakresie mechaniki p. Birkenmajer; w zakresie kalendaryjografii czł. Karliński; meteorologii: p. Wierzbicki; fizyki: pp. Wróblewski, Fabian, Witkowski; chemii: czł. Czyrniański, pp. Lachowicz, Szramm, Wispek i Zuber; antropologii: czł. kor. Kopernicki; anatomii patologicznej: pp. Brodowski i Kadyi; fizyologii: pp. Dogiell, Jakowski i Adamkiewicz; z zakresu zoologii p. Wierzejski; botaniki: czł. kor. Janczewski i Rostafiński i pp. Szyszyłowicz i Kamiński; mineralogii: p. Kreutz.

Wydziałowi historyczno-filozoficznemu przedstawiono prac 12, a mianowicie z zakresu historyi sześć pp. Bobrzyńskiego, Smolki, Piekosińskiego, Kanteckiego, T. Korzona, L. Droby; z zakresu prawa jedną czł. F. Zolla; z zakresu pedagogii i dydaktyki jedną p. St. Zarańskiego; z zakresu archeologii historycznej jedną sen. K. Hoszowskiego. Odsunął wydział prac trzy.

Wydziałowi filologicznemu dostarczono z zakresu lingwistyki polskiej prac sześciu: czł. L. Malinowskiego, pp. Matusiaka, Szomka, Hanusza, Bieli, Leciejowskiego; z zakresu filologii łacińskiej jednej, p. B. Krnczkiewicza; z zakresu historii literatury i oświaty w Polsce prac trzech: pp. Wierzbowskiego, X. Piotrowicza i czł. kor. X. Polkowskiego. Odsunięto prac dwie, jedna przez autora wycofaną została dla wydania gdzindziej.

Szczególony interes budziła niezamknięta dotąd dyskusya wszczęta rozprawą czł. kor. Bobrzyńskiego p. t.: „Kwestyja kmieciów w Polsce pierwotnej“, przeciwko zapatrywaniom Dr. S. Smolki w jego dziele: „Mieszko Stary i jego wiek.“ Wziął w niej następnie udział czł. Fr. Piekosiński a badanie jednego społecznego czynnika przybrało niebawem rozmiary gruntownego roztrząsania kwestyi pierwotnego ustroju społeczności naszej. Wniósł w nią czł. Piekosiński hipotezę organizacyi tegoż społeczeństwa za pomocą zachodniego pochodzenia, chociaż jednej krwi słowiańskiej przybyleów, a poruszone pytania niepozostaną zapewne, szczególnie przy użyciu równoległych studyjów nad szczepami ościennymi bez poważnych, na jakie materyjał i konstrukcyja krytyczna pozwoli, znajomość naukową téj epoki historycznej posuwających odpowiedzi.

Skoro już jesteśmy przy historii, podnieśmy tegoroczne komisyi historycznej około materyjału dziejowego prace. Wyjątkowo, po raz pierwszy od początku Akademii, mogliśmy tego roku siedm na raz prowadzić wydawnictw, z których dwa pozaakademicki pokrywa fundusz, a mianowicie druk Jana Witwickiego: *Historia domus pro*

fessae ad S. Barbaram tom I, fundusz ś. p. Norberta Bredkrajca; druk *Laudów Dobrzyńskiej ziemi*, wchodzących w seryję: *Monumentów Comitiorum Poloniae*, fundusz p. Gustawa Zielińskiego. W téjże seryi *Monumenta Comitiorum* wydaliśmy dotąd dwa dyaryjusze r. 1672, dyaryjusz Sejmu pacificationis 1673, dwa dyaryjusze konwokacyi i elekeyi Jana III r. 1674, staraniem czł. kom. Fr. Kluczyckiego. Tegoż staraniem wyszedł tom I: *Acta Joannis Sobieski* a wyjdzie niebawem gotowy aż do indeksu tom II obejmujący przedkrólewskie naszego bohatera czasy, po których, jeżeli starzyć będzie sił i zdrowia gorliwemu pracownikowi, pójdą Sobieskiego *Akta królewskie*, w porządku, któryby nam na rok 1883, Akta roku odsieczy Wiednia dostarczył. Skoro zamiar uświetnienia téj chlubnej rocznicy zajmuje serca ziomków, do przeszłości naszej przywiązane, nie od rzeczy może będzie przypomnieć, że z wdzięcznością przyjmujemy do użytku (z obowiązkiem zwrotu) wszelki historycznej wartości materyjał do dziejów Jana III-go, z którym albo do wydawcy p. Fr. Kluczyckiego w Krzeszowicach, albo do Akademii zgłaszać się łaskawie wypada.

Obok aktów drukuje się 2-gi tom Archiwum paryskiego do dziejów Jana III, zebrany staraniem Dra Kaz. Waliszewskiego. Do korespondencyi kardynała Hozyjusza t. II przedsiębiorą dalsze archiwalne poszukiwania pp. Zakrzewski i X. Hippler. Kodeks dyplomatyczny Witolda Dra A. Prochaski wyrosły do rozmiarów pięćdziesięciokilkoarkuszowego dzieła jest na ukończeniu. Wyjdzie niebawem 2ga część kodeksu dyplomatycznego miasta Krakowa, staraniem Fr. Piekosińskiego. Jako VI tom Archiwum komisji drukuje się sprawozdanie z obrad zjazdu

historycznego imienia Długosza pod redakcją pp. Bobrzyńskiego i M. Sokołowskiego.

W blisko pokrewnój zadaniem komisji prawniczej oba dalsze tomy: *Starodawnych prawa polskiego pomników*, mieszczące Zabytki prawniczej literatury XV i XVI wieku, oraz Wyroki sądowe z XVI wieku są na ukończeniu. Kwestyję natury administracyjnej podniósł w komisji Dr. Kasparek, czytając rzecz: O gminie z dotknięciem bieżącój w naszym kraju kwestyi jój organizacyi.

W komisji biblijograficznej i historii literatury prowadzono dalej prace odpowiadające zamierzonemu ich programowi. Bezpośrednio po zakończeniu druku Biblijografii XIX wieku Karola Estreichera rozpocznie się druk przygotowanego już katalogu druków XVII i XVIII wieku, stanowiący dalszy ciąg tyle pożytecznego, chronologicznie uporządkowanego katalogu dzieł XVI wieku. Katalog manuskryptów Bibl. Jagiellońskiej czł. Wł. Wisłockiego już wydrukowany, zubożony został włączeniem rękopismów senatu uniwersyteckiego. X. Polkowski wygotował też katalog manuskryptów kapituły krakowskiej, która, jak wiadomo najstarsze zabytki piśmienne, bo XI wieku sięgające w spuściznie świetnej swojej przeszłości posiada. Do dziejów Uniwersytetu Krakowskiego wydrukowano: Statuta roku 1604 i 1724, przygotowuje się zaś rękopis najcenniejszego do dziejów nauki zabytku: *Libri diligentiarum* z XV i XVI wieku. Nieznany dyjałóg pochwalny na śmierć Zbigniewa Oleśnickiego, najprawdopodobniej pióra Długosza, dostarczony przez X. J. Piotrowicza wydrukowanym został wedle dwóch rękopismów Sandomirskiego i kapitulnego krakowskiego. Komisya dla historii literatury i oświaty w Polsce przedsięwzięła nadto złożenie zupełnego

zbioru humanistycznych poezyj łacińskich XV i XVI wieku w Polsce aż do czasów Jana Kochanowskiego. Zbiór ten, uzupełniający to, co współcześnie robi się pod tym względem w Węgrzech i Niemczech, nie bez wartości estetycznej wobec prawdziwych talentów na ten czas przypadających, pod względem wyjaśnienia związków zachodzących między humanistami obiecuje dla historyi oświaty naszej niemalże pożytek.

W dalszym ciągu badań podjętych przez komisję historyi sztuki, prof. Wł. Łuszczkiewicz zwiedzał budowle romańskie klasztorne w Wąchocku, Koprzywnicy, Sandomierzu, pp. Tomkowiec i Linqvist budowę zamku Wolek, p. Maryjan Sokołowski determinował t. z. Skarb Michałkowski, własnością p. hr. Dzieduszyckiego Wł. będący, p. Odrzywołski przedstawił szczegóły ornamentyki zamku krakowskiego, wydobyte wedle pozostałych śladów i wskazówek. Rewizya katedry krakowskiej, przedsięwzięta przez X. Biskupa krakowskiego, dała sposobność zdeterminowania naukowego dwóch relikwiarzy, wielkiej pod względem archeologiczno-artystycznym ceny: srebrnego, z wieku XI, z wybitnym piętnem sztuki wschodniej z epoki Sassanidów, drugiego zdobnego rzeźbami misternymi z kości słoniowej, przedstawiającemi wątek zagi średniowiecznej. Historyję obu relikwiarzy wyjaśnił i wątek rzeźby na drugim bardzo dokładnie wytłumaczył czł. kor. X. Polkowski, gdy czł. kor. M. Sokołowski przedstawił badawczo artystyczne powstanie drugiego i dostarczył odczytania arabskiego na nim napisu.

Komisya językowa oprócz dalszego zbierania materyjału do słownika języka przedliterackiego w Polsce zajęła się już alfabetycznym ustawieniem nagromadzonego

ogromnego zasobu: pp. Gersonblatt, Hanusz, Zawiliński, Biela, Matusiak, Pabian przygotowali pod kierunkiem czł. prof. L. Malinowskiego monograficzne prace nad historią form gramatycznych, które wchodzi w drugi tom sprawozdań komisji.

Archeologiczna komisja, badaniem zabytków historycznych do historii sztuki i historii, badaniem przedhistorycznych do antropologicznej zbliżona, dostarcza w pierwszym kierunku pierwszego zeszytu Epigrafiki polskiej z bogatych zbiorów czł. prof. J. Lepkowskiego. W Epigrafice tej znajdują umieszczenie materiały zebrane przez śp. Tarczyńskiego w Król. Polskiem, których dostarczył X. Brykezyński. Sen. Hoszowski czytał: O Izbie poselskiej w zamku królewskim na Wawelu, niemniej o dawnych kościołach ś. Łucyi i Agnieszki w Krakowie. W kierunku archeologii przedhistorycznej dostarczył p. Podbereski rozprawy o Kimeryjskich dolmenach w Krymie. Przedsiębrano poszukiwania: X. Brykezyński w Płockiem, A. Zalewski w Gostyńskim, A. H. Kirkor u ujścia Wisłoki i w okolicach Bochni nad Rabą, p. Radzimiński w Siwkach i Radziminie, p. Ossowski w okolicach Zabierzowa. Tenże czytał rzecz: O narzędziach kamiennych w grobach skrzynekowych.

Z ramienia komisji antropologicznej badał p. G. Ossowski porzecze Wieżycy, A. H. Kirkor okolice Mieleca, Tarnobrzega i Bochni. Dostarczyli poszukiwań swoich: Dr. L. Dudrewicz z nad rzeki Świdra, p. J. Rulikowski z Helenówki na Ukrainie, p. Wł. Jażdżewski podał wiadomość o malowanych naczyniach przedhistorycznych w W. Ks. Poznańskim. W dalszym ciągu badania jaskiń przedsięwziął p. Ossowski poszukiwania

w 9ciu przywiślańskich, z których najciekawsza, na Łopiankach w Mnikowie, mieściła głęboko w namulisku, przez kilku tysięcy przedmiotów krzemiennych, szczątków naczyń i kości zwierzęcych, około 800 wyrobów kościanych, jako to szydeł, iglic i innych przedmiotów użytku domowego. Zasluguje na uwagę, że między temi przedmiotami kilka wyrobionych było z kości ludzkich jak to dowodnie wykazał czł. kor. Kopernicki.

W kierunku badania charakterystyki fizycznej ludności naszej, komisya oczekując od życzliwych współpracowników dalszego materiału antropometrycznego, na zasadzie którego mogłaby uzupełnić dawniejsze swoje w tym kierunku badania, przedsięwzięła w roku ubiegłym obliczenia długości życia miejskiej i wiejskiej ludności Galicyi. Co do Krakowa dokonał tego przewodniczący komisji Dr. Majer na zasadzie wykazów śmiertelności z lat dziesięciu (1859—1869).

W kierunku etnologicznym dostarczyli komisji: p. Podbereski materiałow do Demonologii Ukraińskiego ludu, X. Siarkowski zagadek ludowych z okolic Kiele, p. Grajnert zapisków z okolic Wielunia i Radomska, p. J. Moszyńska z Ukrainy, p. Gustawicz zbiór podań, wierzeń i zwyczajów ludu, odnoszących się do zwierząt.

W komisji fizyograficznej prowadzono jak w latach ubiegłych spostrzeżenia meteorologiczne (30 stacyj) fitofenologiczne (12 stacyj) zoofenologiczne (11 stacyj) i wodostanu (30 stacyj). Korespondencyję z obserwatorami prowadził czł. Karliński, zestawiali spostrzeżenia pod jego kierunkiem pp. Kranc, Ralski i Bidziński. Spostrzeżenia magnetyczne w Krakowie przedsiębrał i zestawiał Dr. Wierzbicki.

Badania geologiczne kraju w Tatrach i na Podolu galicyjskim prowadził czł. Alth z p. Bieniaszem. Owocem tych prac jest dotąd obszerna rozprawa członka Altha p. t.: Wapień Niżniowski i jego skamieliny w VI tomie Pamiętnika. Geologiczne okazy otrzymywano od Zarządów kopalń Wieliczki, Bochni, Jaworznia, od hr. H. Brezy, X. Mudraka, pp. Schreitera i Czaputowicza, Dra Ściborowskiego i p. Kontkiewicza. Porządkowaniem bogatego zbioru trudni się p. Jelski. Prof. Kolbenheyer nadesłał pomiary barometryczne czynione w Tatrach, Dr. J. Trejdosiewicz rzecz: O porfirze w Królestwie Polskim. Dr. Wąsowicz i prof. Olszewski rozbiory wód krajowych.

W sekeyi zoologicznej pracowali: prof. Łomnicki w faunie heminopterów, p. Wł. Kluczyński w faunie pajaków na podstawie kilkoletnich poszukiwań, które nieznanne dotąd w Europie gatunki wykazały. Prof. Kotula i p. Bąkowski w faunie mięczaków. Rozprawa ostatniego: Mięczaki zebrane na Podolu na stepie Pantalichy i w Tatrach wykazuje także nieznanne dotąd gatunki. Faunę w górach Styryjskich badał prof. Łomnicki, faunę roztoczków w okolicy Krakowa p. Kulczyński, chrząszczów na Babięj górze p. Stobiecki. Ichtyograficzne okazy nadsyłał czł. Nowicki. Pracowali w tymże kierunku badania fauny p. Latzel, Dr. Jachno, Dr. Klemensiewicz i p. Wierzbowski.

W sekeyi botanicznej pracowali pp. Kotula (Spis roślin naczyniowych z okolicy Przemyśla), Studziński (Rośliny dolnego międzyrzecza Seretu), Dr. Zapałowicz (Przyczynek do roślinności Czarnęj góry, Czyweczyna i Alp Rodeńskich), Dr. Rogalski (Rośliny naczyniowe w spiskich

Tatrach), Lenz (Wykaz roślin jawnopłciowych w okolicy Niwry), Kotowicz (Rośliny w okolicy Biecza) Fusk. Dr. Rehman zdeterminował zbiór porostów darowany przezeń komisji.

Uporządkowaniem i konserwowaniem muzeów trudnili się pp. Kulczyński, Jelski i Sikorski.

Nadesłano w końcu komisji pracę wielkiej ważności, która niebawem, kosztem Wydziału w 2 tomach wydana zostanie. Jest to rękopism pana Taczanowskiego z Warszawy obejmujący: „Ornitologiję krajową.“

Treściwiój niż kiedykolwiek starałem się przebiec obszar prac w różnych kierunkach przez Akademię i zgłaszających się do niej uczonych dokonany. Wymagała téj treściwości już ta okoliczność, że i część administracyjną sprawozdanie moje objęło a ona właśnie potracając świetne i smutne dni żywota ostatniego roku mimowoli nasuwała bogaty uczuó i myśli wątek. Pragnąłbym, aby sprawozdanie naukowe jedną przynajmniej, ważną i doniosłą nasunęło dostojnemu zgromadzeniu. W życiu naszym narodowym niebrakło nam nigdy ani wysokich umysłów nauce i badaniu oddanych ani szlachetnych aspiracyj do wejścia w naukowy koncert europejski. Nie brakło ich, jak nie brakło wielkiej miłości dobra publicznego, ogarniającego boleści i spełnić pragnącego szlachetne marzenia społeczeństwa. Ale w jedném i drugiem brakowało zawsze podziału pracy, sądu, któryby odnosząc szczegóły do wielkiej całości pozwolił ludziom wytrwać w obranych zawodach, przekonania, że tylko spełniając gruntownie, umiejętnie, rozumnie każdą z niezliczonych funkcij społecznego życia, tylko niechcąc być wszystkiém, tylko czując się w drugich a będąc samemu pracowitą skutecznie jednostką można nie

obrażając interesów całości, służyć im i posuwać je na-przód. Falangami głów dzielnych, serc gorących i odwa-żnych, rąk pracowitych i muskularnych, zgrupowanemi koło danych przez Boga a uznanych przez ludzi przewodni-ków i specjalistów w nauce i w życiu zarówno, stoją i dźwigają się społeczeństwa ludzkie: nie ideje i nie dok-tryny, ale indywidualności jawne i odpowiedzialne w służbie idei i ludzie idący za sumą ich przykładu i działania, stwarzają rzeczy mniejsze i rzeczy większe, zadośćuczynić mogą największym.

O jedno też prosić powinno społeczeństwo, żyć i od-żyć pragnące, Boga, który świat zbawił najwyższą bo wła-wną indywidualnością: nie o tych pokorno-pysznych, co występują w szacie idei popularnych, co z dnia na dzień przedłużają życie kłamstwa dźwięcznym frazesem, ale o tych co na obszerniejszym lub mniej obszernym polu chcą i umieją służyć po za sobą prawdzie i dobru społeczeństwa, których działalność skuteczność zależy nie od poklasku wszystkich, ale od wsparcia sumiennych, zdolnych, praco-witych i rozumnych.

ADRES AKADEMII

do

Prezesa t é j z e:

wręczony dnia 12go Stycznia 1881 roku, jako w pięćdziesiątą rocznicę jego doktoratu, w domu Jubilata.

Najczcigodniejszy Prezesie!

Pięćdziesiąt lat temu, gdy wśród burzy bohaterskiej chociaż w skutkach swoich nieszczęśliwej wojny narodowej zamilknęły Muzy ojczyście, znalazł się młodzieniec, który z pola krwawych zapasów pospieszył na łono *Almae Matris Jagellonicae*, aby wśród szczęku broni otrzymać z rąk Matki pokoleń polskich starożytny laur, piękne wyposażenie na drogę życia duchowych rycerzy nauki a laurem tym zdobny powrócić na chlubne pole walki.

Tym młodzieńcem byłeś Ty, Najczcigodniejszy Prezesie! Ty sam jeden wiesz, jakie natchnienie popchnęło Cię do tego niezwyklego niezawodnie naówczas czynu, co wśród gorączki walki przez młode pokolenie wbrew starszym miłośnikom Ojczyzny podjętej, kazało Ci młodocianą ręką zerwać owoc pokoju, pracy cichej i samotnego badania owoc. Nam wolno, nam koniecznością w tém zejściu się pamiętnej daty Twego życia z datą bohaterskich a tragicznych zapasów 1831 roku, widzieć rękę Opatrzności,

która w duszę synów téj ziemi, niebawem srogiéj doznać mających klęski, słała błogosławione natchnienie przywdziania duchowéj zbroi, na krwawą wędrówkę przez długie lata narodowego ucisku.

Pięćdziesiąt lat! Zaiste! po pięćdziesiątu latach powiedzieć sobie możemy, że gdyby wśród laurów zebranych na pobojuwiskach pamiętnéj wojny nie było Twego Najczcigodniejszy Panie symbolicznego lauru, gdyby w narodzie, który walczył podówczas, nie było tego wszystkiego, co jako poezya, sztuka, nauka, niedosiężone bronią materialną, duchową naszą pozostało bronią, co z Krzemieńca, Wilna, Warszawy, Krakowa, jako nauką i pracą wykształconą zdolność poszło żyć z nami, podnosić nas i unieśmiertelniać w ziemi niewoli i ziemiach tułactwa: pozostałaby zapewne jeszcze stara Ojców naszych modlitwa, którą uczyły matki pełne boleści, pokolenia na boleść przeznaczone, pozostałyby może resztki obyczaju i wspomnień — ale bliższą stokroć celu swojego byłaby ta dążność piekielna, gdziekolwiek się ona objawia i ktokolwiek ją ku nam żywi, której wadzimy na téj Bożéj ziemi!

W tém poczuciu i w tém przekonaniu dniem wesela dla nas jest dzień, w którym uszczknąłś laur symboliczny w starym *Almae Matris* naszej wirydarzu, a w dniu tym półwiekowym bohaterem jest Ten, co broni duchowéj nigdy z rąk nie wypuścił, co trzymał ją z wiarą i siłą, co w trudzie codziennym czoła swego mówił całym swoim żywotem: Oto tym trudem, tą pracą, tą wytrwałością niepokonaną niczém walczę za Naród mój i Ojczyznę moją, utrzymuję jéj życie, niepozwolę, aby zginęła! Chcę i poświęcę wszystkie rozkosze i przyjemności życia, wskrzeszeniu i podnieceniu tego poczucia w narodzie, że należąc do wielkiéj rodziny

cywilizowanego europejskiego Zachodu przeszłością swoją, i terażniejszością do niej należeć powinien, że pracą, badaniem, objęciem jęj wielkich zadań naukowych protestować powinien przeciw każdej nieprzyjaznej potędze, któraby go wykluczać się odważyła a skazującym go na śmierć powiedzieć: Oto żyję, bo tworzę, bo pracuję, bo myślę, bo badam, bo kocham i uprawiam mój język, bo wbrew trudnościom utrzymuję się przy mojm zdobytém wiekami obywatelstwie!

I Bóg pobłogosławił prawowitemu dążeniu, miłości wielkiej, która łączyła wszystkich i wszystkich do pracy zapraszała. Bóg pobłogosławił owemu uczuciu sprawliwej dumy odpornęj, która wydrzeć sobie nieda spuścizny wieków i tęg ambicyi, która wśród szczęśliwszych, stawia i tych, co z tysiącem przeszkód walczyć musieli. Bóg pobłogosławił pracy, która nie naraża na szwank niczego, nie żąda niczego od społeczeństwa, ale z niczego niepożytą wyprowadza siłę. Pięćdziesiąt lat Twego zawodu, Najczciogodniejszy Panie, było jawnym dowodem tego błogosławieństwa Bożego.

Ścisłość badania i wiedzy, połączona z gorącą miłością języka narodowego, z umiejętną jego uprawą, z miłością pokoleń młodych, z nieporównaną prawością i słodyczą w stósunkach koleżeńskich uczyniła Cię ulubieńcem i chlubą *Almae Matris Jagellonicae*. Na tyłu kartach jęj dziejów zapisaném jest imię Twoje, to jako Rektora w trudnych czasach, to jako Dziekana Wydziału lekarskiego, to jako autora dzieł chlubę jęj przynoszących, to jako dziejopisa skrzętnego o przechowanie pamięci dni jęj dawnych, nade wszystko zaś, jako niezłomnego obrońcy języka ojczystego wśród grożących mu niebezpieczeństw!

Tażsama ścisłość badania i wiedzy, stanowczość z jaką podnosiłeś hasło nauki prawdziwej, w szukaniu i znalezieniu prawdy cel swój mającej; zdolność organizacyjna, jaką umiałeś pobudzić umysły do tego wzniesłego zatrudnienia, wszechstronność, która Ci kochać kazala każdą pracę i każde usiłowanie naukowe; świadomość narodowa, która oddalone od Twego fachowego zawodu a społeczeństwu naszemu najbliższe przedmioty: dzieje nasze, literaturę naszą, język nasz otoczyć Ci kazala szczególną pieczołowitością; męstwo z jakim stawaleś w języka ojczystego obronie; przykład, który dawaleś z siebie tej niestrudzonej, mrówczej pracy dźwigającej wielkie zadania tysiącem godzin i dni poświęconych ich wytrwałemu podejmowaniu: oto, co Cię uczyniło naturalnym przewodnikiem życia naukowego, powstałego w zacnym mieście naszym, ogniskiem Instytucyi, która uboga i pomocą tylko uczestników żyjąca, poważne miejsce w dziejach nauki polskiej zajęła, wytworzeniem naukowego języka niepożyta położyła zasługę, a dzisiaj, za łaską Monarszą, w doskonalszej formie, przy środkach, podanych przez kraj i państwo, jako pierwsza polska Akademia umiejętności rozwija się i coraz szersze koła naukowej pracy ogarnia.

Powaga, ciężką, zacną i chwały pełną pracę zdobyta, miara szczęśliwa, która od wielkich zagadnień naukowych szła z spokojem i wytrawnością sądzić i ogarniać potoczne sprawy ludzkie, zacność obywatelskiego serca, gorąco kochającego kraj i wszystko, co temu krajowi stało się błogosławieństwem: oto, co Cię Najczeigodniejszy Panie, czyniło koniecznym i upragnionym wszędzie, gdzie idzie o dobro narodu, kraju i państwa, w gronach nareszcie,

wyszczególnionych przez Najjaśniejszego Pana starożytnymi znakami zasługi.

Laur symboliczny zerwany przed pięćdziesiątu laty wśród wojennej wrzawy bohaterskiej wojny, wyrósł przez pół wieku w drzewo o szerokich konarach i zielonej bujnego liścia koronie, a pod cieniem jego widzimy pokolenie całe w życiodajnym zajęciu, widzimy Ciebie pełnego młodocianego zawsze zapału do pracy, pełnego téj krzepkości męskiej, którą daje poczucie szczęśliwie obranej drogi. Owoce tego drzewa weszły w pokolenia i w dzieje, weszły w krew i soki nasze, stały się siłą oporną przeciw wewnętrznemu złemu, jakim jest zaniedbanie umysłowe i lenistwo, zewnętrznemu, jakimi są nieprzyjaciele i zazdrośnicy nasi. Runąć może drzewo, skutki jego nie zginą....

Nasienie jego roznosił i roznosi dobroczynny i urodzajny ruch atmosfery duchowej narodu, ta ambicja, która chce chwały, i miłość kraju, która chce zasługi, zapal pracy naukowej, który chce zdobyczy prawdy. Pięćdziesięciolecie tego drzewa jest dla Twoich bliskich świętym ojcystym, o najmiłszych, o najrzewniejszych wspomnieniach; świętem tych, co dożyli pięknego dnia, i tych, co pozostawszy wśród drogi, patrzą się na nas z przybytku wieczności; uroczystością domową Twoją, Najczcigodniejszy Panie, bo pod opieką Twoich Larów i Penatów ono wyrosło, bo zawdzięcza swoją siłę i wspaniałość w znacznej części pracy, która się tutaj, w domu Twoim odbywała, myślom, które tu swobodnie powstawać mogły, spokojowi, który się unosić mógł nad dziełem Twego żywota, a więc i Tęj życia Twego towarzysze i opiekunee, dla której cześć i wdzięczność jest nieodłączną od téj, jaką dla Ciebie czują członkowie i pracownicy Akademii Umiejętności.

Stojąc między nami, Najczcigodniejszy Panie, widzisz sam najlepiej, jak trudnym byłoby znaleźć w jednej osobie to wszystko, co w Tobie posiadamy: tę Odysseję prac i usiłowań naszych, natchnionych czystą dla narodu i kraju miłością, tę wytrwałość i niezmordowaną pracowitość, to objęcie wszystkich zadań naszego dzisiejszego naukowego trudu. Ztąd w tém gronie, ztąd, mamy to przekonanie silne, w społeczeństwie naszym całym, jeden głos, jedno życzenie, jedna do Najwyższego prośba: Niechaj długie lata przewodniczy nam Twój duch czynny i krzepki, Twoje serce pełne miłości tego wszystkiego, czém jedynie żyć i rozwijać się możemy. Niech niezamącone niczém szczęście utrzymuje tę siłę rzetelną, płodną, skuteczną, której zawdzięczamy tyle, a której, da Bóg, wiele jeszcze zawdzięczymy. Niech przykład Twój, przykład tej pracy bez odpoczynku i tego życia bez zmyzy z każdym dniem wywołuje wśród młodszego pokolenia godnych naśladowców!....

(Tu następują podpisy).

LIV

O stóletniém życiu
w krajach polskich,
w porównaniu
z trwaniem życia prawidłowém.

Rzecz odezytana na publicz. posiedzeniu Akad. d. 3 Maja 1881 r.

przez

Prof. Dra J. Majera.

„Jako rosy trawa syta
Z poranku pięknie zakwita,
Wieczór kosą podsieczona,
Leży na ziemi wzgardzona,
Tak i nasz wiek“....
(*Psalm XC.*)

Tak za psalmistą śpiewał patryjarcha naszych poetów, KOCHANOWSKI, i tak, widząc co się dzieje koło nas, w myśli i mowie pieśń tę powtarzamy. Jest to skutek rozmyślenia, wynikły z porównania ciężkich zadań życia, z czasem do ich spełnienia zostawionym; myśl wypowiedziana niejako ustami ludzkości, ale nie pojedynczo uważanych ludzi.

Zapytajmy ich z osobna, uderzmy przedewszystkiém w stronę uczuciową, a łatwo się przekonamy, że długość życia człowieka jest dla nich tak względną, jak różną bywa miara, którą stosują do jój ocenienia.

Starzec spędziwszy żywot poświęcony pracy, mając grób przed oczyma a poza sobą przeminione lata, widząc że ani spostrzegł jak uleciały liczne ich dziesiątki, wyrzeka jak ów protoplasta lekarzy: *ars longa, vita brevis*; — młodzieniec, któremu nie przyszło ściérać się z przeciwnościami, snując dalekie plany, odbija od brzegu życia z rozpuszczonými żaglami różowych nadziei, ani myśląc o tém, że kres jego może niedaleki, mierzy czas nadziejami, nie nadzieje czasem, bo życie przedstawia mu się jak przestwór morza okiem niedościgły. Kto już osiągnie to do czego dążył i niema przed sobą czegoby jeszcze z upragnieniem oczekiwał, temu, jeśli nie upadł na duchu, nie zniedołężniał fizycznie, mijają niepostrzeżone godziny, dni, lata; — czyje pragnienia jeszcze nie spełnione, kto oczekuje skutku błogich dla siebie nadziei, czyto urzędnik awansu, czy rolnik pogody, czy stęskniony za domowém ogniskiem końca swój podróży, czy więzień swobody, czy szczęśliwy kochanek chwili zaślubienia, czy wreszcie ów żak szkolny tak ponętnych dla siebie wakacyj, temu każda godzina wydaje się rokiem, a lata niemal wiecznością. Kto się do pracy usposobił i wdrożył, temu czas mija prędko, tém prędziej im bliższy swego końca, jak gdyby według fizycznój zasady spieszniejszego ruchu w miarę zbliżania się do ziemi; komu w niekłopotliwém próżniactwie życie schodzi bez celu, kto w bezczynności gnuśnieje, a jeśli myśli to chyba o tém, co zrobić z czasem, którego pożytecznie zappełnić nie umie, ten zaprawdę na krótkość życia narzekać nie będzie, bo nuda a za nią często idące zniechęcenie, dają mu pozór trwania bez końca i miary, a niechże dołączy się do tego jakabądź przeciwność, życie staje mu się nieznośnóm.

Ostatecznie jednak ta pozorna krótkość albo długość życia, mająca za miarę osobiste usposobienie i szczególne stosunki, jest tylko w uczuciu; nam zaś nie o to chodzi jakim się komu trwanie życia wydaje, lecz jakim się okazuje wrzeczywistości, jeśli przyłoży się do niego miara doświadczenia i nauki.

Gdyby — że tu powtórzę co już przed laty w innym miejscu powiedziałem — przeciąg czasu od kolébki do grobu był nieprzerwaném pasmem swobody rybki pluskającej po powierzchni wody, lub motylka bujającego po różnobarwnj łące; gdyby cały ten przeciąg, który nazywamy życiem, miał być jednym nieprzerwanym tygodniem zapustnym; — krótszy lub dłuższy pobyt nasz na ziemi byłby zaprawdę dla społeczeństwa obojętny. Lecz życie jest ciężkiém zadaniem; komu dostanie się w udziale, ten zaciąga dług, z którego wypłacić się winien społeczeństwu.

Wzgląd na ten obowiązek ściśle się wiąże z przedmiotem, o którym mówić zamierzyłem. Im bowiem życie trudniejszém jest do spełnienia zadaniem, tém dłuższego wymagać musi czasu, ażeby przeznaczeniu swemu odpowiedzieć mogło; tém dłuższym być musi przeciąg potrzebny do rozwinięcia zdolności odpowiednich temu przeznaczeniu. Dlatego dłuższém bezporównania jest życie człowieka, od życia zwierząt równego z nim fizycznego rozwoju; dłuższém przedewszystkiém wiek jego dojrzewania, ów okres rozwijających się zdolności, który prędko przemija u zwierząt, bo co dla ich rodzaju potrzebném być może, to już prawie gotowe na świat z sobą przynoszą.

Jakiż więc przeciąg czasu wymierzony został dla życia człowieka? Na pytanie to niepodobna odpowiedzieć

bezwzględnie, bo znaczenie długości życia musi być różne w miarę tego, pod jakim względem uważać je chcemy.

Względy te są rozmaite; rzadko odnoszą się one do pojedynczych osób, zwykle do ludności uważanej zbiorowo, w którymto razie nabiérają dopiéro szczególnego znaczenia. Tu należy oznaczenie średniej długości życia i prawdopodobieństwa jego trwania w każdym okresie wieku, dalej średni wiek osób w pewnym miejscu żyjących lub zmarłych, stosunek tych, które doczekały się starości, do tych które do niej nie doszły i w związku z tém będące stosunki śmiertelności, jako szczegóły naukowe niepośledniego znaczenia w Antropologii, w Statystyce lekarskiej i w ogóle w administracyi kraju.

To jednak wszystko nie wyczerpuje jeszcze zadania; zostaje bowiem ważne dla nauki pytanie: czy trwanie życia, bądź owo średnie lub prawdopodobne, bądź jak je codziennie widzimy w starości, jest właśnie tym jego kresem, który, dla możności spełnienia przeznaczenia człowieka, zgodnie z jego fizyczną i moralną istotą, z góry w szeregu stworzeń wskazany mu został? Takie to trwanie życia, nie owo zwyczajne, jakie codziennie widzimy, lecz jakim byćby powinno według cechy rodzajowej człowieka, więc zgodne z jego przyrodą, nazywamy długością życia normalną czyli prawidłową.

Wprawdzie w pojęciu przyrody człowieka mieszczą się także choroby, które pasmo dni jego zwykle przecinają; jak jednak normalnym stanem nikt nie nazwie choroby, tak téż śmierć z choroby wynikła za normalną uważać się nie może. Można, jeśli się podoba i jak tego chce zwyczaj, nazywać ją naturalną, dla rozróżnienia od przypadkowej, zrządzonej gwałtownými wpływami zewnętrznými; ale pra-

widłową, normalną byłaby ona dopiero, gdyby po powolnym i spokojnym wyczerpnięciu żywotnego zasobu, życie ginęło bez poprzednich oznak chorobowych i gasło jak płomień palącej się świecy kiedy już dojdzie do końca, gdyby człowiek nie konał, lecz niemal w ścisłym rozumieniu zasypiał na wieki.

Że takie trwanie życia, zgodne ze stopniem udoskonalenia ustroju człowieka, musi on mieć sobie wyznaczone, wynika to już z uwagi, że każdy rodzaj jestestw organicznych ma wymierzony przeciąg swego życia, czyto na dobę, na rok lub całe stulecia.

Wobec smutnego widoku, że począwszy od kolébki, człowiek w każdym okresie życia nie jest pewny na ile kroków oddalony jest od grobu, rok 60ty uważamy za początek starości, a śmierć około 80go za konieczność wynikłą już z samego wieku, nie pomnąc, że przecież ta konieczność nie jest tak bezwzględna, skoro tyle ludzi, jak to zobaczymy, uchodzić jój może; że ta granica nie jest tak obwarowana, żeby jój przekroczyć nie można.

Gdzież zatem ten kres, w którym konieczność śmierci stawałaby się bezwzględna? czyli, co wychodzi na jedno, jakąż jest owa długość życia prawidłowa?

Oznaczenie trwania życia pod tym względem większe nasuwa trudności, niż pod wszelkimi innemi, o których wyżej nadmienilem. Tam za podstawę służą statystyczne wykazy i rachunek prawdopodobieństwa; tu zaś należałoby wejrzeć w samą istotę życia, obliczyć zasób materji, stopień jój zużycia w miarę wytwarzania się siły przy dokonywaniu fizycznych i duchowych czynności, stosunek odtworzenia się w miarę rodzaju i ilości użytego pożywienia,

i t. p. warunki, których nauka ledwie się domyśla, a które oby kiedyś dokładnie zbadane być mogły!

W niemożności dokonania tego, ucieczono się do porównań człowieka i zwierząt, bądź ze względu na wagę i objętość ciała, bądź na stosunek między trwaniem wzrostu a długością życia, bądź na domniemane udoskonalenie cechy rodzajowej. Na tychto porównaniach oparci, jedni, jak FLOURENS, 100, inni, jak HUFELAND, 200 lat życia naznaczali człowiekowi.

Nie wchodzę w tém miejscu w ocenianie tych, godnych zresztą uznania usiłowań, rozebrałem je w innym czasie i przekonanie własne wypowiedziałem już przed kilkunastu laty. Tu więc tylko nadmieniam, że porównywając człowieka ze zwierzętami nie tylko pod względem fizycznym ale i psychiczno-moralnym, pod względem jemu tylko właściwej pracy umysłowej, żądź, popędów, namiętności, wypadło mi zająć pośrednie miejsce między HUFELANDEM a FLOURENSEM, oznaczając kres życia prawidłowy między rokiem 150tym a 160tym.

Wszakże wszystko to, jako teoryja oparta jedynie na prawdopodobnych przypuszczeniach, łatwo odniesioném byłoby mogło do dziedziny urojeń, gdyby w praktyce nie znalazło poparcia. Idzie więc o to: czy doświadczenie wskazuje nam ludzi, którzy bądź rzeczywiście doszli do owego kresu, bądź téż przynajmniej znacznie się do niego zbliżyli? Tu już nie z domysłu i wyrozumowania, lecz na zasadzie faktów powiedzieć można, że tak jest nie inaczej. Choćbyśmy bowiem pominęli, jako pozbawione autentyczności, mnóstwo podań o osobach wyżej niż stuletnich, to przecież są między nimi takie, które w téj mierze żadnej nie ulegają wątpliwości.

Usuwa się z pod krytyki tradycyjna długowieczność patryjarchów. Komuż nie przypomina ona życzeń noworocznych naszego niezrównanego satyryka i bajkopisarza:

Żyj lata Matuzalowe
 Albo przynajmniej połowę,
 A choćby ćwierć dla igraszki,
 Dwieście lat i to nie fraszki!

Ale omylił się tu dowcipny biskup Warmijski; a może i nie omylił, lecz dla miłości miary użytego więrsza, ujął lat 169, co na nasze złe czasy jeszcze i dla 2ch osób z górą wystarczyłoby mogło; miał bowiem Matuzalem żyć lat nie 800 ale 969. Było to życie najdłuższe z pomiędzy wszystkich patryjarchów. My, którzy zaledwie wyjątkowym trafem mierzymy nasz wiek przeciagiem lat 80ciu, tak jak go oceniał już Dawid psalmista, czytamy o tém z powątpiewaniem, może i słuszném, dotąd wszelako umiejętnie nieusprawiedliwioném. Prosta to była rzecz domyślać się, że ta długowieczność jest nią jedynie z pozoru, ztąd pochodzącego, że wówczas inne niż obecnie miano pojęcie o długości roku; że go oznaczano to jego porami to biegiem księżyca. Ależ to tylko domysł, a co większa domysł nieusprawiedliwiony, bo choćbyśmy podejrzewali biegłość Mojżesza w Astronomii, to przecież Chaldejczycy i Egipcyanie byli już podczas pobytu jego na dworze Faraonów nadto dobrymi astronomami. Ś. Augustyn zbija to domniemanie jeszcze uwagą na to, że skoro według podania Malaleel miał syna w 70ym roku, to ograniczając trwanie roku do jednego miesiąca, byłby nim został obdarzony w 7ym roku życia. Co zaś najważniejsza, księgi rodzaju obok lat mówią i o miesiącach, jednego więc z drugim nie mieszają.

Ale przypuśćmy nawet, że ta długowieczność patryjarchów była przeceniana, to czémże będzie to przecenianie wobec długości życia przyznawanéj niegdyś nie tylko królom lecz zwykłym śmiertelnikom w Indyjach. Dożycie lat 80,000 musiało być zaprawdę drobnostką, skoro jeden ze świętych, obrany królem gdy miał dopiero lat 2,000,000, panował szczęśliwie lat 6,300,000, a narządziwszy się do sytu, złożył berło i koronę i chleb dobrze zasłużonych pożywał jeszcze spokojnie przez lat 100,000. To zaprawdę może już zaspokoić najbujniejszą fantazyję.

Od podań fantastycznych przechodząc do pewniejszych, znajdziemy ich tysiącami o ludziach nie tylko 100, lecz wiele więcej nad 100 lat żyjących. Jest książeczka wydana w Paryżu r. 1716 (*De Longeville Harcouet*), ciekawa choć naprawdę nie wiele ucząca, w której prócz bardzo szczegółowych wiadomości o trwaniu życia przed potopem i po potopie aż do Abrahama, można się nacytać jeszcze o późniejszych królach, nie pomijając i naszego Piasta, o naczelnikach ludów, generalach, o uczonych, prałatach, wreszcie o osobach rozmaitych stanów, które żyły dłużej nad jedno stulecie. W drugiej połowie przeszłego wieku ściślej rzecz biorący HALLER*), przypadków trwania życia lat 100 do 110 podaje przeszło 1,000, zmarłych w roku życia 110 do 120go zabrał 62, liczących lat 120 do 130 wspomina 29, a 15tu mających lat 130 do 140. Przed kilku laty, anglik DUNCAN GIBB podał w Dzienniku Zakładu antropologicznego w Londynie**) wiadomość o 84

*) *Elementa Physiologiae*. Bernae. 1766. T. VIII. 103.

**) *The Journal of the Antropological Institute*. 1875. July str. 84.

przypadkach życia nad 100 lat, których autentyczność miała być stwierdzoną. Należały one w części do przeszłego, więcej do teraźniejszego wieku. Najmłodsza w tej grupie osób miała 107, najstarsza 175 lat. Ja sam posiadam z uprzejmości Kol. Dra ESTREICHERA kilkaset zebranych przez niego zapisków o osobach obcych i krajowych wiele nad 100 lat żyjących.

Wszakże nauka ze wszystkich zarówno korzystać nie może. Ludzie w tak wysokim wieku rzadko umieją podać go dokładnie, ze współczesnych zdawna nikt nie żyje, wzmianki o udziale w zdarzeniach historycznych często bałamutne, dotarcie do metryk najczęściej niepodobne, ocenianie wieku zmarłych przez tych którzy pozostali, zazwyczaj w sumach okrągłych czynione; — wszystko to wymaga najściślejszej krytyki, zanim posłuży do naukowych wywodów.

Jak jednak bezmyślne chwytnie wszelkiej w tej mierze wiadomości, tak znowu ryczałtowe potępienie każdej, byłoby śmiesznym uprzedzeniem. Jeżeli PLINIUS wspomina, że przy liczeniu ludności w jednej dzielnicy Włoch między Padem a Apeninami znalazło się mających lat 100 osób 54, 14 po 110, 2 po 125, 4 po 130 i 135, wreszcie 3 po 140; to jakież mamy prawo wszystko to uznawać za błędne lub zgoła zmyślone? Toż samo powiedziećby można o bardzo wielu tego rodzaju przykładach, których jednak przytaczanie więcej nużyłoby uwagę niż odpowiadało zamiarowi stwierdzenia faktami, wywiedzionej teoretycznie granicy życia prawidłowego. Wystarczą do tego dwa należycie stwierdzone przypadki tej długowieczności normalnej.

Tomasz Parre ubogi wieśniak w Szkocyi, mając lat 120 ponowił śluby małżeńskie i z powodu rozgłosu o tój niezwykłej długowieczności wezwany został na dwór Karola Igo, gdzie, jedząc więcej niż zwyczajnie, pobyt swój przypłacił śmiercią w roku 1635 a życia swego 152im. Ciało jego rozbięrał słynny fizyjolog wynalazca krążenia krwi HARVEY.—Drugim był Henr. Jenkins, rybak, urodzony w hrabstwie Yorku około r. 1501, umarł w 1670, więc mając lat 169. O tój długowieczności świadczył w aktach sądowych dowód przysięgi złożonej przezeń na 140 lat przed śmiercią.

Wybrałem te dwa przykłady już dla ich powszechnie uznawanej autentyczności, już znowu, że długość życia tych ludzi sięga właśnie po granice, do jakich, stósownie do teoryi, życie człowieka dochodzićby powinno, gdyby wpływy spaczające bieg jego normalny nie stały temu na przeszkodzie. Granice te, jak widzimy, dalsze są od 100 lat przez FLOURENSA wskazanych, a przez tysiące osób przekroczonych szczęśliwie; bliższe zaś od 200 lat naznaczonych przez HUFELANDA, za których znowu dosięgnięciem nie mówi żaden fakt dostatecznie stwierdzony.

Długowieczność o jakiej mówimy nie jest bynajmniej przywilejem cywilizacyi, która owszem z jednej strony troskliwa o zabezpieczenie życia, z drugiej staje się przyczyną mnóstwa perturbacyj w jego przyrodzonym biegu. W istocie obejrzawszy się poza krańce Europy, znajdziemy i między tak zwanymi dzikimi ludami przykłady wieku wiele przechodzącego trwanie życia zwyczajne. Jeżeli ludy, które zwykliśmy nazywać dzikimi, chylą się prędko do zagłady, to nie tyle uznać to należy za skutek jakiegoś braku żywotności, ile za następstwo zgubnego wpływu

samolubnych cywilizatorów, którzy wypierając dzikich sąsiadów z ich pierwotnych siedzib, odejmują im środki wyżywienia, wobec czego krótkość średniego trwania życia musi być koniecznym następstwem.

Między tém średniem trwaniem życia a długowiecznością niema wprawdzie stałego stosunku, to jednak pewna, że gdzie w stosunku do ludności większa jest śmiertelność, tam mniej osób dochodzić musi do starości, gdzie zaś mniej starców, tam oczywiście mniej przypadków życia stoletniego.

Jak w téj mierze ma się rzecz z ludnością na ziemiach polskich, nad tém jeszcze na chwilę pragnę zatrzymać uwagę.

Gdyby nie mistyczność podania, mógłbym poczet należących tu przypadków rozpocząć od Piasta, który miał żyć lat 120; wspomnieć dalej o Gedku żołnierzu, który umarł w r. 1254, a jako naoczny świadek opowiadał Piotrowi przełożonemu kościoła kieleckiego o cudach Śgo Stanisława, jak o tém wzmianka w rękopiśmie kapituły krakowskiej.

Przykładów długowieczności zebrał nie mało z bliższych nas czasów pracowity RZĄCZYŃSKI. Zbytecznie byłoby przywozić tu wszystkie, wspomnę o niektórych. Mikołaj Radziwiłł nie używając innego napoju prócz wody, umarł w roku życia setnym, syn jego dożył lat 93. Jakób ze Skotnik, arcybiskup gnieźnieński, przeszedł lat 100. Katarzyna Odrowążowna panna, pochowana w Przeworsku, miała umrzeć w 120tym roku życia, Anna Toppelowna zakonnica, dopiero w roku 130tym. Feliks z Sreńska wojewoda płocki położył nagrobek swojemu dziadowi po ojcu, który miał żyć lat 140. O niejakim Wiśniewskim w księ-

stwie oświecimskim piszą, że mając lat 140, pieszo bywał w odległym kościele, zaś Ossowski z Jabłonny w województwie lubelskim mając lat 115 gryzł jeszcze orzechy i dosiadał konia. Pradziad Hartknocha historyka żył z żoną lat 100 a umarł mając lat 130. Wieśniak jeden z województwa wołyńskiego, mając lat 115, wspinał się ze zdumieniem patrzących na wysokie drzewa. Za czasów Jana Kazimiérza miał być we wsi Zapalowie w województwie ruskim mieszkaniec, który doszedł aż do 180 lat, o czém wszelako już sam RZĄCZYŃSKI powątpiewa, dając przez to dowód, że przecież nie przytaczał faktów bez wszelkiej rozwagi.

Nid długo po RZĄCZYŃSKIM, w Kalendarzu wydanym w r. 1749 przytacza DUŃCZEWSKI poczet osób 100-letnich zmarłych, lub wówczas jeszcze żyjących, przejmując nie mało z swego poprzednika. Oto kilka przykładów: Stanisław Dobrzelowski Podstoli sieradzki, mając lat blisko 120, jeździł konno do kościoła. Babka Mieszki z pow. pińskiego żyła lat 140, matka zaś jego 130. Asmus, krawiec ze wsi Gdyni, mając przeszło 100 lat zajmował się jeszcze swém rzemiosłem. Żona Krzyszta. Bystra sędziego powiatu tczewskiego w Prusiech, żyła do 120 lat. Z 6 przeszło 100-letnich rolników, o których wspomina DUŃCZEWSKI, jeden z Róży w wojew. sieradzkiem żył lat 128.

Choćbyśmy o zupełnej ścisłości w oznaczeniach wieku osób cytowanych przez RZĄCZYŃSKIEGO i DUŃCZEWSKIEGO mieli niejaką wątpliwość, to jednak musiały one wiele zbliżać się do niego, skoro długowiecznością swoją zwracały uwagę, a wobec innych lepiej stwierdzonych przypadków, nie wychodzą za granicę prawdopodobieństwa. Jakoż z czasów nas bliższych czytamy, że pomiędzy starcami,

którym przy obrzędzie wielkoczwartkowym w roku 1793 obmywał nogi król Stanisław Aug. najstarszy Jan Zakrzewski miał lat 130, zamłodu był z Janem Sobieskim pod Wiedniem i został tam ranny. W Grudniu r. 1864 odbył się w Krakowie pogrzeb Piotra Sękowskiego, niegdyś oficera wojsk polskich, który liczył lat 104. We Lwowie umarł w Grudniu r. 1858 Samuel Stefanowicz, arcyb. obrz. ormijskiego, mając lat 106 i 8 miesięcy. W r. 1863 jak doniosły dzienniki, zmarła w Szymborzu pod Jarosławiem Michalska w 123 roku życia, pracowita starszka, która w ostatnich jeszcze latach chodziła o pół mili do kościoła. W Pilicy żył jeszcze w roku przeszłym żebrak Solnicki, mający lat 105 i bliski tegóż, bo 102 lat liczący stolarz Pachelski. Józ. Witosławski dziekan kapituły przemyskiej o. l. zmarł w Marcu r. 1840 miał lat 107; zwano go księdzem luzarem, obrażony bowiem, wyzwał przeciwnika na pistolety i zmusił do publicznego przeproszenia. Agn. Maryjanczykowa obywatelka w Krakowie na Piasku umarła w r. 1857 licząc lat 113. Sam zapamiętam prapradziada jednego z żyjących obecnie urzędników sądowych*), który dochodząc roku 120go umarł tu w 1825.

Nie mnożę tych przykładów, bo jak powiedziałem wyżej, więcej dogadzałoby to ciekawości niż nauce; nie mogę jednak pominąć Łucyi Uczeikowny z Koziarek w pow. łowickim, która urodz. w Grudniu r. 1709, a żyjąca przy prawnuku jeszcze w r. 1875, licząc więc wówczas lat 166, byłaby jedynym pewniejszym w Polsce przykładem kresu życia normalnego.

---

*) Zmarł on w Krzeszowicach w kilka tygodni od czasu kiedy to czytałem.

Ogólny pogląd na przypadki długowieczności w Polsce, o których z różnych źródeł, a nadewszystko z zapisków szan. Kol. Dra ESTREICHERA powziąłem wiadomość, pokazuje, że po bardzo znaczném przebrakowaniu, nie zbierałem bowiem ale wybierałem, było ich jeszcze 134, mianowicie zaś 103 o mężczyznach, 31 o kobietach. Z téj liczby na w. XVII i XVIII przypada 66, na pierwszą połowę XIXgo 20, odtąd do roku przeszłego 48.

Co do lat życia, wypadki te rozdzielają się w ten sposób, że: w roku życia 100—105go było osób 42, od 105—110ciu 24, od 110—115tu 23, od 115—120tu 14, od 120—125ciu 11, od 125—130tu 5, od 130—135ciu 9, od 135—140tu 1, ponad 140 jeszcze 5.

Co do stanu i zatrudnienia mężczyzn, byli między nimi: 1 bakałarz, malarz, rybak i woźny sądowy, 2ch posługaczy, tyleż przekupniów i młynarzy, 5 rękodzielników, tyleż żebraków i wyższych wojskowych, 6ciu obywateli wiejskich, tyleż dygnitarzy kościelnych i żołnierzy wysłużonych, 10ciu dostojników świeckich, 12tu rolników. Stan 38iu nie był oznaczony.

Bardzo niedostateczna Statystyka, bo zestawienia powyższe dają wprawdzie wyobrażenie o tém jak się miała rzecz z zebranemi przeze mnie przypadkami, ale nie dają go ani o ich liczbie rzeczywistój, ani tém bardziej o stosunku w téj mierze jednéj płci do drugiej.

Dopełniam ile być może tego braku z innych źródeł.

W Krakowie od r. 1828 do 1847 zmarło osób 42,000, między niemi 22 mające lat 100—115, liczba więc tych ostatnich miała się do liczby zmarłych w ogólności jak

1: 1909*). Z obliczeń śmiertelności z 10 lat (1859—68) pokazało się, że na 10,017 zmarłych, lat 100—108 miało osób 8 (m. 2, k. 6), co daje stosunek jak 1: 1250: W r. 1869 umarł tylko 1 mężczyzna mający lat 110, a że zmarłych w ogóle było 1238, wypada więc stosunek prawie równy poprzedzającemu. Na zasadzie średniej miary z tych 3ch epok powiedziećby można, że w Krakowie na 1465 zmarłych znajdzie się 1 sto- lub więcej letni.

O wiele niekorzystniej wypadaloby to w całej Galicyi według obliczeń z r. 1862, wszystkich bowiem zmarłych było 166165 a między niemi stóletnich 18 (m. 9, k. 9), co daje stosunek jak 1: 9231. Atoli jeden rok nie może być miarą dostateczną, o innych zaś nie mam dziś wiadomości. W Anglii od r. 1813 do 30go zmarło prawie 4 mil. a między niemi w roku życia 100 do 124 m. 637, k. 1243 razem 1880, ztąd stosunek jak 1: 2128**). W Berlinie od r. 1818—1829 było zmarłych 69,932, między niemi w wieku 100 do 104 lat osób 10 (m. 1, k. 9) z czego stosunek 1: 6936***). We Francyi w r. 1825 był on jak 1: 4830 †), w Peszcie w 2ch latach 1874 i 5tym na 24679 zmarłych, lat 100—111 miało osób 4 (m. 1, k. 3), wypada więc 1 na 6170 ††). Naodwrot znowu zdawaloby się, że niema w całym świecie miejsca przyjaźniejszego

*) „Czas“ 1851.

***) Casper, *die warscheinliche Lebensdauer*. Berl. 1835. p. 81. Tab. IV.

****) Casper j. w. p. 35. Tab II.

†) Casp. j. w. *Annuaire du bureau des longitudes*. Par. z r. 1825.

††) Körösi, *die Sterbl. der Stadt Buda-Pest*. Berl. p. 16. 17.

dla długowieczności jak Montreal w Kanadzie. Jakoż między 3704 zmarłymi tamże w r. 1879, było 100letnich 29, t. j. w stosunku 1: 130*).

Inaczéj rzecz się przedstawia, a mianowicie ilość stosunkowa 100letnich bardzo się umniejsza, jeśli ten stosunek nie odnosi się do zmarłych ale do żyjących. W tój mierze co do Krakowa korzystać mógłem tylko ze spisu ludności w r. 1869, która wynosiła wówczas 49,835, a w niej 100—112letnich 7 (m. 1, k. 6), czyli 1 osoba stoletnia na 7119 żyjących, prawie tak samo jak w Irlandyi. Stosunek ten jednak mógłby się uważać za bardzo korzystny, gdyby znowu nie ów błogosławiony w tój mierze Montreal, gdzie 1 osoba stoletnia przypada na 4655 żyjących, a tém bardziej niewolnicy murzyni, pomiędzy którymi, jak podaje CARLIER**), już na 2448 znaleźć można jednego stoletniego. Z krajów polskich w W. Ks. Poznańskim wynosił on w r. 1871 1: 15,528***); w Król. Polskim przed r. 1850 był jak 1: 61,334, w saméj jednak Warszawie jak 1: 22,666 †); w całej Austrii według spisu ludn. w r. 1869 jak 1: 90,200; co jeszcze nie byłoby najgorzej, bo w wielu krajach jest on jak 1: 200,000.

Przy ocenianiu zestawionych tu cyfer pamiętać należy, że wartości do których się odnoszą nie są zupełnie jednorodne, bo stanowią je częścią całe kraje, częścią pojedyncze

*) La Rocque, *Rapp. de l'état sanitaire de la cité de Montr. pour l'an. 1879.* Montr. 1880 p. 32.

**) *Bulletins de la Soc. d'Anthrop. de Paris.* 1854. T. V. 517.

***) K. Ruciński, o długości życia ludzk. W Pozn. 1877. str. 26

†) Wolski w *Bibl. warsz.* 1850 T. 38. str. 473.

miasta. Przeprowadzenie jednak porównań w ściślejszym sposobie zmuszony jestem odłożyć do innego czasu.

Po tém wszystkiém co tu powiedziano, sędzę, że można orzec już stanowczo: 1) że człowiek, gdyby nie wpływy wypaczające bieg życia normalny, stósownie do swego w szeregu stworzeń stanowiska, żyćby mógł i powinien najmniéj lat 150; 2) że ze względu zbliżania się życia do tego normalnego kresu, ludność ziem polskich wszystkim innym miary dotrzymuje.

A teraz jedno jeszcze pytanie: Czy ta granica nie dałaby się rozszerzyć? Nader to ważne i ciekawe pytanie, szkoda tylko że ile ciekawe, tyle znowu zbyt śmiałe, jeżeli nie zgoła zuchwale; bo chcieć przedłużyć kres życia za granicę normalną, byłoby zrywaniem się na prawo przyrody. Wprawdzie w stosunkach naszych politycznych siła przed prawem wielkie ma znaczenie, wszakże wobec naszego zadania, siła ta brutalna, panuje wprawdzie nad życiem, tylko że wręcz przeciwnie jego przedłużaniu.

Gdyby to kiedyś nastąpić mogło, to nie inaczej, jak przeciwstawieniem jednemu innemu prawa natury, a zatém pokonaniem natury jéj własnymi siłami. Nieszczęśliwego: „*divide et impera*“ użył tu człowiek w wielu razach, z tą jednak różnicą, że nie przeciw swym bliźnim, lecz na ich pożytek. Na téjto zasadzie, korzystając np. z ciężkości powietrza, zmusza wodę podnosić się ponad jéj zwykłą równowagę; mocą prężności pary zwiększając chyżość ruchu, urąga się z przestrzeni; użyciem prawa prądów elektrycznych rozmawia w odległości nie dościgłej dla głosu, ruch jego daje widzieć oku, światłu każe być pośrednikiem w jego przesyłaniu. Ale jakążę siłą pokona, nie powiem prawo śmierci, ale kresu życia, który wskazała przyroda.

W uczuciu naszej w tój mierze bezwładności usuńmy to pytanie nateraz, aby nie do nas stósowała się przestroga: „pierwój niżeli biegać nauczcie się chodzić“. Boć w istocie naglejszą byłoby potrzebą zabezpieczyć życie kres jego normalny, niż myśleć o przedłużeniu go poza tę granicę. Widzieliśmy wprawdzie, że wiele ludzi zbliża się do niego, wicłóś ta jednak ginie w porównaniu z tymi, którzy stają się ofiarą śmierci nie doszedłszy nawet do pierwszej starości, a co większa, nawet do średniego kresu, tak bliskiego, że nawet w najkorzystniejszych warunkach, dochodzącego ledwie lat 30 kilku. Przedewszystkiém więc o to chodzić musi, aby średnie trwanie życia przedłużyć poza kres dzisiejszy, a to, jak już nie przechodzi granicy możności, tak smutną byłoby rzeczą, gdyby udać się nie miało.

Za daleko odszedłbym od mego zadania, gdybym potrzebne do tego warunki szczegółowo rozbięrał. Krótko więc powiem: spokój sumienia, życie czynne przy należytych rozdziale pracy i spoczynku, nie szukające lecz nie uchylające się od walki z przeciwnościami, hartującej ducha i krzepiącej siły; obok tego umiejętność przestawiania na małym, jednająca spokój umysłu, chroniąca od żądź i namiętności nurtujących niepostrzeżenie podwaliny życia, wreszcie mierność w pożywieniu; — oto elixir długiego życia będący w ręku każdego zosobna! Staranie o zabezpieczenie dobrobytu, mnożenie źródeł zarobku, czuwanie nad bezpieczeństwem życia, dostarczanie przytułku i pomocy ubogim i chorym, słowem pamiętanie o przepisach higijeny publicznej w stosunkach wewnętrznych; zasady moralności, wręcz przeciwne zasadzie siły przed prawem, w stosunkach zewnętrznych; — oto czego mamy prawo żądać od tych, w których ręku rząd i administracyja! Obok tych warunków, reszty dopełni postęp nauki lekarskiej, bez nich, pró-

znémi byłyby jój usiłowania Prawdato nie od dziś znana, lecz lekceważona tak dalece, że dziś się jeszcze potwierdza, co słynny epigramatyk angielski powiedział blisko przed trzemaset laty:

Dlaczego, gdy pragniemy przedłużyć kres życia,
Skracamy je przez wszelki rodzaj nadużycia?

Tak człowiek chce i niechce, ażeby żyć długo:

Nie chce swą własną, woli lekarzy zasługą.

Groźna myśl krótkości średniej miary bytu doczesnego niech będzie przestrogą w prowadzeniu życia, lecz niech nie odwodzi od czynów wiążących się z nadzieją przejścia tej granicy. Żeby nie pomnać w zamiarach swoich na średnią długość życia, człowiek miał grzeszyć przeciw prawu natury, powiedzieć tego nie można, skoro jak widzieliśmy, inną ona granicę życiu przeznaczyła, nie określając średniego trwania niewzruszonym terminem; ale to pewna, że grzeszyłby gorzej przeciw własnemu przeznaczeniu i prawom ludzkości, gdyby pod pozorem bliskości średniego kresu życia gnuśniał w bezczynności. Wszak wreszeie wielkości średnie nie stosują się do jednostek ale do ogółu; zosobna więc uważając, nikomu nie odjęta nadzieja sięgnięcia w lata późniejsze, a z nią i obowiązek przysposobienia się do zadań, które tam czekają, A jeśli wreszeie nadzieja taka miałaby być grzechem przeciw prawu od przyrody ustanowionemu, to zaprawdę jestto grzech szlachetny, jeśli prowadzi do czynów błogich dla ludzkości, ulżywa twardą doczesną pielgrzymkę, toruje drogę przyszłości, a uchylając zasłonę kryjącą prawdy wiekuiste w fizycznym i moralnym świecie, godność człowieka podnosi. Taki grzech łatwo się przebacza!

1) Verhinderung, Bd. X, III, 2.
2) Stimmungsbeobachtung z r. 1878 i 1879.

DARY

złożone Akademii od 1 Maja 1880 roku do
1 Maja 1881 roku

od

Instytucyj publicznych i osób prywatnych.

I. Dary w książkach.

A) Instytucyje publiczne.

Berno. *Szwajcarskie Towarzystwo przyr.:*

Verhandlungen, Bern 1879.

Tow. roln. Morawsk.-szląskie. Oddział histor.:

Schriften der histor. statis. Section, Bd. 24. Brünn
1879.

Bordeaux. *Towarzystwo przyrodnicze:*

Mémoires de la Socièté. Tom III, Paris 1880.

Cherbourg. *Towarzystwo przyrodników:*

Mémoires, T. XXI, Paris-Cherbourg 1877 — 1878.

Czasław. *Towarzystwo archeologiczne w Čáslave:*

1) Deje města Čáslave przez Sedlaucka 1874.

2) Katalog wystawy archeol. w Čáslave 1880.

Dorpat. *Estońskie Towarzystwo ucz.:*

1) Verhandlungen, Bd. X, Hft. 2. Dorpat 1880.

2) Sitzungsberichte z r. 1878 i 1879.

Florenccyja. *Societa italiana di antropologia:*

Archivo per l'antropologia, 10 vol. Firenze 1880.

St. Gallen. *Szwajcarskie Towarzystwo przyr.:*

Verhandlungen, St. Gallen 1879.

Gdańsk. *Towarzystwo przyrodnicze:*

- 1) Schriften. 4r. Bd. 4es Heft, Danzig 1880.
- 2) Danzig, in naturwissenschaftlicher u. medizinischer Beziehung. Danzig 1878.
- 3) Führer durch die antropologische Sammlung. Danzig 1878.

Getynga. *Towarzystwo naukowe:*

- 1) Nachrichten von der k. Gesellschaft der Wiss. u. der Georg. Aug. Universität aus dem Jahre 1880, nr. 1—21.
- 2) Abhandlungen Bd. 26. 1880.
- 3) Göttingische gelehrte Anzeigen. 1880 I u. II Bd.

Grodziec. *Towarzystwo histor. Styryjsk.:*

- 1) Festschrift. Graz 1880.
- 2) Beiträge, Jhrg. 17. Graz 1880.
- 3) Mittheilungen, Heft 28. Graz 1880.
- 4) Urkunden d. Herzogthums Steiermark bearb. v. Zahn, II Bd. Graz 1879.

Harlem. *Musée Teyler:*

- 1) Verhandelingen rakende den natuurlijken en geopenbaaden godsdienst, r. 1879 i 1880, ser. 9 zes. 8, 1881 T. I i II.
- 2) Archives, Vol. V, Część 10. Haarlem 1880.

Hamburg. *Towarzystwo przyrodników:*

- 1) Abhandlungen, Bd. VII, Ab. 1. Hamburg 1880.
- 2) Verhandlungen, IV. Hamburg 1880.

Kassel. *Verein für Naturkunde:*

Bericht XXVI i XXVII.

Keszmark. *Ungarischer Karpathen-Verein:*

1) Jahrbuch, VIIer Jrg. 1879. Keszmark 1879.

2) Payer, Bibliotheca carpatica. Iglau 1880.

Kołomyja. *Komitet pomnika Karpińskiego:*

Pamięci Franciszka Karpińskiego. Kołomyja 1880.

Kopenhaga. *Towarzystwo archeologiczne:*

1) Aarboger z r. 1876, I, II, III, IV i dodatek, z r. 1877, 1—IV i dod., z r. 1878, 1—IV i dod., z r. 1879 I—IV, z r. 1880, I, II. Kopenhaga 1876—88.

2) Mémoires, r. 1878—79.

3) Kongehoiene i Jellinge. Kopenhaga 1875.

4) Njába.

Kraków. *Towarzystwo lekarzy:*

Sprawozdania z posiedzeń komisji balneologicznej z r. 1880. Kraków 1881.

Towarzystwo rybackie:

Okólnik nr. 1.

Towarzystwo Tatrzańskie:

Pamiętnika Tom V. z r. 1880.

Uniwersytet Jagielloński:

Codex Universitatis Cracoviensis, pars II, 1873, pars III, 1880.

Królewiec. *Physikalisch-oekonomische Gesellschaft:*

Schriften, 20r Jhrg. 2e. Abth. 21r. Jhrg.

Lima. *Uniwersytet:*

1) Annales de constructions civiles y de minas del Perú, tomo I. Lima 1880.

- 2) Habich, Etudes géométriques et cinématiques. Lima 1880.

Londyn. *Instytut antropologiczny:*

Journal vol. X, nr. 1, 2, 3. Londyn 1880.

Towarzystwo geologiczne:

- 1) Journal, vol. XXXV, part 4, vol. XXXVI, part I.
- 2) List of the geological society of London.
- 3) The quarterly journal nr. 142 i 143.

Lubeka. *Hanseatischer Geschichtsverein:*

Hanserecesse, III Bd.

Lwów. *Koło literackie:*

Album dla Zagrzebia. Lwów 1881.

Muzeum przemysłowe miejskie:

Wierzbicki, Wzory przemysłu domowego — Hafty włóścian na Rusi. Lwów 1880, Zesz. I i IIgi.

Wydział krajowy galicyjski:

- 1) Uchwały Sejmu galicyjskiego IV per. III sesyja 1880.
- 2) Stenograficzne sprawozdania sejmu z r. 1880.
- 3) Alegata tomów 2.
- 4) Protokół sejmu krajowego.
- 5) Aktów grodzkich Tom 8y.
- 6) Wiadomości statystycz. polsk. i niem. rocz. 6y.

Zakład Ossolińskich:

Sprawozdanie za rok 1880. Lwów 1880.

Monachium. *Akademija umiejętności:*

- 1) Zittel, Geolog. Bau der lybischen Wüste, München 1880.
- 2) Rochinger, Pflege der Geschichte durch Wittelsbacher. München 1880.
- 3) Döllinger, Haus Wittelsbach. München 1880.

- 4) Lamont, Meteor. u. magnet. Beobachtungen, Jhrg. 1876, 77, 78 i 1879.
- 5) Sitzungsber. der philos. philolog. u. hist. Classe, 1879 Bd. I, H. 4, Bd. II, H. 1, 2, 3, 1880 H. 1, 2, 3, 4, 5.
- 6) Sitzungsber. der mathm. Classe, 1879, H. 3 u. 4, 1880 H. 1, 2, 3, 4, 1881 H. 1.
- 7) Abhandlungen der hist. Classe, 1e, 2te u. 3e Abth. des 15en Bds. München 1880.
- 8) Abhandlungen der math.-physik. Classe, Bd. XIII, Abth. 3.
- 9) Abhandlungen der philos.-philolog. Classe, Bd. XV, Abth. 2 u. 3.
- 10) Meteorologische Beobachtungen, 1880.
- 11) Festrede. München 1879.

Monastyr. *Westphälischer-Provinzial-Verein für Wiss. u. Kunst:*

Jahresberichte vom Jahre 1873 bis 1880. Münster.

Moskwa. *Imperator. obščestwo ljubitelij jestestwozn.:*

- 1) Anuczyn D., O niekotorych anomaliach czetowiczeskawo czerepa. Moskwa 1880.
- 2) Tzechomirow, Raspriedielenije i wzajemnoje odnoszenije artierij bolszawo mozga u czelowieka. Moskwa 1880.
- 3) Bogdanow, Antropologiczeskaja wistawka 1879 goda, t. III, czaść I. Moskwa 1880.

Société des naturalistes:

Bulletin, année 1880, nr. 1, 2, 3 i 4. Moscou 1880.

Towarzystwo histor. archeolog. przy Uniwersyt.:
Pyśma k' M. P. Pogodynu, wypusk I, II i III. Moskwa 1879.

Towarzystwo matematyczne:

Matematyczeskij zbornik, tom 9ty, zeszyt 3ci. Moskwa 1879.

Neapol. *Accademia reale delle scienze:*

Comes O. dr., Osservazioni su alcune specie di funghi del Napoletano. Napoli 1880.

Norymberga. *Muzeum narodowe germańskie:*

Jahresbericht 26.

Paryż. *Académie des inscriptions et belles lettres:*

1) Bulletin d'avril-septembre 2 zeszyty, 1880.

2) Comptes rendus, série 4, tome VIII. Paris 1880.

Peszt. *Akademija umiejtności:*

Nakłady za rok 1880.

Petersburg. *Akademija nauk:*

Bulletin, T. XXVI (zesz. 22—36); T. XXVII zesz. 1 i 2.

Zbornik oddielenia rus. jaz. i słowien., tom 15, 16, 17, 18, 19, 20.

Ogród botaniczny:

Acta horti petropolitani, T. VI, fasc. II. Petersburg 1880.

Praga. *Matyca ceska:*

Památky staré literatury české nr. 4, 5 i 6. r. 1878 i 1880.

Muzeum czeskie:

1) Časopis Muz. česk. w Pradze, 1878, 1879 i 1880.

2) Biblijoteka novočeska nr. XVIII i XXII. Praga 1879.

3) Památky archeologické 1878, 1879 i 1880.

Wydział krajowy czeski:

Sněmy české, T. II (1546—1557). Praga 1880.

- Preszburg.** *Verein f. Nat. u. Heilkunde:*
Verhandlungen, III Hft.
- Ryga.** *Gesellschaft für Gesch. u. Alterth.:*
Mittheilungen. Riga 1880.
- Rzym.** *Accademia reale dei Lincei:*
Atti. Seryja 3cia, vol. III, fasc. 7, 8, 9; vol. IV,
fasc. 5, 6, 7; vol. V, fasc. 1, 2, 3, 4, 5.
Società italiana di antropologia ed etnologia:
Materiali per l'etnologia italiana. Rzym 1879.
- Schwerin.** *Verein f. Meklemburgische Gesch. u. Alterthum:*
Jahrbücher u. Jahresbericht. Jhrg. 24 i 25 (Bd. 44 u. 45), Schwerin 1879—1880.
- Utrecht.** *Zakład meteorologiczny:*
Meteorolog. Jaarboek za 1878 r. T. II i za 1879 r. Utrecht 1880.
- Warmia.** *Towarzystwo historyczne:*
Zeitschrift f. d. Geschichte Ermlands, Jhrg 1879—80. Braunsberg 1880.
- Warszawa.** *Redakcyja Encyklopedyi wychowawczój:*
Encyklopedyja wychowawcza, Tomu Igo zes. 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 7.
Uniwersytet:
- 1) Izwiestje z r. 1879: 5 i 6; z v. 1880: 1, 2, 3, 4, 5, 6.
  - 2) Tiger Gr. Fiziologiczeskoje sierno-kislawo diuboiznia na żywotnyj organizm. Warszawa 1880.
- Washington.** *Department of the Interior:*
- 1) Allen J. A., History of north american prinnipeds. Washington 1880.
  - 2) Heyden, Annual Repport of geological Survey for the year 1877. Washington 1879.

Smithsonian Institution:

Annual report of the board of regents z r. 1878.
Washington 1879.

Wenecyja. Pamiętnik instytutu naukowego, vol. XX, parte II i III; vol. XXI, parte I.

Wiedeń. *Akademija umiejętności:*

- 1) Sitzungsbr. der phil. Clas. z r. 1879^r nr. 1, 2, 3.
- 2) Sitzungsbr. der math. Clas. z r. 1879, i z r. 1880 i Regesten.
- 3) Denkschriften der philos.-hist. Classe, B. 30.
- 4) Denkschriften der math.-nat. Classe, B. 40, 41, 42.
- 5) Archiv. B. 59, Häfte 1, 2; B. 60, Häfte 1, 2, B. 61, Häfte 1, 2, B. 62, Häfte 1.
- 6) Fontes rerum austriacarum, Abth. II, B. 42.
- 7) Almanach 1880.

Zakład geologiczny:

- 1) Jahrbuch, Bd. XXX, nr. 1, 2, 3, 4. Wien 1880.
- 2) Verhandlungen nr. 18. Wien 1880.
" nr. 1, 2, 3. Wien 1881.
- 3) Die Gasteropoden der Meeres-Ablagerungen von R. Hoernes u. M. Auiger, 1 u. 2te Lieferung. Wien 1880.
- 4) Wolf H., Geologische Gruben-Revier-Karte des Kohlenbeckens von Teplitz-Dux-Brüx. Wien 1881.
- 5) Wolf H., Begleitworte zur geologischen Karte.

Zakład centralny dla meteorologii:

Jahrbuch, Bd. XIV. Wien 1880.

*Centralcommission zur Erhaltung der Baudenk-
mäler:*

Mittheilungen. Bd. VI, Hft III u. IV.

Ministerstwo oświaty:

Neue Untersuchungen auf Samothrake, 2r Bd. 1880.

Technische Hochschule:

Programm für das Jahr 1880—81.

Wrocław. *Verein für Geschichte Schlesiens:*

- 1) Grünhagena Regesten, Lfr. 3. Breslau 1880.
- 2) Acta publica. Verhandlungen u. Correspondenzen der schles. Fürsten u. Stände, Bd. V. Breslau 1880.
- 3) Jahresbericht z r. 1879. Breslau 1880.

Zagrzeb. *Akademija jugosłowiańska:*

- 1) Monumenta Slav. merid. vol. XI.
- 2) Zima, Figureu nasem narodnom pjesničtvu. Zagrzeb, 1880.
- 3) Starine, knjiga XII.
- 4) Danicic, Rječnik hrvatskoga jezika, 1880.
- 5) Monumenta Ragusina, T. I. Zagrzeb, 1879.
- 6) Rad. jugosl. Akad. knjiga 50, 51, 52, 53, 54.]
- 7) Stari pisci hrvatski ks. II.

Zgorzelec. *Górnolużyckie Towarzystwo ucz.:*

Neues Lausitzisches Magazin, Bd. 56, Heft 1 u. 2.
Görlitz 1880.

B) Redakcyje i nakłady czasopism.**Kraków.** Czas.

Dwutygodnik naukowy.

Dwutygodnik medycyny publicznej.

Przegląd lekarski.

Przegląd polski.

Przegląd naukowy.

Lwów. Gazeta lwowska.

Prawnik.

Przegląd naukowy i literacki.

Poznań. Kuryjer poznański.

Warszawa. Ateneum.

Biblijoteka warszawska.

Gazeta lekarska.

Gazeta polska.

Niwa.

Ogrodnik.

Przegląd techniczny.

C) Osoby prywatne.

Abakanowicz Bruno ze Lwowa swą pracę:

Integrator, Krzywa całkowa i jój zastosowania w mechanice budowniczej. Warszawa, 1880.

Baraniecki dr. A. z Krakowa:

- 1) Ewangielija Jezusa Chrystusa według św. Mateusza. Londyn, 1872.
- 2) Le comité central de Varsovie et le comité militaire russe par M. Bakounine. Londyn.
- 3) Soldatskija piśni. Londyn, 1862.
- 4) Centralnyj, narodnyj polskij komitiet w Warszawi i izdatieli „Kołokola“ w Londoni. Londyn, 1862.

Bartoš Franciszek redaktor z Berna:

Časopis matice moravské, rocznik 12, zesz. 3 i 4. 1880.

Baudouin de Courtenay swą broszurę:

- 1) Biblijografija, Moskwa, 1880; oraz:
- 2) W Bogorodziekawo, Głasnije biez udarienia w ruskom jazykie. Warszawa, 1880.
- 3) Wosiem himnom Rig-Wiedy pieriewod N. Kruszienskawo. Kazań, 1879.
- 4) N. Kruszienskawo, Lingwisticzieskija zamietki. Warszawa, 1880.
- 5) Juszkiewicza Ant., Lietuviškos dájnos. Kazań, 1880.

Bosniaski Sigismond de z Pizy swe dzieło:

Cenni sopra l'ordinamento cronologico etc. Pisa, 1879.

Celichowski dr. z Kornika:

Supplementum ad Lites ac res gestae. Poznań, 1880.

Deisenberg dr. Wł. swą pracę:

Theismus u. Pantheismus. Wien, 1880.

Dengler P. z Reinerz swe dzieło:

Der achte schlesische Bädertag u. seine Verhandlungen etc. Reinerz, 1880.

Drexler dr. z Drezna:

Bericht der kön. Sammlungen f. Kunst uf. Wissenschaft zu Dresden z lat 1876, 77, 78 i 1879.

Dzieduszycki hr. Wł. swą pracę:

Muzeum im. Dzieduszyckich we Lwowie. Lwów, 1880.

Engeström hr. Wawrzyniec swą pracę:

Wjazd uroczysty Nordenskjölda w Sztokholmie. Stockholm, 1880.

Estreicher Karol dr. swą pracę:

Wawrzyniec Puttkamer. Lwów, 1880.

Flamm z Warszawy swą pracę:

O rzeczach i czekach, zesz. I i II.

Gałęzowski Józef z Paryża swe dzieło:

Tables des annuités calculées d'après la méthode logarithmique de Fédor Thoman etc. Paris, 1880.

Girdwoyn Michał inżynier z Warszawy swe dzieło:

Pathologie des poissons. Paris, 1880.

Gliński Henryk z Petersburga:

Gwiazda, kalendarz petersburski na r. 1881.

Górski z Warszawy:

- 1) Kulisz P., Poliakam ob Ukraincach. Petersburg, 1863.
- 2) Liubymow P., Polskij wopros. Petersburg, 1863.
- 3) Gogockij S., Po powodu pisem poznańskago żytiela. Kijów, 1863.
- 4) Moskwa, Kijew i Warszawa. Petersburg, 1864.
- 5) Terlecki Wł. ks., Uhorskaja Ruś. Kijów, 1874.
- 6) Prudnikow H., Polskij katychezys. Petersburg 1863.
- 7) Widumki „Kijewlianyna“ i polskich hazet o małow-russkim patriotyzmi. Kijów, 1874.
- 8) Cytowycz P., Objasnienie po powodu „Wnutriennago Obozrienia“. Odessa, 1874.
- 9) Stojanow A., Łoż a klewieta. Kijów, 1863.
- 10) Jouzéfovitch M., La question Russo-Polonaise. Lipsk, 1863.
- 11) Popow, Sud'by unii w russkoj cholmskoj jeparchii. Moskwa, 1874.
- 12) Josyf J., Moskowskije sobory i monastyry. Moskwa, 1875.
- 13) Odpowiedź kijowskiéj archeograficznój komissyi na zarzuty niektórych gazet etc. Kijów, 1861.
- 14) Swiedenija o polskom miatieży 1863 hoda w sie-wierozapadnoj Rossyi. Tom I, Tom II część II. Wilno 1867 i 1868.

Gubryniewicz et Schmidt księgarnia ze Lwowa:

Małeckiego Julijan Słowacki w 3 tom. Lwów, 1881.

Hipler Franciszek dr.:

- 1) Die Biographen des St. Hosius. Braunsberg, 1879.
- 2) Treteri Theatrum virtutum St. Hosii. Braunsberg, 1879.

Hórnik Michał redaktor z Budziszyna:

Časopis Maćicy serbskeje, 1879, Lětnik XXXII, Zeš. II.

1880, Lětnik XXXIII, Zeš. I.

Hoszowski Konstanty dr. swe prace:

- 1) O przeznaczeniu na cele publiczne Zamku królewskiego na Wawelu. Kraków, 1880.
- 2) Izba poselska czyli audyencyonalna w Zamku królewskim na Wawelu. Kraków, 1880.

Huguet-Latour major z Montréal:

- 1) Annuaire de Ville-Marie sur les institutions catholiques du Canada Tom I i
- 2) Supplement, Montréal 1878/9.
- 3) La province du Manitoba et le territoire du Nord-Ouest. Ottawa, 1880.
- 4) La Rocque, Rapport de l'état sanitaire de la Cité de Montréal pour l'année 1879. Montréal 1880.

Janikowski dr.:

Kalendarz lekarski na r. 1881.

Jarochowski Kazimierz z Poznania swą pracę:

Literatura poznańska w pierwszej połowie bieżącego stulecia. Poznań, 1880.

Jelski:

- 1) Wiadomości z nauk przyrodzonych zesz. 1.
- 2) O wzajemnym związku geologicznych zjawisk.

Kisielewski Wł. Tań. z Sambora swą pracę:

Książęta Czartorysey i ich reforma na sejmie 1764.
Sambor, 1880.

Kluk-Kluczycki z Lipska swe dzieło:

Der Himmels-Mechanik gänzliche Reform, 1880.

Kołaczkowski Julijan ze Lwowa swą pracę:

Wiadomości o dawnych fabrykach w Polsce. Lwów,
1880.

Krańskiego Jelita Wiktora spadkobiercy:

- 1) Dziennik praw Król. polsk. tomów 70.
- 2) Dziennik praw. Ks. Warszawskiego 4 tomy.
- 3) Ustawa celna Król. pols.
- 4) Prawo ustanawiające Tow. kredyt. ziemskie.
- 5) Kodeks karny.
- 6) Zasady nauki prawa karnego.
- 7) Nauka policyi.
- 8) Prawo natury prywatne i rządowe, 2 tomy.

Kraszewski Franciszek:

- 1) Psalterz po słowiańsku, druk poczajowski.
- 2) Officium Rakocianum. Poczajów, 1780.
- 3) Dwa kalendarzyki z r. 1792 i 1830.

Kubala Ludwik dr. swą pracę:

Szkice historyczne, Seryja II. Lwów, 1880.

Kusztelan dr. z Poznania swą pracę:

Czas, przestrzeń i wieczność. Poznań, 1881.

de Laveaux ze Stanisławowa swą pracę.

Umysł i jego sprawy, pogląd filozoficzny. Lwów,
1881.

Łojko Edward z Warszawy swe dzieło:

Sprawozdanie zakładu rękodzielniczego dla kobiet.
Warszawa, 1879.

Majer Józef dr. prezes Akademii:

- 1) Actenstücke aus den Correspondenzen des Atisseren ueber orientalische Angelegenheiten v. 13 Juli 1878, 12 October 1880. Wien, 1880.
- 2) Weber, Zbiór modlitw c. modlitewnik polski. Kraków 1880.

Moldenhawer A. z Warszawy swą pracę:

O przeprowadzeniu odosobnienia w zakładach więziennych, 3 części. Warszawa, 1866—1870.

Niewęglowski M. z Paryża:

Exposition de la méthode de Rieman. Paris, 1880.

Nowicki Max. dr. swą pracę:

Zoologija obrazowa.

Parylak Piotr swą pracę:

O elegijach i odach łacińskich J. Kochanowskiego. Lwów, 1880.

Pelczar ks. Józef swą pracę:

Pius IX i jego wiek, t. II i III. Kraków, 1880.

Perels Martin dr. z Monachium swe dzieło:

Vorträge über Sinnesempfindung etc. München, 1876.

Popiel Paweł dr. swą pracę:

Homera Iliada wierszem miarowym. Kraków, 1880.

Promyk K. z Warszawy:

Kalendarz. Warszawa, 1881.

Rabbinowicz dr. z Paryża swe prace:

- 1) Le médecin du Thalmud. Paris 1880.
- 2) Législation civil du Thalmud, t. I. Paris, 1880.

Reichman z Warszawy:

Erster Zeitungs-Katalog. Warschau, 1880.

Rivoli Józef z Poznania swe dzieła:

- 1) Przegląd leśniczy za r. 1876 i 77.

2) Ueber den Einfluss der Wälder auf die Temperatur der untersten Luftschichten. Posen, 1869.

3) Die Sierra da estrella. Gotha, 1880.

Rolle Antoni dr.:

Zameczki podolskie, wyd. 2gie w 3 tomach. Warszawa, 1880.

Schwartz dr. profesor z Poznania swe dzieło:

II. Nachtrag zu d. Materialien zur prähistorischen Kartographie der Provinz Posen. Poznań, 1880.

Sembera Alojs swą pracę:

1) Kdo sepsal kralodvorsky rukopis? Wiedeń, 1880.

2) Lubušin Soud. Wiedeń, 1879.

Seydler A. dr. z Pragi swą pracę:

Základové theoretické fysiki, díl první. Praga, 1880.

Skrochowski Ignacy dr. z Krakowa swe dzieło:

O wiedzy ludzkiej. Kraków, 1880.

Spasowicz z Petersburga:

1) Die Sammlung Cesnola von J. Doell. Petersburg, 1873.

2) Jstorija bizantijskawo iskusstwa i ikonografiji N. Kondakowa, Odessa 1876, i tablice rysunkowe. Odessa 1877.

3) Istoriczeskije oczerki russkoj narodnoj słowiesnasty T. Buslajewa, T. I i IIgi. Petersburg, 1861.

4) Opisanije Kijewa N. Zakriewskago, T. I i II i atlas. Moskwa, 1868.

Struckmann C. z Hanoweru:

Die Wealden-Bildungen von Hannover. Hannover, 1880.

Szujski Józef dr. swą pracę:

Odrodzenie i reformacyja w Polsce. Kraków, 1881.

Talko J. dr. swą pracę:

Sprawozdanie z VI kongresu międzynarodowego oftalmologów w Medyjolanie. Warszawa, 1880.

Wdowiszewski W. J. swą pracę:

Dwaj polscy malarze (bracia Siemianowscy). Lwów, 1881.

Węclewski Z. dr. ze Lwowa swe tłumaczenie:

Tregedyje Eurypidesa. Poznań, 1877.

Ks. Załęski Stanisław swe prace:

- 1) Kilka uwag nad dziełem ks. Likowskiego. Poznań, 1880.
- 2) Psychologija samobójstwa. Kraków, 1877.
- 3) Kilka uwag nad dziełem ks. Pełesza. Lwów, 1880.
- 4) Jezuici we Lwowie. Lwów, 1880.

Zielińscy G. i J. z Torunia swą pracę:

Wiadomość historyczna o rodzie Świnków etc. Toruń, 1880.

II. Rękopisy.

Górski z Warszawy rękopisy:

- 1) Opisanie podróży Xcia Ostrogskiego z Kolbuszowy do Saxonii r. 1730.
  - 2) Pamiętnik Jana i Tadeusza Szteynów pisany około r. 1760.
-

III. Mapy, obrazy, rzeźby, fotografie.

Kraszewski Franciszek:

- 1) Dwie ryciny obrazu poczajowskiej Matki Boskiej.
- 5) Dwie akeyje zbożowe po 100 złp.

IV. Przedmioty muzealne.

Baranowski Stanisław z Rożnowa:

Siekieromłot z Rożnowa wraz z rysunkiem grobu kamiennego.

Berezowski Cypryjan:

4 paciorki kamienne, znalezione w Bukach powiat Skwirski.

Bniński Roman hr:

Medal brązowy bity na cześć Ignacego Fonberga.

Komitet pomnika Karpińskiego w Kołomyi:

Medal pamiątkowy odsłonięcia pomnika Karpińskiego.

Kretkowski Władysław ze Lwowa:

40 monet i medali obcych.

Ossowski Godfryd:

- 1) Guzik duży brązowy w kształcie gruszki, znaleziony przy kościotrupie we wsi Maryjanówka w pobliżu Perypiaty.
- 2) 4 kamienne paciorki z Małej Soltanówki (Kijów, p. Wasylkowski).

3) 5 paciorków z Kamiąszczyzny.

4) 2 paciorki z Moszczanicy małej.

Rulikowski Edward w dalszym ciągu:

Wykopaliska z Helenówki.

Ściborowski Władysław dr.

Srebrna moneta Augusta III z r. 1754.

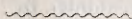
Zawiszy Alfr. spadkobiercy:

Topór kamienny z Warszewie w Toruńskim.

WYKAZ

dotychczasowych stosunków Akademii z zakładami
naukowemi.

(*W.*) oznacza przesyłanie wszystkich druków Akademii; (1, 2.) publikacyj Wydziału filologicznego i historyczno-filozoficznego; (3.) Wydziału przyrodniczo-matematycznego; (*Kh.*) Komisji historycznej; (*Kf.*) Komisji fizyograficznej; (*Ka.*) Komisji antropologicznej.

Belgrad. Serbske uceno družstvo. W.

Bern. Schweizerische Gesellschaft für Naturwissenschaft. 3.

Berno. Matyca Morawska. W.

— Naturhistorischer Verein. 3.

— Mährisch-Schlesische Gesellschaft für Ackerbau (historische Abth.). 1, 1.

Bochnia. Biblijoteka c. k. Gimnazyjum. 1, 2.

Bordeaux. Société des sciences physiques et naturelles. 3.

Bruksela. Académie royale des lettres de Belgique. W.

Brunsborg. Historischer Verein für Ermeland. Kh.

Brzeżany. Biblijoteka c. k. Gimnazyjum. W.

Budziszyn. Matyca Serbska. 1, 2.

Cherbourg. Société des sciences naturelles. 3. Kf.

- Christianija.** Kr. Uniwersytet. W.
Czasław. Towarzystwo archeologicz. w Caslave. Ka.
Czernichów. Biblijoteka szkoły rolniczej. 3. Kf.
Czerniowce. Biblijoteka c. k. Uniwersytetu. W.
Dorpat. Gelehrte Gesellschaft. W.
Drezno. Academia Leopoldino-Carolina. 3. Kf.
Florecyja. Societa italiana di antropologia. Ka.
St. Gallen. Szw. Towarzystwo przyrodników. 3.
Gdańsk. Naturforschende Gesellschaft. 3.
Getynga. Königl. Gesellschaft der Wissenschaften. 3.
Grodziec (Gratz). Historischer Verein für Steuermark. 1, 2.
 — Biblijoteka Uniwersytetu. W.
Hamburg. Verein für naturwissenschaftliche Unterhaltung. Kf.
Harlem. Musée Teyler. 3. Ka. Kf.
Jarosław. Biblijoteka c. k. szkoły realnej. 3.
Jasło. Biblijoteka c. k. Gimnazyjum. 1, 2.
Kassel. Verein für Naturkunde. 3.
Keszmark. Ungarischer Karpaten-Verein. Kf.
Kopenhaga. Société des antiquaires du Nord. 1, 2.
Kórnik. Biblijoteka hr. Działyńskich. W.
Kraków. Biblijoteka c. k. Gimnazyjum św. Anny. W.
 — Biblijoteka c. k. Gimnazyjum św. Jacka. W.
 — Biblijoteka c. k. szkoły realnej. 3.
 — Towarzystwo lekarskie. 3.
 — Zakład kliniczny. 3.
 — Seminaryjum prawnicze. 2.
 — Czytelnia Akademicka. W.
 — Biblijoteka ks. Czartoryskich. W.
 — Towarzystwo Tatrzańskie. Kf.
Królewiec. Physicalisch Oekonomische Gesellschaft. 3.
Lima. Escuela especial de Ingenieros y de Minas. 3.

- Lipsk.** Naturforschende Gesellschaft. 3. Kf.
- Londyn.** Antropological Institute. 3.
 — Royal Museum. W.
 — Geological Society. Kf.
 — Geographical Society. Kf.
 — Zoological Society. Kf.
- Lubeka.** Hanseatischer Geschichtsverein. Kh.
- Lwów.** Biblijoteka Uniwersytetu. W.
 — Biblijoteka Akademii technicznej. 3.
 — Biblijoteka c. k. Gimnazjum Fr. Józefa. W.
 — Biblijoteka c. k. Gimnazjum akademickiego. W.
 — Zakład Narodowy imienia Ossolińskich. W.
 — Towarzystwo wzaj. pomocy techników. 3.
- Monachium.** Akademija umiejętności. W.
 — Komisyja histor. przy Akademii umiejętności. Kh.
- Monastyr.** Westph. Prov. Verein für Wissensch. u. Kunst.
- Moskwa.** Société Impériale des naturalistes. 3.
 — Gesellschaft der Naturfreunde. Ka.
- Norymberga.** Muzeum Germańskie. 1, 2.
- Padwa.** Societa Veneto-Trentina di scienze naturali. 3.
- Paryż.** Société botanique de France. 3 Kf.
 — Société géologique de France. 3. Kf.
 — Société entomologique de France. 3. Kf.
 — Institut de France. W.
 — Ministerstwo oświecenia. W.
 — Towarzystwo nauk ścisłych. 3.
 — Towarzystwo historyczne. 1, 2.
- Peszt.** Akademija umiejętności. W.
 — Ung. kön. Naturwissenschaftliche Gesellschaft. 3.
- Petersburg.** Ces. Akademija umiejętności. W.
 — Ces. Biblijoteka. W.

- Petersburg.** Jardin Impérial de botanique. 3. Kf.
 — Archeograficzeskije Obszczestwo. 1, 2.
 — Geograficzne Towarzystwo. Kf. Ks.
 — Obszczestwo liubitielej drevniej pismiennosti. 1.
- Poznań.** Towarzystwo Przyjaciół nauk. W.
- Praga.** Kral. Český Archiv zemsky. Kh.
 — Česka společnost nauk. W.
 — Museum Kralovsti Cesk. W.
 — Towarzystwo „Slavia“. 1, 2.
- Preszburg.** Verein für Natur. u. Heilkunde. 3.
- Rapperswyl.** Muzeum Narodowe. W.
- Rzeszów.** Biblijoteka c. k. Gimnazyjum. W.
- Rzym.** Academia reale dei Lincei. W.
 — Societa italiana di antropologia ed etnol. Ka.
- Ryga.** Gelehrten-Gesellschaft. W.
- Santiago.** Biblijoteka Uniwersytetu. W.
- Szweryn.** Verein für mecklenburg. Geschichte. 2. Kh.
- Stanisławów.** Biblijoteka c. k. szkoły realnej. 3.
- Stockholm.** Académie r. Suédoise des sciences. W.
- Tarnopol.** Biblijoteka Seminaryjum nauczycielskiego. W.
- Toruń.** Towarzystwo Przyjaciół nauk. W.
- Tyflis.** Obszczestwo ljubitelj kawkaz. archeol. 2.
 — Archeograficzeskaja Komisyja. Ks.
- Utrecht.** Institut royal météorologique des Pays-Bas. Kf.
- Wadowice.** Biblijoteka c. k. Gimnazyjum. W.
- Warmia.** Towarzystwo histor. Kh.
- Warszawa.** Biblijoteka Uniwersytecka. W.
 — Towarzystwo lekarskie. 3.
 — Redakcyja Biblijoteki Warsz. W.
 — Redakcyja Ateneum. W.
 — Redakcyja Niwy. 3.

Washington. Surgeon General Office. 3.

— Smithsonian Institution. W.

Wenecyja. Archivio del Stato. Kh.

— Instituto Veneto delle scienze, lettere et arti. W.

Wiedeń. Academie der Wissenschaften. W.

— Direktion des k. k. Haus u. Staatsarchives. Kh.

— Institut für Oester. Geschichtsforschung. Kh.

— Geologische Reichsanstalt. 3. Kf.

— Centralcommission f. Erhalt. der Baudenkmäler. 1, 2.

— Militär-Geographisches Institut. Kf.

— Universitäts-Bibliothek. W.

Wiesbaden. Nassauischer Verein für Naturkunde. 3.

— Verein für nassauische Gesch. u Alterthumkunde. 1, 2.

Wrocław. Verein für Geschichte Schlesiens. 1, 2.

Zagrzeb. Jugoslowenska Akademja znanosti. W.

— Towarzystwo archeologiczne horwackie. Ks.

Zgorzelec (Görlitz). Oberlausitzische Gesellschaft der Wissenschaften. 1, 2.

BIBLIOTEKA

I
H
K
M

~~P 1. 38~~
P 156